

ЗВЯЗДА

17 ВЕРАСНЯ 2009 г.
ЧАЦВЕР
№ 175
(26533)

Кошт 600 рублёў

ВЫДАЕЦЦА 39 ЖНІўНЯ 1917 г.

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

БЕЛАРУСЬ НЕ МАЕ НАМЕРУ МЯНЯЦЬ
МІЖНАРОДНЫЯ ПРЫЯРЫТЭТЫ ДЗЕЛЯ
СКАРАЦЕЧНАЙ І СУМНІУНАЙ ВЫГАДЫ

Дарагі суайчыннікі!
Віншую вас з 70-й гадавінай уз'яднання Беларусі з Беларускай Саветскай Сацыялістычнай Рэспублікай.
17 верасня 1939 года пачаўся вызваленчы паход Чырвонай Арміі, мэтай якога была абарона пакінутага на волю лёсу беларускага і ўкраінскага насельніцтва на тэрыторыі Польшчы ва ўмовах германскага ўварвання і развязвання Другой сусветнай вайны. Гэта не толькі ўмацавала бяспеку СССР, але і стала важным укладам у барацьбу супраць фашысцкай агрэсіі.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

Міжнародныя прыярытэты Беларусі дакладна вызначыла, зыходзячы з нацыянальных інтарэсаў, і мяняць іх для атрымання скарачэчнай і сумніўнай выгады не мае намеру.

Як адзначыў Прэзідэнт, Беларусь спрабуе навязаць нейкі выбар паміж Еўропай і Расіяй, сцвярджаючы аб несумяшчальнасці гэтых двух вектараў. «Лічу такую пастаноўку пытання няправільнай, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Наша прыярытэтная пазіцыя — быць сувязным мостам паміж Усходам і Захадам».

Раней на сустрэчы са сваёй літоўскай калегай Далай Грыбаўскайтэ ў пашираным фармаце ў Вільнюсе Аляксандр Лукашэнка заявіў, што Беларусь не прымае ніякага націску. «Хану, каб еўрапейцы разумелі, што мы спецыяльна пад нейкім мератэрствам нічога рабіць не будзем», — падкрэсліў кіраўнік беларускай дзяржавы.

па розных напрамках у эканоміцы, у энергетычным сектары, культуры, магчымая і будучыя двухбаковыя праекты. Яна падкрэсліла, што ўсе пазіцыі па палітычных, эканамічных напрамках узгоднены з усімі краінамі — членамі Еўрасаюза.

Беларусь чакае зніжэння кошту шэнгенскага візаў і аблягчэння візавых фармальнасцяў з ЕС, заявіў Аляксандр Лукашэнка. Уваходжанне Польшчы і краін Балты ў шэнгенскую зону істотна абмежавала магчымасці беларуска-кантактаваць з суседзямі.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што беларускі бок разумее, што ў Літвы як члена Еўрапейскага саюза ёсць пэўныя абавязальнасці.

Крызіс павінен стымуляваць сферу ўзаемаадзяснення, рэалізацыі тых праектаў, якія ў добрыя часы ігнараваліся з-за адноснай складанасці іх выканання або не вельмі высокай рэнтабельнасці, лічыць Прэзідэнт.

«Трэба шукаць новыя схемы вытворчай кааперацыі, стварэння зборачных вытворчасцяў, інвестыцыйнага ўзаемаадзяснення», — перакананы кіраўнік беларускай дзяржавы.

Аднаўленне ўдзелу Беларусі ў Абагульненай сістэме гандлёвых прэферэнцый Еўрасаюза стала б важным крокам, накіраваным на актывізацыю гандлю Беларусі і ЕС.

Прэзідэнт Літвы адзначыла, што гэта будзе добрым крокам да паглыблення эканамічных адносін і збліжэння ў палітычнай сферы.

Прэзідэнт Беларусі запрасіў усіх бізнесменаў, у тым ліку і літоўскіх, да ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва ў транспартна-транзітнай сферы, распрацоўкі і рэалізацыі канкрэтных сумесных праектаў.

Аляксандр Лукашэнка не выключыць магчымасць удзелу ў наступных прэзідэнцкіх выбарах у Беларусі.

«На сёння няма прычын, па якіх я адмовіўся б ад удзелу ў выбарах, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — З'явіцца такія прычыны, буду адчуваць, што «не праходзіць», павярце, я не пайду на выбары».

Гаворачы ў цэлым пра беларускае выбарчае заканадаўства, Прэзідэнт адзначыў, што яго адпавядае беларускай Канстытуцыі, а апошняя ў сваю чаргу была прызначана Венецыянскай канвенцыяй.

«Калі гэта ў рамках выбарчых канвенцый, то чаму нам нехта збоку павінен указваць: вы, маўляў, яго змяніце? Нам таксама, можа, нешта не падабаецца ў выбарчым заканадаўстве Польшчы або Літвы, але не даявядзі Бог, каб мы прадулілі патрабаванні», — сказаў кіраўнік

беларускай дзяржавы. Ён нагадаў, што Беларусь ужо тройчы мяняла сваё выбарчае заканадаўства ў тым ключы, як гэтага патрабавала еўрапейская супольнасць.

«Калі трэба чацвёрты раз, няхай скажучы, што не падабаецца, — вывучым», — сказаў Прэзідэнт.

Што датычыцца таго, што сваё незадавальненне накіравана на выкавае АБСЕ, то, лічыць Прэзідэнт, гэта пытанне не ў кампетэнцыі гэтай арганізацыі.

«АБСЕ — арганізацыя бяспэкі і супрацоўніцтва і не мае ніякіх адносін да выбараў. Але мы прапанавалі АБСЕ: давайце вызначым крытэрыі для ўсіх і па іх будзем ацэньваць і заканадаўства, і выбары», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Праводзіць адкрыты аўкцыён па продажы праектна-сметнай дакументацыі на будаўніцтва аб'екта «12-17 этажны жилавы дом типовых бытавых якасцяў № 2 па генплану со востреними помещениями соцкультбыта в жилом микрорайоне «Масюковщина-5» в г. Минск».

Начальная цена с НДС — 563 557 153 бел. руб. Задаток в размере 10% от начальной цены перечисляется на р/с № 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», МФО 153001357, УНП 690324015 КУП «Минский областной центр учета недвижимости» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА).

«Платіцца грошы: \$15 млн — невялікая для нас сума, арганізуйце выбары ў Беларусі. Іх вынікі будуць для мяне закон. Яны не прыехалі, бо ведалі іх вынікі», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Літоўскі курьер» Паводле слоў кіраўніка беларускай дзяржавы, Прэзідэнт Літвы прыняла гэту прапанову. Магчыма, гэта пытанне яна вымушана будзе ўзгадніць з Бруселем, дадаў Аляксандр Лукашэнка.

«На сёння няма прычын, па якіх я адмовіўся б ад удзелу ў выбарах, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — З'явіцца такія прычыны, буду адчуваць, што «не праходзіць», павярце, я не пайду на выбары».

«Калі гэта ў рамках выбарчых канвенцый, то чаму нам нехта збоку павінен указваць: вы, маўляў, яго змяніце? Нам таксама, можа, нешта не падабаецца ў выбарчым заканадаўстве Польшчы або Літвы, але не даявядзі Бог, каб мы прадулілі патрабаванні», — сказаў кіраўнік

беларускай дзяржавы. Ён нагадаў, што Беларусь ужо тройчы мяняла сваё выбарчае заканадаўства ў тым ключы, як гэтага патрабавала еўрапейская супольнасць.

«Калі трэба чацвёрты раз, няхай скажучы, што не падабаецца, — вывучым», — сказаў Прэзідэнт.

Што датычыцца таго, што сваё незадавальненне накіравана на выкавае АБСЕ, то, лічыць Прэзідэнт, гэта пытанне не ў кампетэнцыі гэтай арганізацыі.

«АБСЕ — арганізацыя бяспэкі і супрацоўніцтва і не мае ніякіх адносін да выбараў. Але мы прапанавалі АБСЕ: давайце вызначым крытэрыі для ўсіх і па іх будзем ацэньваць і заканадаўства, і выбары», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Праводзіць адкрыты аўкцыён па продажы праектна-сметнай дакументацыі на будаўніцтва аб'екта «12-17 этажны жилавы дом типовых бытавых якасцяў № 2 па генплану со востреними помещениями соцкультбыта в жилом микрорайоне «Масюковщина-5» в г. Минск».

Начальная цена с НДС — 563 557 153 бел. руб. Задаток в размере 10% от начальной цены перечисляется на р/с № 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», МФО 153001357, УНП 690324015 КУП «Минский областной центр учета недвижимости» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА).

«Платіцца грошы: \$15 млн — невялікая для нас сума, арганізуйце выбары ў Беларусі. Іх вынікі будуць для мяне закон. Яны не прыехалі, бо ведалі іх вынікі», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Літоўскі курьер» Паводле слоў кіраўніка беларускай дзяржавы, Прэзідэнт Літвы прыняла гэту прапанову. Магчыма, гэта пытанне яна вымушана будзе ўзгадніць з Бруселем, дадаў Аляксандр Лукашэнка.

«На сёння няма прычын, па якіх я адмовіўся б ад удзелу ў выбарах, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — З'явіцца такія прычыны, буду адчуваць, што «не праходзіць», павярце, я не пайду на выбары».

«Калі гэта ў рамках выбарчых канвенцый, то чаму нам нехта збоку павінен указваць: вы, маўляў, яго змяніце? Нам таксама, можа, нешта не падабаецца ў выбарчым заканадаўстве Польшчы або Літвы, але не даявядзі Бог, каб мы прадулілі патрабаванні», — сказаў кіраўнік

беларускай дзяржавы. Ён нагадаў, што Беларусь ужо тройчы мяняла сваё выбарчае заканадаўства ў тым ключы, як гэтага патрабавала еўрапейская супольнасць.

«Калі трэба чацвёрты раз, няхай скажучы, што не падабаецца, — вывучым», — сказаў Прэзідэнт.

Што датычыцца таго, што сваё незадавальненне накіравана на выкавае АБСЕ, то, лічыць Прэзідэнт, гэта пытанне не ў кампетэнцыі гэтай арганізацыі.

«АБСЕ — арганізацыя бяспэкі і супрацоўніцтва і не мае ніякіх адносін да выбараў. Але мы прапанавалі АБСЕ: давайце вызначым крытэрыі для ўсіх і па іх будзем ацэньваць і заканадаўства, і выбары», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Праводзіць адкрыты аўкцыён па продажы праектна-сметнай дакументацыі на будаўніцтва аб'екта «12-17 этажны жилавы дом типовых бытавых якасцяў № 2 па генплану со востреними помещениями соцкультбыта в жилом микрорайоне «Масюковщина-5» в г. Минск».

Начальная цена с НДС — 563 557 153 бел. руб. Задаток в размере 10% от начальной цены перечисляется на р/с № 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», МФО 153001357, УНП 690324015 КУП «Минский областной центр учета недвижимости» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА).

«Платіцца грошы: \$15 млн — невялікая для нас сума, арганізуйце выбары ў Беларусі. Іх вынікі будуць для мяне закон. Яны не прыехалі, бо ведалі іх вынікі», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Літоўскі курьер» Паводле слоў кіраўніка беларускай дзяржавы, Прэзідэнт Літвы прыняла гэту прапанову. Магчыма, гэта пытанне яна вымушана будзе ўзгадніць з Бруселем, дадаў Аляксандр Лукашэнка.

«На сёння няма прычын, па якіх я адмовіўся б ад удзелу ў выбарах, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — З'явіцца такія прычыны, буду адчуваць, што «не праходзіць», павярце, я не пайду на выбары».

«Калі гэта ў рамках выбарчых канвенцый, то чаму нам нехта збоку павінен указваць: вы, маўляў, яго змяніце? Нам таксама, можа, нешта не падабаецца ў выбарчым заканадаўстве Польшчы або Літвы, але не даявядзі Бог, каб мы прадулілі патрабаванні», — сказаў кіраўнік

беларускай дзяржавы. Ён нагадаў, што Беларусь ужо тройчы мяняла сваё выбарчае заканадаўства ў тым ключы, як гэтага патрабавала еўрапейская супольнасць.

«Калі трэба чацвёрты раз, няхай скажучы, што не падабаецца, — вывучым», — сказаў Прэзідэнт.

Што датычыцца таго, што сваё незадавальненне накіравана на выкавае АБСЕ, то, лічыць Прэзідэнт, гэта пытанне не ў кампетэнцыі гэтай арганізацыі.

«АБСЕ — арганізацыя бяспэкі і супрацоўніцтва і не мае ніякіх адносін да выбараў. Але мы прапанавалі АБСЕ: давайце вызначым крытэрыі для ўсіх і па іх будзем ацэньваць і заканадаўства, і выбары», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Праводзіць адкрыты аўкцыён па продажы праектна-сметнай дакументацыі на будаўніцтва аб'екта «12-17 этажны жилавы дом типовых бытавых якасцяў № 2 па генплану со востреними помещениями соцкультбыта в жилом микрорайоне «Масюковщина-5» в г. Минск».

Начальная цена с НДС — 563 557 153 бел. руб. Задаток в размере 10% от начальной цены перечисляется на р/с № 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», МФО 153001357, УНП 690324015 КУП «Минский областной центр учета недвижимости» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА).

«Платіцца грошы: \$15 млн — невялікая для нас сума, арганізуйце выбары ў Беларусі. Іх вынікі будуць для мяне закон. Яны не прыехалі, бо ведалі іх вынікі», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Літоўскі курьер» Паводле слоў кіраўніка беларускай дзяржавы, Прэзідэнт Літвы прыняла гэту прапанову. Магчыма, гэта пытанне яна вымушана будзе ўзгадніць з Бруселем, дадаў Аляксандр Лукашэнка.

«На сёння няма прычын, па якіх я адмовіўся б ад удзелу ў выбарах, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — З'явіцца такія прычыны, буду адчуваць, што «не праходзіць», павярце, я не пайду на выбары».

«Калі гэта ў рамках выбарчых канвенцый, то чаму нам нехта збоку павінен указваць: вы, маўляў, яго змяніце? Нам таксама, можа, нешта не падабаецца ў выбарчым заканадаўстве Польшчы або Літвы, але не даявядзі Бог, каб мы прадулілі патрабаванні», — сказаў кіраўнік

беларускай дзяржавы. Ён нагадаў, што Беларусь ужо тройчы мяняла сваё выбарчае заканадаўства ў тым ключы, як гэтага патрабавала еўрапейская супольнасць.

«Калі трэба чацвёрты раз, няхай скажучы, што не падабаецца, — вывучым», — сказаў Прэзідэнт.

Што датычыцца таго, што сваё незадавальненне накіравана на выкавае АБСЕ, то, лічыць Прэзідэнт, гэта пытанне не ў кампетэнцыі гэтай арганізацыі.

«АБСЕ — арганізацыя бяспэкі і супрацоўніцтва і не мае ніякіх адносін да выбараў. Але мы прапанавалі АБСЕ: давайце вызначым крытэрыі для ўсіх і па іх будзем ацэньваць і заканадаўства, і выбары», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Праводзіць адкрыты аўкцыён па продажы праектна-сметнай дакументацыі на будаўніцтва аб'екта «12-17 этажны жилавы дом типовых бытавых якасцяў № 2 па генплану со востреними помещениями соцкультбыта в жилом микрорайоне «Масюковщина-5» в г. Минск».

Начальная цена с НДС — 563 557 153 бел. руб. Задаток в размере 10% от начальной цены перечисляется на р/с № 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», МФО 153001357, УНП 690324015 КУП «Минский областной центр учета недвижимости» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА).

«Платіцца грошы: \$15 млн — невялікая для нас сума, арганізуйце выбары ў Беларусі. Іх вынікі будуць для мяне закон. Яны не прыехалі, бо ведалі іх вынікі», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Літоўскі курьер» Паводле слоў кіраўніка беларускай дзяржавы, Прэзідэнт Літвы прыняла гэту прапанову. Магчыма, гэта пытанне яна вымушана будзе ўзгадніць з Бруселем, дадаў Аляксандр Лукашэнка.

«На сёння няма прычын, па якіх я адмовіўся б ад удзелу ў выбарах, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — З'явіцца такія прычыны, буду адчуваць, што «не праходзіць», павярце, я не пайду на выбары».

«Калі гэта ў рамках выбарчых канвенцый, то чаму нам нехта збоку павінен указваць: вы, маўляў, яго змяніце? Нам таксама, можа, нешта не падабаецца ў выбарчым заканадаўстве Польшчы або Літвы, але не даявядзі Бог, каб мы прадулілі патрабаванні», — сказаў кіраўнік

беларускай дзяржавы. Ён нагадаў, што Беларусь ужо тройчы мяняла сваё выбарчае заканадаўства ў тым ключы, як гэтага патрабавала еўрапейская супольнасць.

«Калі трэба чацвёрты раз, няхай скажучы, што не падабаецца, — вывучым», — сказаў Прэзідэнт.

«Платіцца грошы: \$15 млн — невялікая для нас сума, арганізуйце выбары ў Беларусі. Іх вынікі будуць для мяне закон. Яны не прыехалі, бо ведалі іх вынікі», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Літоўскі курьер» Паводле слоў кіраўніка беларускай дзяржавы, Прэзідэнт Літвы прыняла гэту прапанову. Магчыма, гэта пытанне яна вымушана будзе ўзгадніць з Бруселем, дадаў Аляксандр Лукашэнка.

«На сёння няма прычын, па якіх я адмовіўся б ад удзелу ў выбарах, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — З'явіцца такія прычыны, буду адчуваць, што «не праходзіць», павярце, я не пайду на выбары».

«Калі гэта ў рамках выбарчых канвенцый, то чаму нам нехта збоку павінен указваць: вы, маўляў, яго змяніце? Нам таксама, можа, нешта не падабаецца ў выбарчым заканадаўстве Польшчы або Літвы, але не даявядзі Бог, каб мы прадулілі патрабаванні», — сказаў кіраўнік

беларускай дзяржавы. Ён нагадаў, што Беларусь ужо тройчы мяняла сваё выбарчае заканадаўства ў тым ключы, як гэтага патрабавала еўрапейская супольнасць.

«Калі трэба чацвёрты раз, няхай скажучы, што не падабаецца, — вывучым», — сказаў Прэзідэнт.

Што датычыцца таго, што сваё незадавальненне накіравана на выкавае АБСЕ, то, лічыць Прэзідэнт, гэта пытанне не ў кампетэнцыі гэтай арганізацыі.

«АБСЕ — арганізацыя бяспэкі і супрацоўніцтва і не мае ніякіх адносін да выбараў. Але мы прапанавалі АБСЕ: давайце вызначым крытэрыі для ўсіх і па іх будзем ацэньваць і заканадаўства, і выбары», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Праводзіць адкрыты аўкцыён па продажы праектна-сметнай дакументацыі на будаўніцтва аб'екта «12-17 этажны жилавы дом типовых бытавых якасцяў № 2 па генплану со востреними помещениями соцкультбыта в жилом микрорайоне «Масюковщина-5» в г. Минск».

Начальная цена с НДС — 563 557 153 бел. руб. Задаток в размере 10% от начальной цены перечисляется на р/с № 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», МФО 153001357, УНП 690324015 КУП «Минский областной центр учета недвижимости» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА).

«Платіцца грошы: \$15 млн — невялікая для нас сума, арганізуйце выбары ў Беларусі. Іх вынікі будуць для мяне закон. Яны не прыехалі, бо ведалі іх вынікі», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Літоўскі курьер» Паводле слоў кіраўніка беларускай дзяржавы, Прэзідэнт Літвы прыняла гэту прапанову. Магчыма, гэта пытанне яна вымушана будзе ўзгадніць з Бруселем, дадаў Аляксандр Лукашэнка.

«На сёння няма прычын, па якіх я адмовіўся б ад удзелу ў выбарах, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — З'явіцца такія прычыны, буду адчуваць, што «не праходзіць», павярце, я не пайду на выбары».

«Калі гэта ў рамках выбарчых канвенцый, то чаму нам нехта збоку павінен указваць: вы, маўляў, яго змяніце? Нам таксама, можа, нешта не падабаецца ў выбарчым заканадаўстве Польшчы або Літвы, але не даявядзі Бог, каб мы прадулілі патрабаванні», — сказаў кіраўнік

беларускай дзяржавы. Ён нагадаў, што Беларусь ужо тройчы мяняла сваё выбарчае заканадаўства ў тым ключы, як гэтага патрабавала еўрапейская супольнасць.

«Калі трэба чацвёрты раз, няхай скажучы, што не падабаецца, — вывучым», — сказаў Прэзідэнт.

Што датычыцца таго, што сваё незадавальненне накіравана на выкавае АБСЕ, то, лічыць Прэзідэнт, гэта пытанне не ў кампетэнцыі гэтай арганізацыі.

«АБСЕ — арганізацыя бяспэкі і супрацоўніцтва і не мае ніякіх адносін да выбараў. Але мы прапанавалі АБСЕ: давайце вызначым крытэрыі для ўсіх і па іх будзем ацэньваць і заканадаўства, і выбары», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Праводзіць адкрыты аўкцыён па продажы праектна-сметнай дакументацыі на будаўніцтва аб'екта «12-17 этажны жилавы дом типовых бытавых якасцяў № 2 па генплану со востреними помещениями соцкультбыта в жилом микрорайоне «Масюковщина-5» в г. Минск».

Начальная цена с НДС — 563 557 153 бел. руб. Задаток в размере 10% от начальной цены перечисляется на р/с № 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», МФО 153001357, УНП 690324015 КУП «Минский областной центр учета недвижимости» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА).

«Платіцца грошы: \$15 млн — невялікая для нас сума, арганізуйце выбары ў Беларусі. Іх вынікі будуць для мяне закон. Яны не прыехалі, бо ведалі іх вынікі», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Літоўскі курьер» Паводле слоў кіраўніка беларускай дзяржавы, Прэзідэнт Літвы прыняла гэту прапанову. Магчыма, гэта пытанне яна вымушана будзе ўзгадніць з Бруселем, дадаў Аляксандр Лукашэнка.

«На сёння няма прычын, па якіх я адмовіўся б ад удзелу ў выбарах, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — З'явіцца такія прычыны, буду адчуваць, што «не праходзіць», павярце, я не пайду на выбары».

«Калі гэта ў рамках выбарчых канвенцый, то чаму нам нехта збоку павінен указваць: вы, маўляў, яго змяніце? Нам таксама, можа, нешта не падабаецца ў выбарчым заканадаўстве Польшчы або Літвы, але не даявядзі Бог, каб мы прадулілі патрабаванні», — сказаў кіраўнік

беларускай дзяржавы. Ён нагадаў, што Беларусь ужо тройчы мяняла сваё выбарчае заканадаўства ў тым ключы, як гэтага патрабавала еўрапейская супольнасць.

«Калі трэба чацвёрты раз, няхай скажучы, што не падабаецца, — вывучым», — сказаў Прэзідэнт.

У эпіцэнтры дзяржаўнай палітыкі

І СЁННЯ ГАЛОЎНАЯ ўмова СТАБІЛЬНАЙ РАБОТЫ — АДЧУВАННЕ ПЕРСПЕКТЫВЫ

Па добрай традыцыі з журналістамі «Звязды» знайшоў час сустрэцца генеральны дырэктар прадпрыемства Анатоль КУПРЫЯНАЎ.

— Анатоль Аляксандравіч, як вам удаецца эфектыўна гаспадарыць ва ўмовах эканамічнага крызісу? — Фінансавы крызіс, які перарос у сістэмны, працягваецца ў сусветнай эканоміцы да гэтага часу і пэўным чынам зачэпіў і Мазырскі НПЗ.

Калі разглядаць вынікі работы за сем месяцаў, то выручка ад рэалізацыі нашых тавараў і паслуг склала 76 працэнтаў ад узроўню сямі месяцаў мінулага года. І даходы, якія мы атрымліваем у выніку рэалізацыі сваёй прадукцыі, дастатковыя, каб прафінансаваць надзвычайныя патрэбы прадпрыемства, а таксама будаўніцтва тэхналагічных аб'ектаў, што прадуг

НА НЯНАВІСЦІ І ФАЛЬСІФІКАЦЫІ ГІСТОРЫ ДЭМАКРАТЫІ НЕ ПАБУДУЮТ

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

Еўрапарламент зацвердзіў Барозу на другі тэрмін

Еўрапарламент 16 верасня зацвердзіў кандыдатуру Жазэ Мануэля Барозу ў якасці старшыні Еўракамісіі — вышэйшага выканаўчага органа Еўрасаюза.

Барозу, які займае гэту пасаду з 2004 года, застанецца на другі тэрмін. У чэрвені гэтага года яго кандыдатуру аднаголасна падтрымалі лідары ўсіх краін Еўрасаюза. Іншых кандыдатаў на гэтую пасаду яны не разглядалі. Сам Барозу раней назваў асноўныя кірункі сваёй працы падчас другога тэрміну. Да іх ён прылічыў сумесную працу еўрапейскіх краін па скарачэнні выкідаў вуглякіслага газу і барацьбу з наступствамі крызісу.

ЗША ўключыла Расію ў новую «вось зла»

Нацыянальная разведка ЗША ўключыла Расію ў лік краін, здольных прагражаць інтарэсам Злучаных Штатаў.

Сярод асноўных патэнцыйных ворагаў ЗША Нацыянальная разведка назвала Іран, Паўночную Карэю і Кітай. Пра гэта гаворыцца ў апублікаванай справядзачы разведкі ЗША аб стратэгіі на найбліжэйшыя чатыры гады.

Украіна павялічыць ваенны бюджэт на 450 мільянаў долараў

Юлія Цімашэнка павялічыць бюджэт украінскага Міністэрства абароны ў 2010 годзе на 10 працэнтаў. Пра гэта ўкраінскі прэм'ер заявіла на прадстаўленні праекта дзяржабюджэту.

Усяго Цімашэнка абяцала выдаткаваць на патрэбы абароны каля 5,2 мільярда долараў. Гэта больш за цяперашні бюджэт Міністэрства абароны на 450 мільянаў долараў. Каменютычы бюджэт Мінабароны, прэм'ер заявіла, што ён «будзе большым, чым у папярэднія дзясяцігоддзі» і назвала неабгрунтаванай крытыку ў свой адрас з нагоды недастатковага фінансавання ваіска.

ЭКС-ПРЭМ'ЕР Польшчы асуджаны на два гады за рэлігійную дыскрымінацыю

Адзін з апошніх старшынёў Саўміна Польскай народнай рэспублікі Чэслаў Кішчак быў прызначаны в'яноватым ў рэлігійнай дыскрымінацыі і асуджаны на два гады без права на амністыю, паведамляе сайт polskieradio.pl

У 1985 годзе Кішчак, які займаў пасаду міністра ўнутраных спраў ПНР, звольніў аднаго з паліцэйскіх горада Кошаліна за тое, што яго дачка прынесьла перагарычанае ў каталіцкай царкве. Варшавскі суд пераканаў, што рашэнне аб звальненні паліцэйскага прыняў менавіта Кішчак — гэта было пацверджана паказаннямі сведкаў — і вызначыў, што прычынай адстаўкі паліцэйскага паслужыў менавіта ўдзел яго дачкі ў рэлігійным абрадзе.

1 верасня, выступаючы ў Гданьску ў час мерапрыемства з выпадку пачатку Другой сусветнай вайны, прэм'ер-міністр Рэспублікі Пуцін, відаць, памыліўся, заявіўшы ў сваёй прамоўе аб тым, што пакт «Молатава-Рыбентрона» асудзіў парламент Расіі. На самай справе такую рэзалюцыю прыняў у снежні 1989 г. другі з'езд народных дэпутатаў ССРСР. Мы ўпэўненыя, што ні парламент Расіі, ні парламент Беларусі гэтага б не зрабілі.

Узгаданнае рашэнне з'езда народных дэпутатаў ССРСР было нічым іншым, як жаданнем «прагнуцца» перад Захадам. Як вядома, у той час мы знішчалі сваё воіска, спецслужбы, ланкамі здавалі свае скары, і сваіх разведчыкаў. Узгаданая рэзалюцыя — з таго ж шэрагу.

Гістарычныя даты пачатку Другой сусветнай вайны ў з'яднанні Заходняй і Усходняй Беларусі на Захадзе звычайна сустракаюць чарговым прыступам русафобіі і антысавецкім. Гэтай кампаніі актыўна падтрымваюць так званыя дэмакраты ў Беларусі, Расіі і іншых еўрапейскіх краінах. У сваіх выступленнях і выданнях яны ўсяляк абялюць недапаўняемую і рэакцыйную палітыку заходніх урадаў у 30-я гады XX стагоддзя, а віну за развязанне «сусветнага пажару» спрабуюць ускласці на кіраўніцтва ССРСР. Гэта не выпадковая з'ява, а глыбінная пазіцыя рэакцыйных колаў у Еўропе.

Абумоўлена яна нянавісцю да Расіі і яе саюзнікаў, нахабным імкненнем фальсіфікаваць гісторыю.

Рэзалюцыя па Абсе

Падобная пазіцыя рэзольцыя выйшла ў рэзалюцыі Парламенцкага асамблеі АБСЕ (ПА АБСЕ) пад фальсифікаванай назвай «Аб'яднанне падзеленай Еўропы: абарона праў чалавека і грамадзянскіх свабод у XXI стагоддзі ў рэгіёне АБСЕ», якая прынята 3 ліпеня 2009 г. У ёй вядомым і развязаным Другой сусветнай вайной, разам з фашыскай Германіяй, прызначаць Савецкі Саюз. Важна адзначыць, што дакумент з такой назвай ініцыяваны новымі членамі Еўрапейскага саюза — Лівіяй і Слававіяй. Іх абурэне падзел Польшчы, прыход да ўлады ў прыбалтыйскіх рэспубліках камуністычных урадаў і далучэнне да ССРСР. На жаль, ва ўсіх іх «аргументах» няма ні кроплі гістарычнай праўды.

Факты гісторыі

Агульнавядома, што быццам раз'яўленыя Савецкім Саюзам у 1940 годзе народы Прыбалтыі на самай справе ўжо былі пад гнётам далёка недэмакратычных рэжымаў. Так, у Лівіе правіла партыя «Тэўцінцкай саюнага» («Саюз нацыяналістаў»), якая прыйшла да ўлады ў выніку дзяржаўнага перавароту 17 снежня 1926 г., на чале з Антанасам Сметанам, які ў кастрычніку 1917 г. узначальваў «Літоўскі савет» («Літоўскае тэрытарыяльнае» прыняў Дэкларацыю аб далучэнні Лівіі да Германіі.

У Эстоніі была ўсталявана дыктатура кіраўніка Аграрнай партыі Канстанціна Пятса, які пры падтрымцы ваенных ахвярлівых пераварот 12 сакавіка 1934 г. У Лівіі 16 мая 1934 г. ўладу захапіў Карл Ульманіс, які ўзначальваў «Сялянскі саюз».

Парламенты ўсюды былі распушчаны, палітычны партыі забаронены, дзейнічала ваеннае становішча. Так што антысавецкія ламентыцыі цяперашніх палітычных прадстаўнікоў Лівіі, Латвіі, Эстоніі нічога агульнага ні з незалежнасцю сваіх краін, ні з дэмакратыяй не маюць.

Нагадаем, што легіянеры Вафен СС, якія сталі цяпер у краінах Прыбалтыі (і што асабліва ў Расіі — ва Украіне) нацыянальнымі героямі, не столькі ваявалі з Чырвонай Арміяй, колькі выкарыстоўваліся немцамі для ажыццяўлення карных аперацый супраць мірнага насельніцтва, нясеюча ахоўную службу ў гета і канцлагерах.

Толькі ў Саласкіх канцлагерах, названым у кашчунскай кнізе «Гісторыя Латвіі: XX стагоддзе» «лагерам працы і выхавання», загінулі каля 100 тыс. чалавек, у тым ліку — больш за 7 тыс. дзяцей. Прыбалтыйскія карнікі спалілі сотні вёсак і пакалілі крывавыя сляды на тэрыторыі Беларусі, Пскоў-

ведамі Гітлера аб жаданні польскага ўрада цалкам ліквідаваць «Чхааславацкую Рэспубліку як створанае штучнае... не звязанае з сапраўднымі патрэбнасцямі і здаровым правам народаў Цэнтральнай Еўропы» (Шпітген С.А. Воссоедінне беларускага народа і «панскіх сіндэрма» / С.А. Шпітген. — «Новая эканоміка», — 2009. — № 7—8, с. 124).

29 верасня 1938 г. у Мюнхене па пытанні лёсу Чхааславацкай прынята рашэнне канферэнцыі кіраўнікоў чатырох дзяржаў — Германіі, Італіі, Вялікабрытаніі і Францыі. Англія і Францыя пры згодзе США пайшлі ў Лівіі сіламі мясцовых нацыяналістаў было знішчана звыш 30 тыс. яўраў. Да канца студзеня 1942 г. тэрыторыя Эстоніі таксама перавярнулася ў «юдэнфрэй» — зноў, вольную ад яўраў.

Дарчы скажаць, У. Чэрчыль прама заявіў, «што рады таму, што Латвію, Лівію і Эстонію далучылі да ССРСР, а не да германскага рэйха» (Дмитриева Ольга. Но лорд Галифакс не приехал в Москву / «Российская газета». — 21 августа 2009 г., с. 8).

Цяпер што датычыцца Польшчы. Узьць, напрыклад, падзел Рэчы Паспалітай у XVII стагоддзі як найбольш ходкі аргумент польскіх палітыкаў супраць Расійскай Федэрацыі. Расія не заняла ні кавалка справядле польскіх зямель, а толькі ажыццявіла ваявую мару братніх народаў аб у'яднанні. Каму ж у сапраўднасці дасталіся справядле польскія зямлі? Дэвам нямецкім дзяржавам — Аўстрыі і Прусіі. Самае цікавае, што глаўным ініцыятарам падзелу Польшчы стала Прусія ў асабе свайго караля Фрыдрых II. Расія, наадварот, якраз не была зацікаўлена ў падзеле Польшчы і ўсяляк старалася захаваць польскую дзяржаву ў этнічных межах у якасці славянскай процівагі мілітарыскай Прусіі і рэакцыйнай Аўстрыі імперыі. Ідэя падзелу Польшчы — гэта чыста заходні «праект». Узнік ён на Захадзе яшчэ ў XIV стагоддзі. Германскі імператар, брандэнбургскі маркграф і Тэўтонскі ордэн ужо тады склалі план падзелу Польшчы.

Падзел Чхааславацкай пазбавіў ССРСР адзінага саюзніка ў Цэнтральнай Еўропе і значна пагоршыў сітуацыю на нашай заходняй мяжы. 24 кастрычніка 1938 г. ў ходзе сустрэчы міністра замежных спраў Германіі І. Рыбентрона пасла Польшчы ў Берліна Ю. Ліпскага была дасягнутая дамоўленасць аб агульнай палітыцы ў дачыненні да ССРСР на аснове «Антыкамуністычнага пакта». У студзені 1939 г. гэтыя пільгі сталі цэнтральнымі ў час сустрэчы Гітлера з міністрам замежных спраў Польшчы Ю. Бекам. Польскія дыпламаты заявілі ў адказ гатовнасць Польшчы «выступіць на баку Германіі ў паходзе на Савецкую Украіну».

Такім чынам, мюнхенскае пагадненне цалкам разбурыла створаную ў 1935 годзе вельмі абмежаваную сістэму калектыўнай бяспекі ў Еўропе. Хоць прэм'ер-міністр Англіі Н. Чэмпберлен, вярнуўшыся ў Лондан, і заявіў, што «прызвёз мір». Але ўсім было зразумела: гэта мір для Захаду і вайна для Усходу. Невыпадкова Н. Чэмпберлен падпісаў 30 верасня 1938 г. дэкларацыю аб непападзе з Германіяй, а Францыя заключала аналагічны дакумент у снежні 1938 г. Пры гэтым адначасова абмяркоўваліся ідэя заключэння «пакта чатырох» — Германіі, Італіі, Францыі і Англіі. Каналізаваць агрэсію фашыстаў на Усход — такім быў сапраўды сэнс «мюнхенскай змовы».

Гітлераўскае кіраўніцтва адчула ўпэўненасць у тым, што надыйшоў яго «зорны час» для рашучай барацьбы за сусветнае панаванне. На працягу двух вясновых месяцаў 1939 года на Усходнюю, Паўднёва-Усходнюю і Паўднёва-Заходнюю Еўропу абрушвалася каскад агрэсіўных акцый. У сакавіку 1939 г. ліквідацыя чхааславацкага дзяржава. Амаль адначасова гітлераўцы акупуюць літоўскі порт Клайпеду і прылеглую да яго вобласць. Да таго ж часу нямецка-італьянскія фашысты ўзначальвалі ўваходзілі ў Італію і Францыю, паводле звестак разведкі, дакладна ведалі дату напад на Германію на Польшчу, а зацвярджанне імі перамовай да гэтага тэрміну сведчыла аб адмаўленні ад сумесных дзеянняў. Адначасова Англія вяла тайныя перамовы з Германіяй за спінат ССРСР і свайго саюзніка Францыі, аб гэтым было вядома савецкім кіраўніцтву.

Сучасны амерыканскі пісьменнік і ваенны гісторык Альберт Аксел кажа: «У жніўні 39-га англа-франка-савецкія перамовы ў Маскве па пагадненні аб сумеснай абароне церпяць крах. Што выгледзе вельмі заканамерна, калі ўлічыць, што і брытанцы, і французцы наогул не збіраліся ўжо падпісваць. Адзін з удзельнікаў гэтай місіі Феркер у інтэрв'ю прызнаваўся, што задоўга да прыбыцця брытанскай місіі англа-франка-савецкае пасольства ў Маскве атрымала інструкцыю свайго ўрада, дзе гаварылася, што перамовы ні ў якім разе не павінны скончыцца паспяхова» (Дмитриева Ольга. Но лорд Галифакс не приехал в Москву / «Российская газета». — 21 августа 2009 г., с. 8). І ў той жа час Альберт Аксел адзначае: «На самай справе, пакуль вялікі гэта перамова, урад Вялікабрытаніі тайна абмяркоўваў з Гітлерам зделку, накіраваную менавіта супраць Расіі» (Дмитриева Ольга. Но лорд Галифакс не приехал в Москву / «Российская газета». — 21 августа 2009 г., с. 8).

Цікава ў гэтай сувязі думка вядомага расійскага гісторыка А. Шубіна. Яму задаў пытанне: «Увям, што ССРСР, Францыя і Вялікабрытанія ўдалося б дамовіцца аб кааліцыі. Ці змаглі б яны распрацаваць з Гітлерам ужо ў верасні 1939 года?» — Безумоўна. Тут і не можа быць ніякіх сумненняў. Я больш скажу: калі б мелася жаданне, Францыя і Англія і без ССРСР маглі б увайсці ў Берлін у 1939 годзе» (Ласкович В.П., Ласкович В.В. Подвиг Коммунистической партии Западной Беларуси (КПЗБ) 1919—1939 гг. / В.П. Ласкович, В.В. Ласкович. — Брест, 2002, с. 21).

Ва ўмовах, якія склаўся, у ССРСР заставалася два варыянты: або застанца ў адзіноце на міжнароднай арэне з наступнай пагарзоў падтрымкай адначасоваму нападу Германіі з захаду і Японіі з усходу (у той час ішлі баі на Халхін-Голе), або пагадзіцца на настольныя дамаганні Гітлера, які прапаноўваў заключыць з Германіяй пакт аб непападзе або нейтралітэце. Пры гэтым германскі бок ішоў на выдатныя прапановы для ССРСР (папярэдняе заключэнне гандлёвага дагавора, вызваленне буйных крадцёўцаў, выпрацоўка сакрэтных працоўнага па размежаванні інтарэсаў ва Усходняй Еўропе).

Для актывізацыі перамовай з Лонданам і Парыжам савецкі ўрад паведаміў аб атрыманых прапановах Гітлера 16 жніўня 1939 г. амерыканскаму паслу Штэйнгарту. Але рэакцыя на гэта не было. Сама

ж тэлеграма аб звестках, атрыманых ад урада ССРСР, была адрэагавана з Вашынгтона ў Лондан толькі 19 жніўня. 20 жніўня 1939 г. Гітлер накіраваў Сталіну тэлеграму, у якой паведаміў, што ў адносінах Германіі і Польшчы можа кожны дзень здарыцца крызіс, які абядаць на ССРСР, калі ён не пагодзіцца на заключэнне дагавора з Германіяй аб непападзе. Вычарпаныя ўсе магчымасці дабіцца надзейнага пагаднення з заходнімі дзяржавамі, Сталін заключыў з Германіяй 23 жніўня 1939 г. дагавор аб непападзе, які атрымаў у гісторыі назву пакт «Молатава-Рыбентрона».

Захад быў ашалоўлены дыпламатычнай «дзёрзкасцю» Савецкага Саюза, які дазволіў сабе выйсці з жорстка навязанай яму лініі паводзінаў, не пажадаўшы быць раздзяленым манетай у руках заходніх дзяржаў. У тых умовах гэта была апраўданая палітыка. ССРСР выслінуў з пільгі, што зацягвалася, адцінуў усуплунне ў вайну на два гады, адсунуў свае межы на захад і ўнёс раскон у фашысцкую кааліцыю. Паколькі японскае кіраўніцтва не было праінфармаванае аб заключэнні пакта аб непападзе з ССРСР, то яно палічыла сябе падманутым сваім нямецкім саюзнікам. Савецкі Саюз пазбегнуў пагарзы вайны на два франты пры самых неспрыяльных абставінах. Такая праўда аб савецка-германскім дагаворы аб непападзе 23 жніўня 1939 г. і гэта праўда сёння зразумелая ўсім сумленным даследчыкам і грамадзянам ва ўсім свеце. Як прызнае Альберт Аксел, «Сталін абраў шлях, які, пасля стала відавочным, абярнуўся даром для Расіі, даром для Брытаніі, для ЗША і для ўсяго свету» (Дмитриева Ольга. Но лорд Галифакс не приехал в Москву / «Российская газета». — 21 августа 2009 г., с. 8).

Нашым людзям няма чаго саромецца за перадавеную гісторыю ССРСР, Савецкі Саюз у тых умовах зрабіў усё, што мог, каб спыніць агрэсара і адстаць мір і бяспеку ў Еўропе.

Вызваленчы паход Чырвонай Арміі 17 верасня 1939 г.

Нямецкая агрэсія супраць Польшчы пачалася 1 верасня 1939 г. у намеры Гітлерам яшчэ ў красавіку тэрмін. З верасня 1939 г. Англія і Францыя аб'явілі вайну Германіі. Следам за Англіяй вайну аб'явіў яе дамінёны. Так нямецка-польскае вайна перайшла ў агульнаеўрапейскую, дасягнуўшы маштаваў сусветнай. Аднак у панах Англіі і Францыі дамога Польшчы актыўнымі ваеннымі дзеяннямі не прадугледжвалася. Вайна паміж Германіяй і англа-французскім блокам мела імперыялістычны характар, яе, па сутнасці, развязалі абодва бакі.

Польшча аказалася ахварай як самандэкайніцы сваіх кіраўнікоў, так і каварства заходніх гарантэў. У той жа час тэрыторыя Польшчы стала палігонам, дзе была праведзена першая праверка братаў гітлераўскага генташта аб вядучы вайны ў форме «бліцкрыгу». Праз два тыдні польскае воіска было акружана і рассячана на часткі, баі разгарнуліся за Варшаву. Польскі ўраў да ваеннае камандаванне 17 верасня ўцяклі ў Румынію.

У ходзе польскай кампаніі нямецкае кіраўніцтва неаднаразова (3, 8 і 10 верасня) прымушала савецкі ўрад да ўступлення Чырвонай Арміі ў межах польскай дзяржавы, разлічваючы ўцягнуць ССРСР у вайну з Англіяй і Францыяй. Савецкі ўрад заявіў, што воіскі зрабці гэта толькі для абароны беларускай і украінскага насельніцтва, і ўхіляўся ад нямецкага ціску.

17 верасня 1939 г. урад Савецкага Саюза распаўсюдзіў заяву: «Польская дзяржава і яе ўрад перасталі існаваць, а такім чынам, дамовай, заключанай паміж ССРСР і Польшчай, спынілі сваё дзеянне. У сувязі з гэтым Савецкі Саюз не можа заставацца нейтральным і вымушаны ўзяць пад абарону адзінакроўнае украінскае і беларускае насельніцтва, а таксама зняць парозу, што навісла над межамі ССРСР» (Курс отечественной истории IX—XX ввек. Основные этапы и особенности развития российско-го общества в мировом историческом процессе / Под ред. Ольштынского Л.И. (учебное пособие). — М.: ИТРК, 2002, с. 355).

Так пачаўся вызваленчы паход Чырвонай Арміі на тэрыторыю Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Спрабы фальсифікараў гісторыі выдаць яго за ўдзел Савецкага Саюза разам з Германіяй і падзеле Польшчы — абсалютна беспартыйныя. Аднак, што тады ніводна з буйных дзяржаў не успрыняла вызваленчы паход Чырвонай Арміі як вайну супраць Польшчы. Інакш Англія і Францыя аб'явілі вайну Савецкаму Саюзу як саюзніку Германіі. Падкрэсленыя правамернасці паходу Чырвонай Арміі, У. Чэрчыль без усялякіх зліваў каментаставаў: «Для абароны Расіі ад нямецкай пагарзы яна неабходна было, каб руская армія стала на гэтай лініі (лініі Керзона. — Аўт.). (Курс отечественной истории IX—XX ввек. Основные этапы и особенности развития российско-го общества в мировом историческом процессе / Под ред. Ольштынского Л.И. (учебное пособие). — М.: ИТРК, 2002, с. 356—357).

Насельніцтва Заходняй Беларусі сустракала вайна Чырвонай Арміі як сваязвешчана ад польскага прыгнёту. Сведка вераснёўскіх падаў 1939 года народны паэт Беларусі Максім Танк праўстагоддзя казаў, што «ніякім зводкам, рэзляцыя, больш познім сведчаннем гісторыкаў не пад сілу перадаць той энтузіязм і радасць, з якімі працоўныя Заходняй Беларусі сустракалі вестку аб у'яднанні» (Единство Беларуси, освещенное историей и устремленное в будущее. Выступление Президента Республики Беларусь А.Г. Лукашенко на торжественном собрании, посвященном 60-летию воссоединения Западной Беларуси с БССР 18 сентября 1999 г. Документы. — Минск: «Беларуская Энцыклапедыя». 1999, с. 10—11).

І гэта цалкам зразумела. Польскі рэжым праводзіў вельмі жорсткую антыбеларускую палітыку ў Заходняй Беларусі. Польскі ўрад імкнуўся не столькі палітызаваць, колькі ажыццявіць дэнацыяналізацыю, пазбавіць наш народ сваёй гісторыі, сваёй культуры і нават сваёй тэрыторыі. У польскіх афіцыйных дакументах Заходняя Беларусь называлася «Крэсамі Усходнім», г. з. н. усходняй украінскай. Былі забаронены беларускія школы. Калі перад далучэннем да Польшчы ў Заходняй Беларусі іх было чатырыста, то ў 1938/1939 навуцальным годзе не засталася ніводнай.

Не было клубы, бібліятэкі, хатычытальні. Не дазвалялася карыстацца беларускай мовай. Паўсудзёнай з'явай было храцінае беспартэўнае.

Вядомы польскі публіцыст таго часу Адольф Научынскі на старонках газеты «Слова», якую рэдагаваў невялікім усго беларускага, рускага Станіслава Мацкевіч, заявіў, што з беларусамі трэба весці размову толькі мовай «шубеніцы і толькі шубеніцы... гэта будзе самае правільнае вырашэнне нацыянальна-кава пытання ў Заходняй Беларусі» (Ласкович В.П., Ласкович В.В. Подвиг Коммунистической партии Западной Беларуси (КПЗБ) 1919—1939 гг. / В.П. Ласкович, В.В. Ласкович. — Брест, 2002, с. 65). Пільгі такіх адкрываў беларусы чалавека закона і справядліва лічылі польскі рэжым акупацыйным, а паліткаў — акупантамі. І з акупантамі ваяваў сапраўдны вайна. Страікі, мітынгі, дэманстрацыі ўзрушвалі ўрады механізм Польшчы. Рашучая роля ў арганізацыі барацьбы беларускага народа супраць польскага ўладу належала Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі (КПЗБ). Яна была сапраўднай абаронцай беларускага народа, выступала за цэласнасць беларускай зямлі, абараняла родную мову, гісторыю, нацыянальную культуру і самабытнасць свайго народа. Партыя была заганяна ў глыбокае падполле, пазбаўлена права свабоднага і адкрыта абшваць свае ідэі, хоць нават па ўмовах несправядлівага, анексіёнскага Рыжскага дагавора 1921 года Польшча не павінна была перашкаджаць нацыянальна-культурнаму развіццю беларусаў.

Алагеет тэарыстычнай палітыцы польскага ўрада, накіраванай супраць беларускага народа, трэба лічыць стварэнне канцлагера ў Бяроза-Картузскай у 1934 годзе. Бессонная жорсткасць польскага рэжыму, як падкрэслівае В. Ласковіч, там была дэведзана да таго стагоддзя, што пераважала сямья змрочныя чалавечыя фантазіі. Знявольнены не толькі білі, але і спіскалігна катавалі; польскімі акупантамі ставілася задачка падвіль волю чалавека, растаптаць яго годнасць, а пасля рабіць з ім што загодна (с. 277).

На гэтым фоне барацьба беларусаў супраць польскіх акупантаў выгледзе высакродна і прыстойна. Калі партызанскі атрад Кірыла Арлоўскага захапіў у палон палескага ваяводу Даўнарочна, то апошні са слязьмі на вачах казаў: «Калі мне захавае жыццё, сёння ж пайду ў адстаўку». Кірыла Арлоўскі строга папярэдзіў ваяводу, што калі ён пачне гаварыць слова, то давядзецца трымаць адказ. Ваявода стрыміў слова і пакінуў Брэстчыну. Ці ўзяць хоць бы патрабаванні, выкладзеныя ў пісьме атаману Гродзеншчыны Германа Шыманюка Пільсудскаму аб спыненні жорсткіх рэпрэсій у дачыненні да беларусаў, аб недапушчэнні закрыцця праваслаўных храмаў і арышце свяшчэннікаў, аб вызваленні з турмаў палітычных вязняў і спыненні высечкі людзей і вывазе беларускага нацыянальнага набытку. Гэта пісьмо, копія якога была паслана старшынё Лігі Нацыі, узвучуна ўсю Еўропу. Еўрапейскае грамадскае думка даведвалася, якія жудасныя злычынствы ўчыняла польская рэакцыя ў Заходняй Беларусі.

Не выпадкова з радю Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі выйшлі відныя беларускія дзяржаўныя дзеячы, пісьменнікі, журналісты і вучоныя. Яны былі сапраўды народнымі заступнікамі і сумленным беларускага народа. Гэта Кірыла Арлоўскі, Васіль Корж, Сяргей Прытычкі, Максім Танк, Пільп Пестрак, Мікалай Арэха, Васіль Ласковіч і многія іншыя вядомыя людзі.

Вызваленчы паход Чырвонай Арміі 17 верасня 1939 г. паставіў кропку ў будзямнай палітыцы кіруючых класаў Польшчы ў Заходняй Беларусі.

Уз'яднанне Заходняй Беларусі з БССР — гэта найвялікшая гістарычная падзея ў жыцці беларускага народа. Скажыце, што можа быць больш значнага ў гісторыі народа, чым яго ўз'яднанне ў рамках адзінай беларускай дзяржавы? Але паглядзіце, як да гэтага падзеі ставіцца так званыя нацыянальныя, ліберальныя і дэмакратычныя партыі руху ў Беларусі. Колькі прайшлі і прапавіваюць яны «сплёз» аб падзеле Рэчы Паспалітай, аб паўстанні Таддуша Касцюшкі, аб пакце «Молатава-Рыбентрона», але аб тэрыторыі польска шавіністаў ў Заходняй Беларусі і аб вялікай падзеі ў жыцці нашага народа — Дні ўз'яднання — маўчаць. Ці ж гэта не характэрны прыклад гістарычнага бяспамптва або ішчэ горш — шыгара палітычнага халустыя перад пэўнымі сіламі на Захадзе. Вось вам і цана размовы гэтых быццам «нацыянальных дзеячаў» палітыкаў аб незалежнай і суверэнай Беларусі, аб беларускай дзяржаве.

Мы заўсёды будзем памятаць і захаваць у памяці валікі вызваленчы паход Чырвонай Арміі ў ім свабоды і незалежнасці нашай краіны і нашага народа.

Заходнім і мясцовым рэакцыянерам скажам: на нянавісці і фальсіфікацыі гісторыі дэмакратыі не пабудуеш. Гістарычны вопыт сведчыць, што толькі сабрэўскі саюз рускага, беларускага і польскага народа з'яўляецца асновай пільскай, міру і дэмакратыі на Еўрапейскім кантыненте.

Але! ПРАЛЯСКОЎСКІ, Леу КРЫШАПОВІЧ.

ЗАЛЕСКІЙ СЕЛЬСКИЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ВОЛОЖИНСКОГО РАЙОНА МИНСКОЙ ОБЛАСТИ (ПРОДАВЕЦ)

ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН по продаже 3 (трех) земельных участков для строительства и обслуживания индивидуальных жилых домов:

Лот 1 — земельный участок в деревне Гервельи площадь 0,2029 га, кадастровый № 622083902601000051, начальная цена 3 000 000 белорусских рублей.

Лот 2 — земельный участок в деревне Залесье общая площадь 0,1800 га, кадастровый № 622083903101000034, начальная цена 2 000 000 белорусских рублей.

Лот

Рэактары на ўстаноўку гідрачысткі дызельнага паліва з-за іх габарытных памераў дастаўлялі рачным транспартам.

— **Анатоль Аляксандравіч, а якое канчатковае рашэнне прынятае па параксілоле?**

— У свой час, калі мы абаранялі свой бізнес-план на 2005—2010 гг., завод было даручана будаўніцтва ўстаноўкі па вытворчасці параксілолу для магілёўскага «Хімвалакна». Пазней з'явіліся новыя абставіны, і на ўзроўні ўрада вырашана магнусаць па параксілоле ў Мазыры не будаваць, бо стала магчымым знайсці і ажыццявіць больш танную схему пастаўкі гэтай сыравіны для магіляўчан. Тым больш, што ўжо на той момант вытворчая праграма ААТ «Магілёўхімвалакно» была скарэктываваная такім чынам, каб зменшыць яе спажыванне.

У нас замест гэтага будзе пабудаваныя іншыя тэхналагічныя аб'екты, якія вельмі важныя для завода і дазваляць атрымаваць аўтабензіну ў поўным аб'ёме згодна з патрабаваннямі да якасных параметраў, што існуюць у еўрапейскай сістэме стандартаў.

Так што дарэмна некаторыя сродкі масавай інфармацыі паспяшаліся абвясціць, быццам ААТ «Мазырскі НПЗ» згортае свае інвестыцыйныя праграмы.

Як бачыце, мы нічога не згортаем, а наадварот, нарощваем аб'ём інавацый. Асабіста я лічу, што трэба выкарыстоўваць любую магчымасць для нарощвання інвестыцыйнай праграмы, каб я магла больш «адравацца» тэхнічна ад прадпрыемстваў-канкурэнтаў. Нават у нас не вельмі просты час такія магчымасці.

— **Вас задавальняе, як працуе параўнальна новая ўстаноўка па спальванні факельных газаў?**

— Эфектыўнасць яе вельмі высокая, нават з акама майго кабінета бачна, што функцыянуе яна нармальна. Пусцілі ўстаноўку летам 2008 года, за гэты час атрымаў істотную эканомію паліва, бо той вуглевадародны газ, які раней скарэктаваўся ў факел і забруджваў атмасферу, зараз збіраецца і накіроўваецца на спальванне ў тэхналагічных печах. Разлікі паказваюць, што ўстаноўка акупіцца неўзабаве за тры гады. З'явіцца патраба — пабудуем яшчэ адну такую ўстаноўку, месца і магчымасці для гэтага ёсць. Так што гэта справа на перспектыву.

— **Які будаўніцтва комплексу па перапрацоўцы цяжкіх рэшткаў?**

— Узвядзенне гэтага комплексу я таксама меў на ўвазе, калі мы з вамі гаварылі пра неабходнасць атрымання буйных банкаўскіх крэдытаў. Ён вельмі дарагі, бо прымяняюцца высокія тэмпературы, высокі ціск і патрабуецца спецыяльны метал для вырабу абсталявання. Усёго некалькі фірмаў у свеце могуць вырабляць такое абсталяванне. Таму ўласных сродкаў можа не хапіць, патрэбныя значныя інвестыцыйныя крэдыты. Перамовы з банкам вядуцца, сам праект — на экспертызе, разлічваем на яе станоўчыя вынікі. Тады і пачнем працаваць над дэталёвым праектаваннем і заказваць абсталяванне.

— **Летась вы планавалі выйсці на даволі значны аб'ём перапрацоўкі нафты ў 10 мільёнаў 900 тысяч тон...**

— Па факце атрымалі 10 мільёнаў 915 тысяч, так што магчымасці свае ведаем. Пасля пуску ў чацвёртым квартале наступнага года ўстаноўкі гідрачысткі дызельнага паліва магнусаць тры мільёны тон зможам выйсці на праектныя 12 мільёнаў тон перапрацоўкі.

— **Звяртае на сябе ўвагу той факт, што большую частку сваёй прадукцыі вы адраўняеце на экспарт...**

— Тым не менш інтарэсы Беларусі застаюцца прырытэтнымі. У першую чаргу мы цалкам задавальняем запатрабаваны аўтабензінага рынку, айчынных спажывачоў. У гэтым сэнсе наша дзейнасць рэгулюецца дакументамі канцэрна «Белнафтахім», згодна з якімі вызначаны нормы адгрузкі. Так працуюць усе перапрацоўшчыкі нафты.

Калі глядзець па месяцах, то экспартны складальнік хістаецца. Вясоў і восенню, калі разгортаюцца пасуўня і

няыя праграмы, вызначаны калектыўным дагаворам, цалкам выконваюцца. Зарплата на заводзе не нізкая, да свята выплачана прэмія. Так што людзі сустралі яго з добрым настроем.

Завод жыве нармальным паўнакроўным жыццём, будзеца. Я заўсёды падкрэсліваю, што на любым прадпрыемстве нафтахіміі побач з дзейнымі ўстаноўкамі павінны высіцца будаўнічыя краны, мусяць быць аб'екты мадэрнізацыі і новага будаўніцтва. Толькі ў такім выпадку яно развіваецца, удасканальвае тэхналогію і ў яго ёсць перспектыва.

У нас краны — пастаянны элемент вытворчага «пейзажу». На працягу больш чым дзесяці гадоў завод з'яўляецца адной з самых буйных будаўнічых пляцовак рэспублікі. Значыць, усё ідзе як мае быць. Безумоўна, праблемы, як заўсёды, ёсць, але з дапамогай інвестараў, канцэрна «Белнафтахім» і мясцовай улады яны вырашаюцца.

«ВЫБРАНА АБСАЛОЮТНА ПРАЎЛЬНАЯ ТАКТЫКА РАЗВІЦЦА»

Свайго дняўнага знаёмца, **намесніка начальніка каталітычнай вытворчасці бензінаў Барыса ДАНИЛАВА**, мы падрабязна распытваем пра ўстаноўку гідрачысткі бензінаў каткрэіну ад серы, узвядзенне якой фактычна завяршаецца.

— Гэтая ўстаноўка — вельмі патрэбная для завода аб'ект у тым сэнсе, што колькасць экспертнага бензіна пасля яе ўводу ў дзеянне рэзка ўзрастае. Бензін

У ЭПІЦЭНТРЫ ДЗЯРЖАЎНАЙ ПАЛІТЫКІ

Устаноўка абсэрвацыі бензінаў амаль затова да пуску.

КАДРЫ ПА-РАНЕЙШАМУ ВЫРАШАЮЦЬ УСЁ

Мы не першы раз на Мазырскім НПЗ, і заўсёды па-добраму ўражвае тая ўвага, якая надаецца тут падрыхтоўцы кадраў. Спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй рыхтуюць для завода Беларускае тэхналагічнае ўніверсітэт і Палацкі ўніверсітэт. Сёлета на прадпрыемства таксама прыйшлі іх выпускнікі.

А рабочыя кадры завод рыхтуе ў сябе, у сваім навучальным цэнтры. Апошнім часам заводскае кіраўніцтва клопаціцца пра пашырэнне базы прафесійнай падрыхтоўкі. У сярэдній школе № 15 адкрыты спецыялізаваны клас з арыентацыяй на профільную спецыяльнасць і рабочыя прафесіі завода.

Ёсць навіны і ў мясцовым політэхнічным каледжы, пра іх нам расказала дырэктар Галіна ЗАЙЦАВА. Сёлета ў аб'ектывы спецыялізаваны клас з арыентацыяй на профільную спецыяльнасць і рабочыя прафесіі завода.

— Набралі пасля дзевяці класаў хлопцаў, прафесія ж — мужыцкая, — расказвае Галіна Уладзіміраўна. — Конкурс атрымаўся высокі, на 25 бюджэтных месцаў дакумэнты падалі амаль 150 чалавек. У школах сёлета «збегліся» дзве паралелі, таму ахвотных было многа. Прышлі яны з дастаткова высокім сярэднім балам пасведчанню, з ніжэйшым за сем не было нічога. А адзін яскравы хлопчык здаў на «дзясятку» і імію, і рускую мову.

У нас доўгатэрміновы дагавор з заводам. Тэрмін вучобы — тры гады і восем месяцаў, гэтага дастаткова, каб назапсіць багаж тэрэтычных ведаў, і практычных, бо вельмі многа практык, і ўсе яны праходзяць на заводзе.

У выпускнікоў потым будзе магчымасць паступаць у профільныя ВНУ. На лінейцы ў першы дзень заняткаў, звяртаючыся да «навабранцаў», выконваюць абавязкі намесніка генеральнага дырэктара ААТ «Мазырскі НПЗ» па персанале і сацыяльным развіцці **Генадзь ЦЕЦЬРЯК** падкрэсліў:

— Ад таго, з якім багажом ведаў вы потым прыйдзеце на прадпрыемства, будзе залежаць вельмі многае — і ваша кар'ера, і ваша зарплата, і ваш дабрабыт. Шчаслівай дарогі, чакаем вас.

На заводзе сапраўды чакаюць будучае кваліфікаванае папаўненне. У той велічы панаўляюць у якасці ланцужок тэхнічнай і тэхналагічнага абнаўлення, іх веды і малады запал будучы дарэчны.

кінгу, камбінаваную ўстаноўку алкіліравання — яе пусцілі год таму, і яна паспяхова працуе, выпускае алкілат, а гэты прадукт мае вельмі высокую рэнтабельнасць і на «ўра» ідзе на экспарт. У КВБ уваходзіць і факельная гаспадарка, якая таксама нядаўна папоўнілася прагрэсіўнай устаноўкай па спальванні факельных газаў.

Для каталітычнай вытворчасці бензінаў на блізкае перспектыву плануецца яшчэ адзін аб'ект — устаноўка ізамерызацыі, а затым і устаноўка вытворчасці эфіраў ТАМЭ. Іх прадукцыя будзе кампаненты высокакачэсных бензінаў. Закуплена большая частка абсталявання, вырашаюцца арганізацыйныя і кадравыя пытанні. Мы нават у сябе прыкінулі, хто будзе начальнікам устаноўкі ізамерызацыі.

У пачатку верасня мы заўсёды становімся на планавае капітальны рамонт абсталявання, гэта адцягвае інжынерныя сілы. Але, тым не менш, пусковым аб'екту будзе ўдзелена належная ўвага.

Як спецыяліст я хачу зазначыць, што кіраўніцтва завода выбрала тэхнічна абсалютна правільную тактыку рэканструкцыі завода. Увага надаецца тым тэхналагічным працэсам, той прадукцыі, якая ўжо сёння патрэбная рэальнаму сектару эканомікі рэспублікі і на усветным рынку. Новыя тэхналагічныя працэсы, якія мы

асвойваем, садзейнічаюць атрымнанню максімальнай аддачы ад перапрацоўкі нафты. Як правіла, мы паспяваем задавальніць патрэбы народнай гаспадаркі, а яны пастаянна ўзрастаюць. Комплекс каталітычнага крэіну паспелі пабудавач своечасова. Устаноўку алкіліравання паспелі пабудавач своечасова. З устаноўкай выдалення серы таксама, думаю, не спознімся. Як і з устаноўкай вадароду.

Завод загадзя бачыць «большыя кропкі» народнай гаспадаркі і своечасова вырашае гэтыя праблемы шляхам перманентнай рэканструкцыі. Мы паспяваем за жыццём, а ў наш час паспеш — гэта не спазніцца. Гэта значыць, атрымаць прыбытак, заплаціць своечасова падаткі і выплаціць заробатную плату людзям, наогул выканаць сацыяльныя праграмы. Мы ў калектыве бачым такую заканамернасць, такую праграму залежнасці і ўсялякім чынам садзейнічаем рэалізацыі праграм рэканструкцыі і развіцця.

Начальніка новай устаноўкі выдалення серы Аляксандра СІДАРАВА просім назваць імёны лепшых працоўнікоў. — Ударна працуюць многія, нават складана кагосьці выдзеліць, — задумаўся ён. — Можна назваць намесніка начальніка ўстаноўкі **Генадзя Краўчанку**, ён прый-

і два нашы аператары выйшлі яго пераможцамі. **Аляксандр Верабей** заняў першае месца, **Аляксандр Маркін** — другое.

Хацеў бы асобна адзначыць маскоўскую пусканаладчую брыгаду, непасрэдна яе работай кіруе і вельмі нам дапамагае галоўны інжынер **Алег Збароўскі**, дарэчы, мазыранін. Ад заводскай дырэкцыі па рэканструкцыі і развіцці непасрэдна вядзе ўстаноўку, курыруе яе намеснік дырэктара **Міхаіл Ціглак**. У цесным кантакце з намі працуе на прыёмцы абсталявання прадстаўніцтва заводскага тэхнічнага нагляду **Сяргей Міцюра** і прадстаўнікі іншых службаў. Устаноўка — агульны клопат.

Непасрэдна на ўстаноўцы знаёмімся з **механікам Дзянісам ДАДОНАВЫМ**.

— Вышэйшую адукацыю я атрымаў у Палацкім ўніверсітэце, закончыў яго па спецыяльнасці інжынер-механік хімічнай

Пастаянны прадстаўнік ААТ «Прамтэхмантаж» **Яўген ПАТАПАЎ**.

Праўда, не ва ўсім атрымалася працаваць на належным узроўні, і ад паслуг некаторых даялося адмовіцца, замест іх запрасілі сумеснае беларуска-расійскае прадпрыемства «ПілітБуд», воль яны — спрацавалі шудоўна. Паставілі своеасабіты прафесійны ракард на запіцы маналітных пастаментаў.

Наступным этапам стаў мантаж рэактараў, якія для гэтай устаноўкі заказалі ў Расіі. Велізарныя апараты везлі на баржах, па рэках. Усю будучу устаноўленыя чатыры такія рэактары. Па Прыпяці «сплаўлялі» і «Балгарнафтамашы».

Па меры таго, як здаваліся фундаментаў (так званыя пастаменты), вёўся мантаж рэактэфікацыйных калон.

Ужо часткова заманціраваныя цэплаабменнікі. На наступным тыдні магілёўскі «Тэхмантаж» будзе манціраваць воль на гэтых фундаментах астатнія. Вага кожнага тэплаабменніка — 55 тон. Узвядзеныя фундаментаў пад газавую кампрэсарную.

У асноўным абсталяванне заманціравана, хутка павінны паступіць трыбы з нержавейкі, пачнецца мантаж трубаправаду па эстакадах, аб'язка трубаў рэактараў і калон. Пуск запланаваны на 2010 год, і пачуць усё ідзе панава.

каткрэіну ўтрымлівае значную колькасць серы, а гэтая ўстаноўка дазволіць нам пазбавіцца ад яе, і якасць бензінаў істотна павысіцца.

Аб'ект знаходзіцца на завяршальнай стадыі будаўніцтва, фактычна ўжо цалкам устаноўлена абсталяванне і праводзіцца яго гідравпрабаванне. Зараз калектыўнымі намаганнямі адладжваюцца сістэма кіравання, абсталяванне КІПА, сістэмы аварыйнай і лабарнай абароны. І вельмі напружана вядзецца мантаж трубаправаду — вось там аб'ём работ пакуль значны.

Усе наяўныя сілы мантажнікаў кінутыя сюды. Графік пусканаладчых работ звыртаўся такім чынам, што яны павінны завяршыцца да 30 снежня, якраз пад Новы год. Усё робіцца для таго, каб планы былі рэалізаваныя. Так што ў студзені мы павінны будзем пачаць непасрэдна пускавыя работы.

Штат апэратараў фактычна ўкамплектаваны, хутка пачнем навучанне персаналу па рэгламентах работ. Гэта ўжо будзе другі этап навучання, першы праводзіла французская фірма «Ахельс» (Французскі інстытут нафты), якая з'яўляецца непасрэдным ліцэнзіярам тэхналогіі. Дарэчы, спецыялісты фірмы пачалі ажыццяўляць суправаджэнне працэсаў,

уважліва, садзейнічаюць атрымнанню максімальнай аддачы ад перапрацоўкі нафты. Як правіла, мы паспяваем задавальніць патрэбы народнай гаспадаркі, а яны пастаянна ўзрастаюць. Комплекс каталітычнага крэіну паспелі пабудавач своечасова. Устаноўку алкіліравання паспелі пабудавач своечасова. З устаноўкай выдалення серы таксама, думаю, не спознімся. Як і з устаноўкай вадароду.

Завод загадзя бачыць «большыя кропкі» народнай гаспадаркі і своечасова вырашае гэтыя праблемы шляхам перманентнай рэканструкцыі. Мы паспяваем за жыццём, а ў наш час паспеш — гэта не спазніцца. Гэта значыць, атрымаць прыбытак, заплаціць своечасова падаткі і выплаціць заробатную плату людзям, наогул выканаць сацыяльныя праграмы. Мы ў калектыве бачым такую заканамернасць, такую праграму залежнасці і ўсялякім чынам садзейнічаем рэалізацыі праграм рэканструкцыі і развіцця.

Персанал устаноўкі гідраабсэрвацыі бензінаў каталітычнага крэіну.

штоў з каталітычнага крэіну і паспее акрамя ўсяго паправаць над фарміраваннем масіва тэхналагічнай дакументацыі. Малады, вельмі актыўны і, скажам так, перспектывны работнік.

Актыўна ўдзельнічаюць у падрыхтоўцы абсталявання да пуску ўсе старэйшыя аператары. Зусім нядаўна на нашай вытворчасці праводзіўся прафесійны конкурс на званне «Лепшы па прафесіі» сярод апэратараў тэхналагічных устаноў,

вытворчасці. — Расказвае **Дзяніс**. — На заводзе два гады, спачатку працаваў машыністам кампрэсара на комплексе крэіну, удзельнічаў там у капітальным рамоне, і затым — машыністам кампрэсара на устаноўцы алкіліравання, удзельнічаў у яе пуску. Набыў вельмі каштоўны прафесійны вопыт. А зараз асвойваем устаноўку абсэрвацыі. І зноў жа за сем месяцаў працы механікам даведзўся столькі ўсяго для сябе важнага, значнага для прафесійнага росту!

Дзяніс лічыць, што на новай пасадзе адчуў большую адказнасць за даручаную справу. На заводзе яму цікава. Хлопец развіваецца не толькі ў сваёй прафесіі, але і цікавіцца кіпуўсім абсталяваннем, камп'ютарным «начынем», якое забяспечвае сістэму кіравання. Бо ў вытворчым працэсе нічога не бывае адасобленага. Механік не выканае свае задачы без электрацэха, без КІПА, бо ўстаноўка — з'ява комплексная.

... Мы на хвілінку адарвалі ад справы і **брыгадзіра мантажнай вытворчасці Мазырскага мантажнага ўпраўлення ААТ «Гомельтэхмантаж» Яраслава ДРОНЯ**. Яраслаў Яраслававіч не першы год займаецца мантажом металаканструкцый на Мазырскім НПЗ, манціраваў многа асноўных тэхналагічных устаноўкі. А пачынаў тут пятнаццаці гадоў таму, калі на МНПЗ будавалі сваю электрастанцыю. І воль што цікава: ён лічыць, што за гэтыя пятнаццаці гадоў завод у яго на вачах (дададзім: і з удзелам яго і яго таварышаў) вельмі змяніўся, вырас, стаў сапраўдным гігантам нафтахіміі. Чым не аб'ектыўная ацэнка той палітыкі, пра якую нам расказваў генеральны дырэктар **Анатоль Аляксандравіч Кур'янаў** і якую ён мэтаанакравава і настойліва праводзіць са сваёй камандай?

Павявалі мы яшчэ на адной заводскай новабудулі — на ўзвядзенні устаноўкі гідрачысткі дызельнага паліва. Гаворыць **Яраслаў ДРОНЬ**, найважнейшы з іх — камбінаваная ўстаноўка алкіліравання, прадукцыя якой — алкілат — істотна павышае якасць аўтамабільных бензінаў.

Зараз ажыццяўляецца **Праграма развіцця ААТ «Мазырскі НПЗ» на перыяд 2005—2010 гады**. Яна дазволіць, у прыватнасці, павялічыць глыбіню перапрацоўкі нафты да 90 працэнтаў. Шырокамаштабная рэканструкцыя ў адпаведнасці з гэтай праграмай ужо дазволіла ўвесці комплекс па вытворчасці бензолу і знізіць утрыманне бензолу ў аўтабензіне да ўзроўню менш за 1%, як таго і патрабуецца еўрапейскія стандарты якасці, а таксама ўвесці ў эксплуатацыю парк нізкасерыйнага нафты і шэраг іншых вытворчых аб'ектаў. Найважнейшы з іх — камбінаваная ўстаноўка алкіліравання, прадукцыя якой — алкілат — істотна павышае якасць аўтамабільных бензінаў.

(**Падрабязна пра этапы рэканструкцыі на Мазырскім НПЗ мы расказвалі ў сваёй газеце 26 верасня 2008 года і зусім нядаўна, 2 верасня г.г.**)

ЭТАПЫ РАЗВІЦЦА. ШТРЫХІ

Канцэпцыя пазятнай рэканструкцыі завода на аснове тэхналагічных працэсаў, якія забяспечваюць павышэнне глыбіні перапрацоўкі нафты і атрымнанне прадукцыі на ўзроўні сусветных стандартаў якасці, сфармулявана ў пачатку 90-х гадоў.

У 2004 годзе была цалкам выканана **Праграма развіцця прадпрыемства**, якая складалася з чатырох этапў. Усяго адзін прыклад: узвядзенне камбінаванай устаноўкі каталітычнага крэіну з выдаленнем серы і патура раз па павялічыць выпуск аўтамабільных бензінаў і ўдвая — звадкаваных газаў.

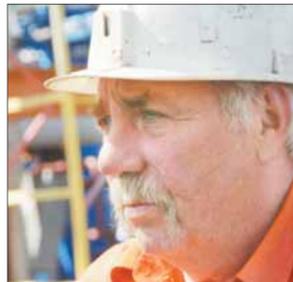
Зараз ажыццяўляецца **Праграма развіцця ААТ «Мазырскі НПЗ» на перыяд 2005—2010 гады**. Яна дазволіць, у прыватнасці, павялічыць глыбіню перапрацоўкі нафты да 90 працэнтаў. Шырокамаштабная рэканструкцыя ў адпаведнасці з гэтай праграмай ужо дазволіла ўвесці комплекс па вытворчасці бензолу і знізіць утрыманне бензолу ў аўтабензіне да ўзроўню менш за 1%, як таго і патрабуецца еўрапейскія стандарты якасці, а таксама ўвесці ў эксплуатацыю парк нізкасерыйнага нафты і шэраг іншых вытворчых аб'ектаў. Найважнейшы з іх — камбінаваная ўстаноўка алкіліравання, прадукцыя якой — алкілат — істотна павышае якасць аўтамабільных бензінаў.

(**Падрабязна пра этапы рэканструкцыі на Мазырскім НПЗ мы расказвалі ў сваёй газеце 26 верасня 2008 года і зусім нядаўна, 2 верасня г.г.**)

зусім нядаўна правалі інспекцыю правільнасці мантажу абсталявання, зрабілі свае заўвагі.

Што датычыць персаналу ўстаноўкі, то вытворчасць укамплектавана высокакваліфікаванымі інжынернымі кадрамі, якія доволі ўпэўнена вырашаюць задачы, што ставіць перад намі кіраўніцтва завода. Аператары ж прыйшлі ў асноўным з суседніх падраздзяленняў, гэта таксама кваліфікаваныя спецыялісты-нафтапрацоўшчыкі, якія знаёмыя са спецыфікай і жадаюць павысіць прафесійны ўзровень, каб цалкам адпавядаць новым патрабаванням.

Пасля пуску ўстаноўка ўвоўдзе ў склад нашай каталітычнай вытворчасці бензінаў (КВБ), якая ўключае ў сябе таксама комплекс каталітычнага крэі-

Брыгадзір светлагорскіх мантажнікаў **Яраслаў ДРОНЬ**.

На ўрачыстай лінейцы ў політэхнічным каледжы выступае выканаўца абавязкі намесніка генеральнага дырэктара **Мазырскага НПЗ Генадзь ЦЕЦЬРЯК**.

Публікацыю падрыхтавалі **Уладзімір ХІЛЬКЕВІЧ** і **Віктар ПАЛІЗЯНКОЎ**. **Фота Ігара МАЛАЗАНКІ**.

Ад рэдакцыі. Выказваем шчырую падзяку за арганізацыйную і інфармацыйную дапамогу ў падрыхтоўцы гэтага матэрыялу начальніку рэдакцыі нава-выдавецкага аддзела акцыянернага таварыства **Марыя ЖУРАЎСКАЯ**, а таксама калектыву газеты «Мазырскі нефтэперапрацоўчык» — **рэдактару Ірыне УСТАВАЙ** і ўсім нашым калегам са шматтыражкі.

ХТО ЁМЕ ПРАЦАВАЦЬ, УМЕЕ І АДПАЧЫВАЦЬ

* На чэмпіянаце Еўропы па грэбні на байдарках і каноях у Германіі выдатна выступілі навучанцы ДЮШП прывячній прафсаюзавай арганізацыі ААТ «Мазырскі НПЗ». Майстар спорту міжнароднага класа **Дзяніс Гаража** стаў залатым прызёрам, заняўшы першае месца на дыстанцыі 500 метраў (каноя-адзіночка). Такі вынік дасягнуты ўпершыню ў гісторыі суверэннай Беларусі. Заслужана майстар спорту **Дзімітрый Рабчанка** заваяваў «золата» на каноя-чацвёрцы на дыстанцыях 1000 і 2000 метраў.

* На маляўнічым беразе Прыпяці, каля санаторыя «Сосны», энтузіясты Палаца культуры прадпрыемства правалі народнае свята «Уральскі вянок». З хараводамі і вольніцхам, пошухамі папараць-кветкі, выступленнямі фальклорных ансамбляў.

* Некалькі прастычных міжнародных узнагарод прывезлі з Санкт-Пецярбурга ўдзельнікі народнага ансамбля народнай песні «Жывіца» Палаца культуры МНПЗ.

* Чэмпіёнамі абласной спартакіады сярод прадпрыемстваў канцэрна сталі тэнісцысты завода. Першымі ў сваёй спартыўнай дысцыпліне сталі і заводскія праўкі. Спальборнічалі таксама лёгкаатлеты, футбольны і вольнай вольнай каманды, дартсцісты... Калі падвялі агульні вынік, то чэмпіёнамі спартакіады прызналі мазыранцаў.

Брыгада мантажнікаў **Аляксандра Тагіла** пад кіраўніцтвам **прабара Аляксандра Валожынца** з 1 **Мінскага ўпраўлення ААТ «Прамтэхмантаж»** і **эксплаатараў заводскага крана DEMAG** (ім кіраваў **вадзіцель Аляксандр ДУДЗІН**. На здымку **правалі складаную апэрацыю па ўстаноўцы на пастамента 130-тоннага сепаратара для гідрачысткі дызельнага паліва**.)

Карэспандэнты «Звядзі» Глеб ЛАБАДЗЕНКА і Яўген ВАЛОШЫН да Рыма і пасяліліся ў бунгала на беразе Адрыятычнага мора

«Рай за 10,5 еўра на суткі!»

Рымскі аэрапорт Сіампіро хочацца называць аэрапорцікам. Ён міль і ўтульны, стыль і разумеальны, амаль хатні. Пасля вар'якага Парыжа мы адразу расслабляемся тут. Людзей не столькі, усе яны ўсімхаюцца, эмацыяны размаўляюць і махаюць рукамі. І калі кава ў Парыжы каштавала ад 2 да 5 еўра, то тут — 80 цэнтаў. Але ж гэта сапраўдна італьянская кава, адно пах якой падмае настрой і інтрыгуе!.. Караньні тут — як з гістарычнага музея: прыгожыя, вытанчаныя, вымуштраваныя. А дзючаты... Італьянкі, адным словам.

Наш гатэль не падмануў нас на сваім сайце — у зале прылятаў сапраўды чакала дзюччына з аранжавай таблічкай. Бландністая балгарка, але падрацоўвае тут, у Італі, вучыць мову. Распавяла нам, што мора цёплае, але сезон канчаецца — засталіся адны нямецкія пенсіянеры і школьнікі... Мы сядзем у мікраавтобус і едзем у наш аб'ект раі.

Гатэльны комплекс на ўзбярэжжы выглядае, як на наш розум, нязвычайна. — Глядзі, дамочкі, як у Коблева пад Адэсай, — прасякнуўся ўспамінамі юнацтва карэспандэнт Лабадзенка. — А далей сапраўдны замк, з вежамі і капіцэлі пачынаюць.

Уся тутэйшая тэрыторыя да канца 30-х гадоў мінулага стагоддзя належала італьянскаму прынцу. Калі да ўлады прыйшоў фашыст Мусаліні, тэрыторыя ў прынца канфіскавалі, але пасля Другой сусветнай вайны вярнулі. Гатэльны комплекс тут працуе з 1969 года. У рэцэпцы з вамі могуць паразмаўляць мінімум на трох мовах — італьянскай, англійскай і нямецкай.

— Я не магу засяліць вас у таннае бунгала, — развёў рукі ў бакі адміністратар. — Вы не зрабілі папярэднюю замову, таму сяліцеся за 50 еўра за суткі.

Па нашых тварах ён разумеў, што цяпер страціць кліентаў — і кліенты будучы жыць у лесе на беразе мора. Італьянцы узяў слухаўку і стаў тэлефанаваць.

— Вы шчасліўчыкі, што сустрэлі мяне!... — з мінай супермена павернуўся да нас адміністратар. — Будзеце плаціць па 10,5 еўра за суткі!

Сэрвіс у нашым бунгала быў як у беларускім пляжоркавым гатэлі (толькі ў 15 разоў таннейшы): душ, прыбяральня, лядоўна, кандыцьянер, фен і тэраса са столікам.

— Не сорамна і дзючаты сюды прывесці! — бліснуў вачыма карэспандэнт Лабадзенка.

Бунгала, дзе знайшлі прытулак карэспандэнты «Звядзі».

— Не кажы. Толькі спаць будзем як на турэмных нарах, — агледзеў духпалярковы ложак карэспандэнт Валашын.

У нашым бунгала ўжо быў заселены цікавы сусед — нігерыец Прынц Іман. Вегетарыянец, з ежы ўжывае толькі бабы і бананы, у моры не купаецца, віно не п'е, дзючаты не прыводзіць. Нават ад «Алчкі» далікатна адмовіўся... Іман запэўнівае, што меў у Італі добры бізнэс,

— Ці гэта не сон, — аж запісчаў карэспандэнт Валашын. — Пяцілітровы фугас сухога чырвонага італьянскага віна за 6,5 еўра!.. У нас «чарніла» столькі не каштуе!..

З запасам на увесь адпачынак бяром два такія фугасы — з чырвоным і белым віном, набіраем іншых прадуктаў і ледзь-ледзь валачом усё гэта ў наша бунгала. Віно — як жывая вада.

Заходзім у мясцовы бар і здзіўляемся яшчэ больш. Барменам тут працуе беларускі хлопец Уладзь, амаль што мінскі сусед карэспандэнта Валашына.

— Такое самае мы прадаём па 2 еўра за пуйкеліка, — усміхаецца Уладзь. — І купляюць на раз-два.

У гатэлі працавала ажы сям'ера беларусаў — з мінскага ўніверсітэта фізікультуры, віленскага ЕГУ, чэшскага ўніверсітэта.

— Тутэйшае начальства лічыць кожную капейку, — расказвае Уладзь пра свае умовы працы. — Пляццяць 500 еўра за месяц. Ежа бясплатна, бунгала — бясплатна. Працую амаль кожны дзень па восем гадзін. Праўда, я тут з каханай дзюччынай. Але усё адно ўжо хочацца дадому.

Тут жа на тэрыторыі комплексу збудавалі два басейны. Усё як у бра-

мы італьянскі прынец, а цяпер — яго ўнук. Бармен Уладзь не раз бываў унутры і сцвярджае, што не бачыў тагожы нават у крутых мясках. Ён заўважыў сапраўдны бізон і некалькі дзюк, якія, пабачыўшы нас, прыбеглі знаёмца, рохкаючы вільготнымі пятакі.

— Валашын, ты з ім не рохкай, свінчы грыв падхопіць, — падазраю на агледзеў дзіка карэспандэнт Лабадзенка.

— Нічога, лячыцца буду на туюжы пляжы італьянскім віном, — паглядзеў хруш скрозь агароджу карэспандэнт Валашын.

І мы сківаліся ў бок тутэйшых пляжаў, сараўшы калі замка па некалькі салодкіх гранатаў — яны растуць проста на тэрыторыі гатэльнага комплексу.

Мора ад нашага бунгала знаходзіцца кіламетраў за паўтара. На пляж кожныя паўгадзіны ездзіць бясплатна маршруткі. Але карэспандэнты «Звядзі» вырашылі ідзіць аднаго на мора пехам — дарога пралягае праз пахі 500-гадовай лес. Па лесе, як жывае «партызаны», бегаюць спартуцы-аматары.

Хвілін за 20 даходзім да Адрыятычнага мора. Не адцягваючы, кідаемся ў ягоныя цёплыя бурлівыя хвалі. Нашае мястэчка паступова пачынае гарчыць вярчэрным ладам. Мы сядзім на жарчым ашчэ пяску і паэтычна удалечыня. Там, за 20 кіламетраў ад нас, знаходзіцца Рым.

Яўген ВАЛОШЫН, Глеб ЛАБАДЗЕНКА. Фота аўтараў.

Рым. (Працяг будзе.)

Футбол

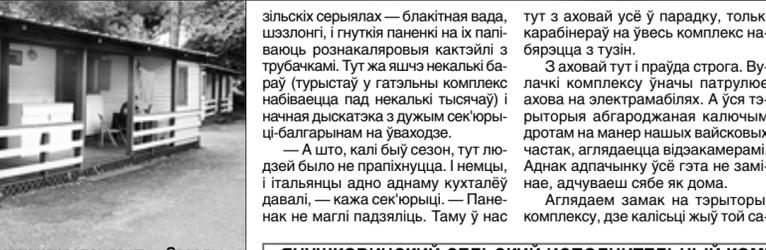
Піпа-гол нагадаў пра сябе

15 верасня стартаваў групавы этап Лігі чэмпіёнаў УЕФА, і ў першым раундзе ў групе С гучна заявіў аб сабе мадрыдскі «Рэал», які ў міжсезоні ўзмацніў леш за ўсіх. Каралеўскі клуб у гасцяў разграміў швейцарскі «Цюрых» з лікам 5:2, лепшы футболіст свету Крышціян Раналду адзначыўся дублем. У другім матчы гэтай групы таксама перамогу на выезда атрымаў італьянскі «Мілан» над французскім «Алімпікам», прычым два галы ў гасцяў забіў 36-гадовы ветэран каманды Філіп Індазі па мянушцы Піпа-гол (ні на фота). Як бачым, італьянскі футболіст ва ўзросце могуць гуляць не горш за маладых, у тым жа «Мілане» ў маі гэтага года закончыў сваю кар'еру гульця футбаліст-легенда Паола Мальдзіні, якому споўніўся 41 год.

Усе вынікі першага турніва дзя: група А «Ювентус» (Турыва) — «Бардо» (Бардо) — 1:1; «Макабі Х» (Хайфа) — «Баварыя» (Мюнхен) — 0:3; група В «Вольфсбург» (Вольфсбург) — ЦСКА (Масква) — 3:1; «Бешыкташ» (Стамбул) — «Манчэстэр Юнайтэд» (Манчэстэр) — 0:1; група С «Цюрых» (Цюрых) — «Рэал» (Мадрыд) — 2:5; «Алімпік» (Марсэль) — «Мілан» (Мілан) — 1:2; група D «Чэлсі» (Лондан) — «Порту» (Порту) — 1:0; «Атлетыка М» (Мадрыд) — АПОЭЛ (Нікія) — 0:0.

Карэспандэнты ВАЛОШЫН і ЛАБАДЗЕНКА звычайна сьнедаюць на тэрасе свайго бунгала.

Карэспандэнты ВАЛОШЫН і ЛАБАДЗЕНКА звычайна сьнедаюць на тэрасе свайго бунгала.

зільскіх сьерляях — блакітная вада, шэзлонгі, і гнуткія паненкі на іх папавяць рознакаляровыя катэйлі з трубкамі. Тут жа яшчэ некалькі бараў (гуртыстаў у гатэльны комплекс набіваецца пад некалькі тысячамі) і пачынае дыскатэка з джым сек'юрыці-балгарынам на уваходзе.

— А што, калі быў сезон, тут людзей было не прапіхнуцца. І немцы, і італьянцы адно аднаму кухталі давалі, — кажа сек'юрыці. — Пачынае нам маглі падзяліць. Таму ў нас

скажы — пасада. Усе твае будуць!..

— Глеб Паўлавіч, цябе трэба прызначаць піяршчыкам Беларускага замест лорда Бала!.. — ці жартам, ці усур'ёз працягнуў карэспандэнт Валашын.

— Супермаркет знаходзіцца на тэрыторыі гатэльнага комплексу — кошту, як у сярэднім італьянскай краме. Падзеці можна за 3-4 еўра на дзень — хлеб, сыр, салямі.

ЯНУШКОВИЧСКИЙ СЕЛЬСКИЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ЛОГОЙСКОГО РАЙОНА МИНСКОЙ ОБЛАСТИ ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ УЧАСТКА ДЛЯ СТРОИТЕЛЬСТВА И ОБСЛУЖИВАНИЯ ЖИЛОГО ДОМА

Table with 5 columns: Местоопложение земельного участка, Площадь земельного участка в га, Характеристика инфраструктуры участка, Начальная цена объекта в руб., Сумма задатка, руб.

Аукцион состоится 16 октября в 15.00 в здании Янушковичского исполнительного комитета (актовый зал). Сумма задатка вносится на р/с 3600619171100 в ЦБУ № 611 ф-ла № 500 Минское управление ОАО «АСБ Беларусбанк», УНП 600181536. Порядок аукциона оговорен в условиях его проведения.

ИЗВЕЩЕНИЕ ОБ ОТКРЫТОМ АУКЦИОНЕ ПО ПРОДАЖЕ ОБЪЕКТОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СОБСТВЕННОСТИ С ОДНОВРЕМЕННОЙ ПРОДАЖЕЙ ПРАВА ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРА АРЕНДЫ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА

НАЧАЛЬНАЯ ЦЕНА ПРОДАЖИ ОБЪЕКТА НЕДВИЖИМОСТИ СНИЖЕНА НА 20 %

ЛОТ № 1 Неиспользуемое имущество, расположенное по адресу: Витебская область, г. Орша, ул. 2-я Школьная, военный городок № 21, и право заключения договора аренды земельного участка

ХАРАКТЕРИСТИКА ОБЪЕКТОВ НЕДВИЖИМОСТИ:

- капитальное строение с инв. № 240/С-20413 (здание специализированное для ремонта и технического обслуживания автомобилей, в т.ч. автомобильные заправочные и газонаполнительные станции — гараж), одноэтажное кирпичное, 1969 г.п., общая площадь 460,4 кв.м, объем 1986 куб.м, фундамент бетонный, перекрытие ж/бетонное, крыша совмещенная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20414 (здание специализированное для органов государственного управления, обороны, государственной безопасности, внутренних дел — штаб в т.ч. санчасть), двухэтажное кирпичное, 1968 г.п., общая площадь 440,3 кв.м, объем 1785 куб.м, фундамент бетонный, перекрытие ж/бетонное, крыша совмещенная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20415 (здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ — сарай под склад ГСМ), одноэтажное кирпичное, 1950 г.п., общая площадь 103,3 кв.м, объем 239 куб.м, фундамент бетонный, перекрытия ж/бетонные, крыша совмещенная; навес — площадь 20,36 кв.м, навес — площадь 21,24 кв.м;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20416 (здание специализированное энергетики — здание ТП), одноэтажное кирпичное, 1963 г.п., общая площадь 35,9 кв.м, объем 197 куб.м, фундамент бетонный, перекрытие ж/бетонное, крыша совмещенная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20417 (здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ — здание убежища), одноэтажное бетонное, 1987 г.п., общая площадь 39,4 кв.м, объем 80 куб.м, фундамент бетонный, перекрытие ж/бетонное, крыша — грунт;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20419 (здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ — склад), одноэтажное металлическое, 1972 г.п., общая площадь 328,3 кв.м, объем 1720 куб.м, фундамент кирпичный, крыша металлическая;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20420 (здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ — склад), одноэтажное металлическое, 1971 г.п., общая площадь 329,4 кв.м, объем 1720 куб.м, фундамент кирпичный, крыша металлическая;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20421 (здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ — здание хранилища техники), одноэтажное кирпичное, 1972 г.п., общая площадь 1548,3 кв.м, объем 11898 куб.м, фундамент бетонный, перекрытие ж/бетонное, крыша совмещенная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20422 (здание специализированное энергетики — здание аккумуляторной), одноэтажное кирпичное, 1987 г.п., общая площадь 324,7 кв.м, объем 1337 куб.м, фундамент бетонный, перекрытие ж/бетонное, крыша совмещенная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20423 (здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ — склад), одноэтажное кирпичное, 1967 г.п., общая площадь 1741,9 кв.м, объем 2107 куб.м, фундамент бетонный, перекрытие ж/бетонное, крыша совмещенная; подвал;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20424 (здание специализированное для органов государственного управления, обороны, государственной безопасности, внутренних дел — здание караульного помещения), одноэтажное кирпичное, 1988 г.п., общая площадь 97,2 кв.м, объем 447 куб.м, фундамент бетонный, перекрытие ж/бетонное, крыша совмещенная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20425 (здание специализированное для органов государственного управления, обороны, государственной безопасности, внутренних дел — здание КПП), одноэтажное кирпичное, 1979 г.п., общая площадь 22,2 кв.м, объем 95 куб.м, фундамент бетонный, перекрытие ж/бетонное, крыша совмещенная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20426 (здание специализированное для органов государственного управления, обороны, государственной безопасности, внутренних дел — здание КПП), одноэтажное кирпичное, 1971 г.п., общая площадь 63,0 кв.м, объем 273 куб.м, фундамент бетонный, перекрытие ж/бетонное, крыша совмещенная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20428 (здание специализированное для ремонта и технического обслуживания автомобилей, в т.ч. автомобильные заправочные и газонаполнительные станции — гараж в т.ч. мастерская), одноэтажное кирпичное, 1967 г.п., общая площадь 336,3 кв.м, объем 1354 куб.м, фундамент бетонный, перекрытия деревянные, крыша шиферная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20430 (здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ — склад), одноэтажное кирпичное, 1969 г.п., общая площадь 335,2 кв.м, объем 1742 куб.м, фундамент кирпичный, крыша металлическая;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20431 (здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ — склад), одноэтажное кирпичное, 1963 г.п., общая площадь 332 кв.м, объем 1749 куб.м, фундамент — кирпичные столбы, бетонный, крыша шиферная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-20432 (здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ — склад), одноэтажное кирпичное, 1959 г.п., общая площадь 238 кв.м, объем 1267 куб.м, фундамент бетонный, крыша шиферная;
- изолированное помещение с инв. № 240/Д-36381 (складское помещение), 1963 г.п., общая площадь 852,6 кв.м, стены кирпичные, перекрытие ж/бетонное, крыша совмещенная;
- капитальное строение с инв. № 240/С-29576 (сооружение специализированное автомобильного транспорта — эстакада), общая площадь 129 кв.м;
- капитальное строение с инв. № 240/С-29579 (сооружение специализированное автомобильного транспорта — рампа), общая площадь 441,4 кв.м;
- капитальное строение с инв. № 240/С-29582 (сооружение специализированное автомобильного транспорта — рампа), общая площадь 162,8 кв.м;
- капитальное строение с инв. № 240/С-29581 (сооружение неустановленного назначения — объект благоустройства территории с ограждением, асфальтобетонным покрытием, площадкой и покрытием из ж/бетонных плит), общая площадь 52120 кв.м;
- капитальное строение с инв. № 240/С-29578 (сооружение специализированное складов, хранилищ — парк емкостей с резервуаром);
- капитальное строение с инв. № 240/С-28879 (сооружение наружная сеть теплоснабжения), протяженность 756,4 м;
- капитальное строение с инв. № 240/С-28880 (сооружение наружной электросети), протяженность 3012,2 м;
- капитальное строение с инв. № 240/С-28881 (сооружение наружная сеть водопровода), протяженность 439,52 м;
- капитальное строение с инв. № 240/С-28882 (сооружение наружной сети канализации фекальной), протяженность 273,11 м;
- капитальное строение с инв. № 240/С-29580 (сооружение неустановленного назначения — комплекс громозащиты хранилищ), высота 9,5-12,0 м;
- насаждения ограниченного пользования: яблоня — 19 шт., слива — 21 шт.
- складское оборудование.

ЗЕМЕЛЬНЫЙ УЧАСТОК: с кадастровым номером 24240000001001947 под военный городок № 21, площадь 4,4935 га и срок аренды 62 года. Использование — под объект неустановленного назначения.

Начальная цена продажи предмета аукциона: 2 776 539 802 рубля. Сумма задатка: 277 653 980 рублей.

ОРГАНИЗАТОР — фонд «Витебскоблимущество», г. Витебск, ул. «Правды», 38, контактный телефон в Витебске: (0212) 476096, сайт www.fondgosim.vitebsk.by, E-mail: fondvitebsk@tut.by. ПРОДАВЕЦ ОБЪЕКТОВ НЕДВИЖИМОСТИ: Государственное учреждение «Борисовское эксплуатационное управление Вооруженных Сил», телефон в Витебске (0212) 36-93-52.

АРЕНДОДАТЕЛЬ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА: Оршанский городской исполнительный комитет. Условие пользования земельным участком: заключение победителем аукциона с Оршанским горисполкомом договора аренды земельного участка и осуществление в двухмесячный срок после принятия решения горисполкома о предоставлении ему земельного участка государственной регистрации права на земельный участок.

1. Аукцион состоится «20» октября 2009 г. в 15 часов в здании фонда «Витебскоблимущество» по адресу: г. Витебск, ул. «Правды», 38. Для участия в аукционе приглашаются граждане, юридические лица и индивидуальные предприниматели Республики Беларусь, иностранные инвесторы. Участнику необходимо подать заявление и подписать Соглашение установленной формы с фондом «Витебскоблимущество».

Лица, желающие принять участие в аукционе, к заявлению прилагают: заверенную банком копию платежного поручения о внесении задатка; а также представляются: юридическими лицами Республики Беларусь — доверенность, выданная представителю юридического лица, копия документа, подтверждающего государственную регистрацию юридического лица, без нотариального засвидетельствования; индивидуальными предпринимателями — копия документа, подтверждающего государственную регистрацию индивидуального предпринимателя, без нотариального засвидетельствования; иностранными юридическими лицами — копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения с нотариально удостоверенным переводом на белорусский (русский) язык; представителем индивидуального предпринимателя — нотариально удостоверенная доверенность; представителями иностранных юридических лиц — легализованная в установленном порядке доверенность, документ о финансовой состоятельности, выданный банком или другим финансовым учреждением, документ о государственной регистрации в отношении этого участника; не позднее 12 дней со дня принятия решения о предоставлении земельного участка заключить договор купли-продажи недвижимости и договор аренды земельного участка.

2. Заявления на участие в аукционе принимаются в рабочие дни с 8.00 до 17.00, последний день приема документов 19.10.2009 г. до 17.00 по адресу: г. Витебск, ул. «Правды», 38, кабинет 308. Заключительная регистрация участников 20.10.2009 с 14.00 до 14.45. К участию в торгах не допускаются участники, не прошедшие заключительную регистрацию.

3. Сумма задатка перечисляется до подачи заявления на участие в аукционе на расчетный счет № 3642903000021, в филиале ОАО «БПС-Банк» по Витебской области г. Витебск, код 150801307. Получатель — фонд «Витебскоблимущество», УНП 300002495.

4. Аукцион проводится в соответствии с Положением о порядке организации и проведения аукционов по продаже объектов государственной собственности и на право заключения договора аренды земельного участка для обслуживания недвижимого имущества, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 № 462. Победитель аукциона — участник, предложивший наибольшую цену. Аукцион признается несостоявшимся, если заявление на участие подано менее чем двумя участниками, предмет аукциона не может быть продан по начальной цене. В случае, если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним участником, предмет аукциона продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

5. Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее чем за 3 дня до даты его проведения.

6. Участник, ставший победителем аукциона (претендентом на покупку), после окончания аукциона обязан: подписать протокол аукциона; не позднее 10 дней со дня принятия решения горисполкома о предоставлении земельного участка внести плату за право заключения договора аренды земельного участка (часть платы — в случае предоставления расщочки ее внесения горисполкомом), возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам аукциона документации, необходимым для его проведения, в сумме 6 миллионов рублей, расходы, связанные с формированием земельного участка и изменением земельного участка в результате такого формирования, в том числе с государственной регистрацией в отношении этого участника; не позднее 12 дней со дня принятия решения о предоставлении земельного участка заключить договор купли-продажи недвижимости и договор аренды земельного участка.

7. Всем желающим предоставляется возможность предварительно ознакомиться с объектом продажи.

«У АБ'ЕКТывЕ — СЛУЧЧанЕ»

Занатаванае імгненне «Прыма» з нашага садка.

У Слуцкай галерэі мастацтваў у межах праграмы «Году роднай зямлі прывітаецеца» адрылася выстава фотаработ Ларысы Салодкінай «У аб'ектыве — случчане» пад рубрыкай «Год роднай зямлі». Аўтар праекта — член Беларускага саюза мастакоў, член Беларускага саюза журналістаў. Яе выстава — вынік работы ў раўнаўважаным «Слуцкім краі». Фотаздымкі зроблены аўтарам у апошнія два гады.

Галоўныя героі фотаздымкаў — мясцовыя працаўнікі, іх дзеці і ўнучкі. Частка экспазіцыі прысвечана

ветэранам Вялікай Айчыннай вайны. Выстава ўжо дэманстравалася ў Палацы прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, у Інстытуце журналістыкі падчас правядзення там Міжнароднага семінара з удзелам членаў ЮНЕСКА. Цяпер у Слуцкай галерэі мастацтваў гэта калекцыя змогучых убачыць случчане, многія з якіх сталі героямі фотаздымкаў.

Ірына ЛЯВЮЧКА, навуковы супрацоўнік Слуцкага краязнаўчага музея.

Носьбітаў і карыстальнікаў беларускай мовы, якіх вывіялася нямагла, хвалюе правамернасць ужывання ўтвораў пісьменнікаў слоў, новых іншамоўных слоў, ажыўлення старабеларускай лексікі, выкарыстання дыялектызмаў у літаратурнай мове. А яшчэ новыя найменні, звязаныя з навукова-тэхнічным прагрэсам. Апошняя з'ява абсалютна зразумелая, толькі выклікае жаданне і тут мець больш сваіх слоў. Але і найперш названыя змены былі заўсёды ўласцівыя беларускаму моўнаму арганізму, што дакладна падкрэслена загаловак аднаго з папярэдніх артыкулаў «Мова мяняецца, бо жывая!» Уваходзіць у агульнаўжывальную літаратурную мову заўсёды абумоўлены пашырэннем ужывання яго ў сродках масавай камунікацыі, публіцыстыцы, у творах мастацкай літаратуры.

Параўнанне двух нарматыўных слоўнікаў беларускай мовы (Беларуска-рускі слоўнік, рэд. К. Крапіва, 1962 г. і ТСБМ У 5 т., 6 кн.), якія выйшлі ў свет з адлегласцю ў 20 гадоў, але гадоў вельмі плённыя ў развіцці беларускай літаратуры і мовы, выяўляе не толькі значнае колькаснае павелічэнне лексічнага складу мовы, але і адрозненне ў стылістычных характарыстыках адных і тых жа слоў. Многія словы, пазначаныя як абласныя ў БРС-1962, у ТСБМ-1977—1984 не абмяжоўваюцца ніякімі паметамі: **борзды, галас, гарлач, гурма, дужа, духмен, калыны, плыткі** і інш. Некаторыя дыялектычныя словы ўвайшлі ў літаратурную мову праз сельскагаспадарчую і прамысловую тэрміналогію: **жытняк, палова** мякіна, **жак** рыбаўлоўна прылада. Некаторыя дыялектычныя словы з БРС у ТСБМ маюць стылістычныя характарыстыкі, але іх выразнасць, трапінасць дае ім магчымасць быць выкарыстанымі ў публіцыстычных, навукова-папулярных творах. Так, абазначана хадзіць прама ў вызначаным кірунку, але і хадзіць праз перашкоды, па няроўнай мясцовасці, прытым хадзіць базэрую, упэўненаю. Дык чаму ж нам, беларусам, «не прастаецца да новых эканамічных вышыншў?» У гэтым кантэксце слова, маючы памету раз, выдатна набывае адценне падабнасці, узбяслабці. А яно ж было вядома толькі ў паўночна-заходніх гаворках. А нас вядомае ўсім **лох**, якое прыйшло з умоўнай гаворкі дрыбінскіх шапавалаў, дзе

стылістычнай і семантычнай характарыстыкі і, урэшце, падбор ілюстрацыі, вызначэнне паходжання і г.д. У 25-годдзе выхаду ў свет ТСБМ хочацца ўгадаць выдатны лексікограф А.Я. Баханькова, М.П. Лобана, М.Р. Судніка, П.М. Гапановіча, якія бачылі неабходнасць мануальнай базы для поўнага тлумачальнага слоўніка беларускай мовы, і толькі на гэтай базе — трохміліённай картатэцы слоў, вылісаных фронтальна, пазней выварачна, з твораў беларускіх пісьменнікаў і пэраў, школьных падручнікаў, навуковай літаратуры, газет і часопісаў, — мог стварэцца фундаментальны слоўнік. Былі, безумоўна, раслісныя творы і рэпрэсаваныя пісьменнікі і пэраў — М. Гарэцкага, П. Галавача, У. Дубоўкі, В. Маракова, А. Дудара і інш. Паводле гэтай картатэцы распрацаваўся слоўнік.

Трэба, пэўна, яшчэ раз падкрэсліць, што ажыўленне старабеларускіх слоў было і мае права быць адным са сродкаў намінацыі. У манераграфі А.Я. Баханькова «Развіццё лексікі беларускай літаратурнай мовы і савецкай першай» (1982 г.) прыведзены час і умовы ўваходу ў беларускую літаратурную мову слоў урад, **дзержава, статут** і інш. Слова **уряд** (**вяд**) ужывалася ў помніках XVI—XVIII ст. У ранніх тэкстах новай беларускай пісьменнасці гэта слова не фіксавалася, змест яго перадаваўся словам **правіцельства** («Наша доля», «Наша ніва» 1908 г., «Саха»). Слова ўрад з'явілася ў «Нашай ніве» (1912 г., № 2) як сінонім да **правіцельства**, пададзены ў дужках. Наваў у першы паслярэвалюцыйныя гады **правіцельства і ўрад** ужываліся паралельна як сінонімы, і толькі к канцу 20-га ўрады **правіцельства** канчаткова выйшла з ужытку. Таму і цяпер не трэба баяцца паралельнага выкарыстання лексем **вобраз і нагляд, экзампляр і асобнік, псаломнік, мепарыясства і імпраза, вынікі і наступствы**... Пры паралельным ужы-

Хто, калі, адкуль суды з'явіўся, Чый той першы, самы першы след? — Не скажу, не ведаю... Змяніўся, Сто разоў перакуліўся свет.

Шмат чытаў я кніжак старадаўніх, У архівах суткамі сядзеў, Каб знайсці разгадку гэтай тайны, — Аніводнай згадкі, анідзе.

Даўніну не возьмеш нават сілай... Як у той куфарак зазірнуць? Выбаві, мой субяседнік мілы, Заржаўеў замак — не адамкнучь...

Кім быў той вандрунік-непаседа, Ці аднойчы завітаў суды? — Пра яго не дадзена нам ведаць: Час зямбў, схаваў яго сляды.

Збіску ці здалёк вяла дарога, І які прывіцель меў намер, Ды якому ён маліўся Богу? — Хто пра гэта скажа нам цяпер?

Быў адзін, сам-насам, падарожны, Ці з кім-небудзь ён суды прыйшоў? Смелы? рызькоўны? асцярожны? — Я пра тое звестак не знайшоў.

І найрад ці нам расказа хтосьці, Дзе спыніцца, на якой вярсеце, Прастым падарожнікам ці гоцею, На начлег часовы ён хацеў?

Што ён нёс у торбе падарожнай, Меў акраец хлеба ці не меў, Бедным чалавечкам ці вяльможай Пачуваўся, як нам зразумець?

Невядома, верхнік быў ці песьня, Першыце — далёкі продкаў мой, Мой зямляк, мой прашчур самы першы? — Што пытацца ў вечнасці нямой!

Ранак быў, ці полудзень, ці вечар? Быў пагодны ці халодны дзень? — І пра гэта не расказа вечнасць — Што пра сонца мовіць яго цень?

Ну каго нам выклікае-паклікае, Каб разблытаць даўніны клюбок, Каб з тых нітак сёння праўду выткаць, У які гукаць мы будзем бок?

Хто загадку адгадаць паможа, Як, чаму адкоў спыніўся тут? Хто нам сёння рэзультаты можа, Чым яго прывабіў гэты кут?

Можа, падарожнічаў для псалма, З ратнікам-волатамі быў, Ці вандруеў мой дзеля забавы, Бавіў час, як кажучы, льнды біў.

Можа, ён на звера ці на тшкшу Пляваў, шукаў ахвир сляды, Быў напатоўе ўзяць на мышку, І сабакі прывілы сюды.

Можа, уцякаў ад пераследу, Ад пагоні дзайкі уцякаў, Дзе схавацца, — чалавек не ведаў, І на час прытулка тут шукаў.

Плшчу туд бласкнайня справеку — Не абыздэш пешкі за гады, І заўвацца можна чалавеку, Схатуцца ад любой бяды.

Лес пракорміць ягадаю, шчаўем, Крбж туд знойдзеш, лушчаны-арэх... Гэтай нагодзе, прывічае, — Нават тых, хто мае нейкі грэх...

А яшчэ туд ёсць з чаго напіцца: Вунь за той дубравой, з-пад гары Бе, цячэ чыстоцата крыніца — Мабыць, з ледніковае пары...

Версія іншая ёсць, эрштэй... (Чуў не раз, між іншым, ад мужчын).

Плны ў чоўне чалавек па рэчцы І спыніўся проста на сплчцы.

Выйшаў ён на бераг гэты левы, А наўкола — цішыня, спакой... Сонца, як цяпер, плыло над лесам, Над шырокім лугам і ракой.

І, прывітшы на зямлю стаглёна, У высокі глядзчыні блакіт, Нюхаў ён нектар травы зялёнай, Спалухаў шумоў маладых ракіт.

Мо, тады якрз цвіла чароміха, Радучыі вока і душу, Воду разліваў чароўны, — Гэта я да яго ўзяць прашу:

Калі та яно было, — то, пэўна, Гімн вяско спяваў салаўі. Здзіўлены мелодыяй дзуднавай, Доўга слухаў прашчур песьні іх.

І падаму продка: «Стой, імгненне!» Захавай цудоўны мой настроні... Не знайду такога в нахтненне, За мой ракой ці гарой?

Тут жа рай зямны, ну далібог жа! Я нікуды далей не паіду... Памілаўся: «Хай Бог дапаможа! Спалухаў туд вандрую і хадзі!»

І застаўся прашчур мой далёкі Не на час кароткі — назаўжды... Уяўляю, як было нялёгка Ажывацца ў першыя гады.

Можа, жыў у будыне спачатку, Потым у зямлянцы начываў, А пасля зрубўі сабе ён хатку... Харч штодзённа потам здабываў.

Доўгі ці кароткі, невядома, Меў мой продка чалавечы век, Ды адно скажу — ён быў не зломак, Моецы цела-духам чалавек.

Думаю, што прашчур быў шчаслівы, Ці круціў ён долі калаўрот З маладзцівай, ваёнай і руплівай, І ад іх пайшоў зямны мой род...

...Мабыць, скажаць: «Гэта ўсё — прудымкі... Ісціны, аднак, ты не знайшоў...» Я гаюў твае паслухаць думкі, — Не хавай нічога за душой.

Не здзіўляйся, што згубіў свой карань І пра свайго — змяно радавод, Ці казавы, — вялікі грэх і сорам!.. Шмат такіх, хто свой не помніць род.

Прашчур усё ж я ганаруся: Як жыццё наладзіць, знаў ён толк. Ад яго — пачатак беларусці І народа нашага вярнуць... г.л. Лельчыцы.

НА КОНКУРС ПАВЯДАННЯ

Дзядзюка Жэня прыехаў дзесьці калі даўня. З'явіўся не адзін, а яшчэ з нейкім чужым мужчынам — невысокім, худы, з асабліва асабліва акулпрах. На шыю наноўсёмінь джыпке. Падкаціўся да селішча, на якім нарадзіўся, вырас, з якога выбіраўся ў людзі, раслінуў у баці палюці варот, амаль нячутна раззвярнуў на прыбраным маляў муром папворку.

Юрка чакаў яго з добры тыдзень — ад таго самага моманту, калі дзядзюка дзіннуў па мабільны аічыму, дагаворыў ад нейкай пудэцы з лясніцтва і запэўніў, што будзе ў пятніцу. Таму Юрка з самага ранку ўсё накручываў ля бабулінай хаты, забягаў у сенцы, на кухню, тыхаўся ад канана да стала, не звязваючы на буркатно старое, прыскраў тэлевізарам; ці не акно выскоўкаў, калі па вуліцы пагрувала машына. Усё ж не ўсцяроў, папёрся да сябе па сушаны кроп: бабуля ўспомніла, што не ўсё прыправы па халадкі прыклапа, кропу не знайшла і выкамандзіравала ўнука дамоў з накізаным найхутчэй прынесці. Хоць і непадалёку яны цяпер жывуць — ужо тры год як перабраліся ад старога, адразу пасля таго, як аб'явілі ёсці агарадаркам, пачалі будаваць новы дамак, воль і першы тм і выдзелілі не да канца завершаную цагляную каробку — трымацца даялося ў паўцёмнай кладуцы. Бо не было маці, бо не змог знайсці, куды яна той чортавы кроп засунула, бо незарок разбіў сподак, скінуўшы яго лоцкем, калі лязіў па паліцы ды шукаў тыя прыправы. Даялося хуценька падмесці, згрэбці чаропкі ў старою анучу — каб хоць маці не спахалілася і не ўчыніла лямант! — і выкінуў у прыплотны роў. Добра, што хоць не бачыў нішто! Маці яшчэ з кашары не вярнулася, аічыму штодня тырчу ў лес, а сёстры ў школу пакціндабілі, у летні лагер загіспіліся.

Таму толькі з агародаў і пазіраў, наўпросткі вяртаючыся з кропам, як дзядзюка падкаваў сваю тачку на бабуліны двары, адчынуў багажнік, выкідаў адтуль цылафанавыя клункі, адносіў іх у хату. Бо бабулі прысмакаў навазіт! То і ім перападзе, бо тая пераправіць усё ўнукам з дачкою: сама не з'есць, а сваіх родневічкіх палесціць.

Юрка засопся, калі падцяўляў да машыны. Тармазны якрз ля сагнутай Жэнявай спіны: дзядзюка корнаўся за адчыненыя заднімі дзверцамі і заўважыць яго не здолеў ніяк.

— Здарэсьці! — Юрка выгукнуў, як віскнуў, крыху ад няёмкасці, крыху ад задзшыкі.

Дзядзюка выпрастаўся, раззвярнуў свой малады, з пацвельнымі кывымі вочкамі твар да хлопца, задаволенна прызнаў:

— Плямеш! Юркі Здароў, мужычка, здароў!

Працягнуў сваю дужую руку, наміснуў — збягнуў, шкядучы — далонь плямнічкі. Потым прыгарнуў да сябе хлапчука. — Не расцеш чаго? Як корчык падсохлы.

Адарваўся ад танклявай жэрдачкі Юркавага цела, перахаліў абедзюмаю рукамі хлапчуковыя плечы і, пахіставаючы таго з боку ў бок, па-свойму прашчупаў хударлявыя плочычкі.

— Табе ж на днях трынаццаты стукнула. Пара б і да дзятчат падбарцаца, — зморшчывы павекі ў падобнай на блізаруюку ўсмешцы.

— Не забыві я, Юркі, не забыві і прэзент — са мною...

— Юркі! Прынёс — патрабавальна-нецярыплівы галас бабулі наклаўся на бас Юргена, перабіў яго на паўслове. — То суды давай! Прыстыў ля хроснага як век не бачыў! От жа!

Бабуля вышмыгнула з сенцаў, падбегам крутанула да ўнука, выкіпала з Юркавай рукі шаматкі пакецік, паддалася зноўку ў хату.

ПЕРШАЯ ПРЫСТУПКА ПЕКЛА

Анатоль СТАДАЛЮК

бы ў непастануаенага падлетка, выбеленае кароткіх камылінак пад высокім лобам. Не прайшоў і тыдня пасля ягоае адслужкі, як цыганскай навалачку (краватка і вёсцы) заваліўся ў бацькаву хату настырнае казачка. Сама на сабе яго ажніла, сама і асобнае жытло прыдбала, праз год нарадзіўся ён, Жэнька, праз другі — Танька, сястра. Бацькі не стала акраат як дзеці ў маладзюк павяліталі. Значыўшы яго задубленае цела на асенні храпе, пад грушай на мяжы: крыху вышлі падячоркам, брыў дэмоў агародкам, няўдала ўпаў, а там і сямца прыхаліла. Маці да кубанскае радні нават не адзавалася: як была гордаі, наравасті, зацугліўшы свой лёс раз і назавсёды, такой і засталася. Падняла яго, сына, выпраміла голку і дацэ. Пасля арміі Юрген доўга не шукаў сабе месца: падліцнеў час, судобілі і людзі. Спачатку скупіўся па вёсках жывёлу, прыразаў, аблупіліваў, прадаваў мяса, здаваў шкуркі. Прылаўчыўся. Не сам, праўда, скаляціў брыгады. Жылка прашчупалася, грошы закруціліся. Перабраўся ў Мінск, наладзіў мясны ланцужок: добра ўцяміў, што чаго-чаго, а есці чалавеку хочацца заўсёды. Цяпер ужо да чорнай работы ён не сыходзіў, меў некалькі сваіх павільчэньчыкаў па розных рынках, не даяраў нікому з тых, з кім працаваў, які і не даваў ім спуску. У вёску завітаў па неспадзеўцы — не было як ды і не цягнула. Дпамог сястры з вяселлем, падтрымліваў грашмамі, калі нарадзілася адна плямнічачка, неўзабаве і другая. Маці зрэдку тэлефанавала, цікавілася здароўем, пытаўся, ці не трэба чаго. Цяпер во вырваўся на дзень-другі, закарэкла ўспамінам паабцёрцыца па старым, аблажынам у дзясцінстве, уперціся плячыма ў сцяну на покуці. Ды і падастава падкінулася: прыдбаў крутаваты паздарожнік: абжыць як след трыба і прыкусіць якой дзічынкі...

— Ты... ты... надоўга? — нерашуча, не знайшоўшыся, як звярнуўца да свайго дзядзюкі і хроснага — альбо як да чужога, далёкага — на вы, ці як да блізкага, свайго — на ты, бо даўно не бачыў, ад-вы, падціваўся крыху, — падняў Юрка вочы ў нахліны Жэняў твар.

Той гатануў — весела, па-прасцічку, аднаў рукі з Юркавых плечэй і, сагнуўшы пальцы ў кулак, пачаў жартам баксаваць свайго хрснічка.

— Дык ты мне выкаеш? Дык ты мяне зусім забыві? Забыві свайго Зэньку? Забыві, як на мне катаўся? Як са свайго стручка паліваў?

Ён паціху штурхаў хлапчэча цела, адкідаў прыціснутыя завостваныя локці, то разварочываючы Юрку бокам, то выпрамяляючы яго падборбленую спіну.

— Бачыш, Ярэньчы, які ў мяне плямеш! — Юрген кінуў дзяткініца, адступіў ад Юркі, глянуў на хрснічка пранізіла, пільна. — Вымахае праз гадоў пяць, забягае да сябе. Пастаўлю малайца на ногі! Той, каго ён называў Ярэньчынам, стаў збоку, крыхвіўся з сумневам леваў шчакою, бы не верыў у будучую маладзёцкасьць Юркі, не казаў ні слова.

Юрген зноў перагнуўся ў салон, выцяг адтуль невялічкую каробку, працягнуў яе хлопцу.

— Табе. Адкравай!

«Дзякуй» Юрка не сказаў — начысціла вылецела з галавы. Ледаў раздзёр кардонікі... Пальцы не спухаліся, ногі, не зацпаўскаліся, натыкалі на сілізкія канты... Струсянуў бакавышкіма ў левую далонь... Новенькі, цёмна-шэры, з вяліз-

Бабуля паслухалася, уладкавалася побач з Юркам, але есці не схачела. Глядзела на сына — любавалася ім. Схаманулася, занялася ўнукам. Падклала таму ладны кусок мяса, наблізіла пару хлебных лустак... Хлопец еў як не ў сябе, ледаў разводзіў сківіцы.

— І жаваць лянуешся! — незадаволіла-на вайце Юркаў яно! — Пакуль талерку не спарожніш, з-за стала не выйдзеш!

Умг палагодзіла, прыгарнулася да ўнука, а адзавалася да сына:

— Бачыш, сынок, які ўжо твой хрснік... Выскачыў, высуноўчы, вунь і вусы прабіваюцца. А ты? Ніякай і чужы чалавек чэ: чаму ж ты не ажніўся? Сям'ёй не абзавяжэцца? Нюжо не хочаш, каб і твае таткі бегалі? Час жа ой як мільгае... Не паспееш агледзецца, як сівізна прымарозіць. Нюжо дзятучаты ў Мінску перавалілі? Нюжо не знайшоў ніякай? Дзе б і мне спакойнай было...

— Не знайшоў! Ніякай — не хачу, а такой, як хачу, не знайшоў! — Юрген не глядзеў на маці, знарок пацягнуўся ў доры бок стала, падпаціў відэльцам свежы агурок. Наперад ведаў, што раней ці пазней яна зомецца за сваю аброчу, зацягне сваё, непакойлівае.

— Ну, хоць бы раз, калі прыеду, не даялкі бы мяне свайі жанічбы! Значыць, яшчэ пара не настала. Ды і каб вы ведалі, што цяпер творыцца ў тым Мінску, якія там навесткі! Ледаўе грудзі памеяцца — як гукацца пачынаюцца... Юрген адказаў нерова, груба: грэблява гмыгнуў упраця, як успамінам павяржэў свае словы. Затым саступіў, лагадзіўся: — Жанюся скоро! Прывязу суды яшчэ якуно... — Не дагаварыў, падняў галаву ў бок акна, прыўзняўся.

Кінуў позірк праз шыбу ў Юрка.

Аічыым, паляпушыў рукою па капоце джыпа, шпарка мятантушў ў хату.

— Шашок! — гукнуў Юрген, ледаў той занёс нагу над парогам. — Здароў, швагрод! Да стала давай! — Кінуў галавою на чужога: — Знаёмся: мой сябар і другая палова фірмы — Слава Ярэньчык.

Аічыым чэрст пал даўру роу спачатку Юргену, затым і яго сябру. Юрку які не прыкмыціў. Агледзеўся, куды б прысець. Павярнуў да гося, знайшоў месца ля ўнутры. У інтэрнат будна выходзіць. І званіць цяпер мне будна жам, як толькі захочаш.

Шчасцю хлопца стала мала падворка бабулі, мала гэтай вуліцы, мала вёскі. Зірнуў на Яргена — скошана, з-пад ілоа — як варты гэтайга падарунка, не заслугуовае яго. Кінуцца да хроснага, прыгнуцца да яго як тды, калі быў зусім малым, зноў узлэціў на шырэзную спіну, перакуліцца цераз плячо, пагушкіцца на шчы свайго адзінага, самага дужага, найдабрэйшага, найлешшага Жэнькі, дая якога не існуе немагчымага, які так любіць яго, Юрку, — не змог, бянтэжліва стрымсяцца. Апусціў галаву, вылуліўся на мабільнык.

— Ну, як жывецца тут? Сястру не крэйдузіў? За дочкамі глядзіць? — гучна, па-гаспадарска, не чакаючы адказаў пятаўся Жэня. — А з пудэцкай што, не ўладзіў? Не хацешся звянуць паспрыяць? — Не сезон зараз, не прадаюцца... — някавата прапавдаўся аічыым. — Хіба... самім... без усіхкіх дазваляў...

— І я так думаю, — Юрген пагадзіўся, напоўніў другім разам чарку швагра, дадаў: — Звешіш на ноч у якую забалаць, ведаеш жа, дзе што бегает...

Юрка падняўся, скеміў: значыць, яны зборачуца ў лес, значыць, ідуць на палыванне. Аічыым павядзе. І Ярэньчы, і Жэнька! Ягоны Жэнька, самы смельчы, самы кметкі! Ад якога не маглось адарвацца.

Таму пахрэбрэў, звярнуўся да хроснага:

— Жэнь, вазьміце і мяне... — А яшчэ куды цябе ўзяць?! — едка зрагаваў аічыым.

Юрген адкінуў да сцяны. Глянуў на Юрку па-новаму, бы ўпершыню. Звярнуўся, як больш тут нікога і не было, да маці, здзіўлена прызнаўшы адной толькі ёй:

— А наш Юрка на дзедка падобны. І вочы, як у бацькі-нябожчыка, і валасы, і лоб, і вусны...

— І нутром увесь у яго... Такі ж цярыплівы, дабрачы, жалюе ўсёго. А ўперты! Як прыстане да чаго — век не пераставіць! — Бабуля дакранулася да Юркавай галавы, уздыхнуўла, невядома на кім: ці па ўнуку, ці па сыне, ці па той сямце, па сваім мужу.

Прыціхла за сталом, ці не сапраўды выпадковыя аніл заголіўся.

— Дабро, плямеш! Пара і табе ў мужычын убірацца!

Юрка які і за сталом не сядзеў, падскокчыў, грукнуў табурэтам, панёсся на двор.

На самым пачатку чытаеш явяданне Анатоля Стадалюка спаткаючыся, з бяззою: воль-воль ж ён шырокі, разняволены, складаны і нейкі нязвыклі. І толькі пазней пачынаеш адчуваць, што гэта нязвыкласць адвечку знаёмая ўжо табе. Яна твая — карэнавая, паляшчкая, і гэта не аўтар, а ты сам гаворыш крыху не на той — напузавытай табой мове, з якой некалі і нарадзіўся. Свешасць, дакладнасьць, шырысць пачуццяў — воль галоўнае, што можна сказаць пра «Першую прыступку ў пекла» А. Стадалюка. Але чытайце і маркючыце самі.

Віктар КАЗЬКО.

Падцяўляў да машыны, ускоўчы ў яе, крутануў руль, падаўшы сігналам. Успомніў пра мабільнык, уліп у ягоны экран, надбываў кнопку — і здымаў, здымаў усё, што бачыў, на што наводзіў вока. Задаў пра маці, сясцёр — згардаў дамоў, пахваліўся. Затым зноў вярнуўся да машыны, зноў яе усю аблаўціў, прынес вады, выцер паўсодна старым ручніком. Не мог дакачацца вечара, не мог падкінуць сонца, каб яно хутчэй зайшло, схавалася, прапала.

Улес падаліся апоўначы. Маці крыху пабуўнела на Юрку, не хачела дапусціць, але супраць братавай волі не стала, пагадзілася. Дала старыя гумовікі, старою паддэўку: усё ж на ноч, да таго ж у балота. Юрген з Ярэньчынам таксама пераагрануліся ў плямніцы робы і такіх жа штаны, падхалпілі па цёмна-залеўным вузкім мяшчу з брынтам, паківалі ў багажнік Аічыым паехаў у тым, што насіў кожны дзень: казаў, што не на вяселле. Стрэльбу сваю прыткнуў каля бока, не закінуў, як мінуць, ад граха падалі.

Прыліп Юрка за хросным, на заднім сядзенні. Моўчы назіраў, выцягваючыся, за стрэлкай спідометра, ці, адварочываючы галаву, паглядаў усцяж асфальтнага насіпу, а затым, калі з'ехаў са шляху, на стромкія, з рэдкім веццем у самай гары стваліны сонасу, што ад святла машынных фараў падаваліся пакрытымі свежай жывайці. Маладзёнкае, першай чэрвеньскай ночы неба процьма вочак-светлячкоў зазірала ў салон — як цікавілася, куды блукуе гатае аўто, чаго яно шукае ў соннай глухамені.

Ад таго, што ён ўпершыню ў начным лесе, у новенькім джыпе, які прыкметна пахне нечым незвычайным, чужым, з дамакшам паху пластыку і фарбы, а галоўнае — ад блізаці яго самага роднага чалавека Жэнькі — дзядзюкі, хросна і сабраў — сэрца Юркі трымцела. Ледаў улоўна, шчыміліва, з нясцернаю асалодай.

Спыніліся на развілцы, лясная дарога разбегалася ў дзве прасекі, перарэзаныя свежай барознай ад глыбокага плуга. Відэць, днём тут трактар праходзіў, паднаўляў стору кварцальную мяжу ці ад пажаўра перапоноу ладуў.

Матор заглух, як перастаў дыхаць. Аслеплі, мігранушыў напаследак, і фары. Мінуць падаставалі свае мяшкі, выцірагі адтуль перакарэдаўны напалам кабары, пахукалі на шкельцы аптычных прылаў.

Аічыым, адчуўшы сябе галоўным, сіла загадаў Юргену павярнуць улева, кіламетраў паўру прысціць па прасецы, а там прыстаць у прыболотным хмызняку, чакаць, пакуль звер на яго не выйдзе. Бачыў ён тут свежыя сляды. Сам жа выльнуў падацца кругам, абсыці падаць, мо служаче каго, на іх падночкі.

Разбрыліся хутка. Спачатку ішлі ланцужком, кіруючыся прасветам між верхнакчы дрэў. Затым хвойнік расступіўся, наскочыў на кусты, непрыступным муром упёрся ў ярэчы. Ярэньчы дакрануўся да стрэльбы Юркава, паказаў рукою на вывернутую яліну, падаўся да яе. Ярген, а за ім як злыганьні цугам і Юрка, прайшлі яшчэ крокаў сотню, прысталі ля дзвюх скрыўленых, зхлызых ад балотнае макрочы бязроак, прыслылі поплеч. Цішыня падавалася мёртвай. Ні піску якога, ні спрасоначанага крокту крукмаца.

Пачало шарочь. Наперагон залыпалі зоркі, патаўсцілі, захаляваліся — нібы захаліся, малілі адвярнуцца, на глядзецца іх балочна-непрыгожае расстанне.

Аднечку здалёк, па той бок балота, куды скіраваў аічыым, зацянуко пугай абзавяўся світ. Разбудзіў шышню, пуцавы абухом пастанукаў па сонсах.

І адразу ж уперадзё, зусім блізка ад бязроак, нешта спуджана затрашчала, заварушылася. Першым Ю

Ад каменнай сякеркі і драўлянага гэбля нашых продкаў — да найноўшых тэхналогій дрэваапрацоўкі

Учора ў Мінску на выставачнай пляцоўцы па праспекце Пераможаў, 14 распачаўся найбуйнейшы ў Беларусі агляд машын і абсталявання для лясной і дрэваапрацоўчай прамысловасці — міжнародны форум спецыялістаў дрэваапрацоўшчыкаў «Дрэваапрацоўка-2009». Удзельнікі гэтага воснянскага мерапрыемства сталі прадстаўнікі Беларусі, Германіі, Даніі, Італіі, Латвіі, Літвы, Польшчы, Расіі, Славакіі, Турцыі, Украіны, Францыі, Швейцарыі. Наведалі выставу і журналісты «Звязды».

Яшчэ задоўга да афіцыйнага адкрыцця форуму на адкрытай пляцоўцы перад выставачным павільёнам увагу зацікаўленых прыцягвалі шматлікія ўзоры дрэваапрацоўчых машын і абсталявання. Па пытаннях, што гучалі ў адрас прадстаўнікоў кампаній-вытворцаў, адчувалася: тут сабраліся сапраўдныя прафесіяналы сваёй справы. Аднак калі той ці іншы стаяк запускалі ў дэманстрацыйных мэтах, навакол збіраліся ўжо амаль усе, хто быў поблізу: і спецыялісты, і проста цікаўныя. І там было на што паглядзець, напрыклад, як разумная машына, адгукуючыся на каманды аператара, маніпулюе бярвеннем; як піла, падпарадкоўваючыся зададзенай праграме, наразае са ствала дошкі. Усё даволі хутка, без влікага шуму. Словам, сучасныя тэхналогіі і падыходы ў дзелі.

А ўжо ў самім павільёне, непалёку ад уваходу, ахвотныя маглі

здзейсніць і своеасаблівы экскурс у гісторыю — паглядзець, як было колісь, якімі метадамі і інструментамі дрэваапрацоўчы валодалі нашы продкі. Журналісты «Звязды» з задавальненнем зрабілі такое «падарожжа ў мінулае». Тым больш што нам трапіліся цікавыя, як падалося, апантанты справы, якой займаецца, чалавек — галоўны рэдактар газеты «Навіны дрэваапрацоўкі» Юген КУКУШКІН. Ён вельмі «смачна», як сапраўдны экскурсавод у

Юген Барысавіч не лічыў, але на выставу прывёз некалькі дзясяткаў самых адметных. — Вось паглядзіце, драўляны нямецкі гэбля. У выдатным працоўным стане. Можна меркаваць, што да нас трапіў недзе пасля вайны, аднак колькі яму гадоў — невядома, бо на інструменце няма ніякіх адзнак. Яго адметнасць у тым, што на «падэшве» ёсць частка, якая дазваляе рэгуляваць таўшчыню стружкі, — дэманструе Юген Барысавіч. — А вось даволі рэдкі цыркулярны гэбля, ужо металічны. Круціць шруб — калі ласка, можа ў залежнасці ад гэтага гэбляваць або ўвагнутую або выгнутую паверхню. Гляньце далей — гэта ўжо выключна беларускі інструмент. Металічны нож у ім устаноўлены пад вуглом, што дае магчымасць працаваць вельмі вострым, нібы тая шабля, яго лязом.

Суразмоўца паказвае ўзор за ўзорам. Бачна, што ім не па адным дзясятку гадоў, аднак выглядаюць яны так, быццам зусім нядаўна выйшлі з-пад рукі майстра. Што і кажаць, нашы дзяды і бацькі зналіся на інструменце і шанавалі яго. Таму і праца ў іх заўсёды ладзілася, ды і вынік быў аддавадны. У бацькоўскай хаце захаваўся такія драўляныя гэблі, дагэтуль спраўна служаць і многія рэчы, вырабленыя з іх дапамогай...

А вось такога гэбля вы дакладна ніколі не бачылі, — паказвае Юген Кукушкін інструмент даўняўскага непадалёку ад уваходу, ахвотныя маглі

Экспазіцыя пачынаецца з адкрытай пляцоўкі перад павільёнам.

яма. А усё таму, што рухалі не яго, а драўніну — уздоўж гэбля! Напрыканцы нашай «экскурсіі» галоўны рэдактар дастае яшчэ адно «прывітанне» ад невядомага майстра з сёвай даўніны — невялікую каменную сякерку без дзяржання. «Адзін студэнт «на бульбе» пад Мінскам адкапаў».

...А мы зноў ачунаемся ў сучаснасць. Спецыяліст па продажх замежнага прадпрыемства Дзяніс ГАЛАЙ паказвае і расказвае пра інструменты адной вядомай швейцарскай фірмы. Пра іх ведаюць і маюць у арсенале многія і прыватнікі, і арганізацыі. Па ўсім свеце «параскідана» 32 заводы, што займаюцца вытворчасцю. Летась адзін з іх пачалі будаваць у сталічным мікрараёне Шабаны, зараз практычна гатовая яго першая лінія. Таклы тут збіраюцца вырабляць толькі біметалічныя стужкавыя пілы (з вышэйазначанай колькасці заводаў толькі два, у тым ліку і «наш», выпускаюць такую прадукцыю) для распілоўвання драўніны, металу, мяса і інш. Паводле слоў суразмоўцы, шэраг беларускіх прадпрыемстваў мае ў іх патрэбу, і з увадам першай чаргі завода яны змогуць набыць патрэбнае ў самой краіне, не выдаткоўваючы на гэтыя мэты валюту. Хто ведае, магчыма, пазней на заводзе ў Шабанах пачнуць вырабляць і іншыя інструменты. У швейцарскай кампаніі кожнае прадпрыемства мае сваю спецыялізацыю. Напрыклад, у Іспаніі вырабляюць стамескі, адвёрткі, ключы, у самой Швейцарыі — нажомы і г.д. І да 85 працэнтаў прадукцыі ідзе на экспарт.

Пазнаёмліся мы на выставе і мелі цікавую гутарку з прадстаўніцамі латвійскай фірмы, што займаецца брыкетаваннем ахвотна дрэваапрацоўкі, інакш кажучы, праектаваннем, наладжаннем пуску ліній па аднаўленні каштоўнай другой часткі сыравіны з ахвотна вытворчасці. Фірма займаецца гэтым не першы год, прычым, у розных краінах, у тым ліку і ў нашай. Паводле слоў аднаго з кіраўнікоў праекта Барыса НІКІЦІНА, кіраўн гэты — вельмі

перспектыўны, хто паспее захапіць рынак, той забяспечыць сабе будучыню. Суразмоўца, натуральна, меў на ўвазе найперш уласны бізнэс, аднак, падаецца, тое ж можна сказаць і пра спажытоўца іх паслуг. А іх сярэд аічныхных прадпрыемстваў ужо нямаля. Пра што ідзе гаворка?

Пра безадходную вытворчасць, па-першае. Сухі пыл, пілаванне, дробныя трэскі, стружкі — усё ідзе ў справу. Прад пад ціскам у 250—300 атмасфер сціскае ўсю гэтую масу ў брыкеты са шчыльнасцю,

праекта Ігар ФЭДАРАЎ. — Гатовыя брыкеты, якія могуць быць розных памераў, упакоўваюцца і могуць захоўвацца ў сухім памяшканні гадамі. Вілготнасць дроў складае ад 40 да 55 працэнтаў, брыкетаў — 8—12 працэнтаў. Выкарыстоўваючы іх можна хоць у прыватным сектары, адзін мінус — з-за сваёй вялікай цеплаадданч яны не падыходзяць для пачнога ацяплення.

Суразмоўца сцвярджае, што зараз фактычна ўсё Падмаскоўе набывае такія паліўныя брыкеты, якія прадаюцца прама на запраў-

Юген КУКУШКІН паказвае і драўляны гэбля, і каменную сякерку.

роўнай прыкладна адзінцы (адзін «куб» роўны практычна адной тоне). Істотна зменшаны аб'ём ахвотна дрэва і дазваляе так жа істотна эканоміць на складскіх і транспартных выдатках. Напрыклад, найбольш рэнтабельная вытворчасць, пры якой на адну тону гатовых паліўных брыкетаў ідзе 7—9 «кубоў» вытворчых ахвотна дрэва. Па-другое, у выніку на выхадзе ёсць экалагічна чысты ацяпляльны прадукт — брыкеты. Па сваёй энэргаёмістасці (цэлаадданчы) яны перасягаюць, скажам, дрывы больш чым у тры разы.

— Пра спальванні 15 тон брыкетаў мы атрымаем 75 тысяч кілават-гадзін. А пры спальванні машыны дроў вагой 4,5 тony — толькі 6 750 кілават-гадзін. Вось і лічыце, — даводзіць іншы кіраўнік

ках. Едзе чалавек у загарадны катэдж, ды і прыхопіць упакоўку. У Латвіі падчас ацяпляльнага сезона яна вагой на 10 кілаграмаў (12 брыкетаў) каштуе, з улікам ПДВ, 3,8 долара. Калі перакласці на беларускае грошы, выхадзіць недзе крыху больш за 10 тысяч рублёў. Для ўладальніка вількага катэджа, магчыма, гэта і не дарога.

...Гэта толькі невялікія замалёўкі з выставы, некалькі эпізодаў, якія падаліся нам вартымі увагі. Як мы гаворым увесь час, лепш адзін раз пабачыць усё на свае вочы, чым імі ж некалькі разоў — прачытаць. Міжнародны форум спецыялістаў дрэваапрацоўшчыкаў будзе доўжыцца да 18 верасня ўключна.

Сяргей РАСОЛЬКА, Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ВОДАР КАРАЛЕЎСКАГА ВІНА

Савецкі перыяд учора і адсутнасць выхаду да мора сёння, шматнацыянальнасць, гасціннасць і шчырасць людзей — нягледзячы на нібыта вялікую адлегласць, агульнага паміж Беларуссю і Малдовай шмат. Істотнае ж адрозненне хіба што адно: мы саджаем бульбу, тады як яны — вінаград. І робіць па-сапраўднаму добрае віно.

Чаму пазайздросцяць французы?

Сваімі абрысамі Малдова ў нечым нагадвае гронку вінаграду. І, паўна, невыпадкова. Гэту ягаду тут вырошчвалі стагоддзямі, прычым столькі ж — традыцыям мясцовага вінаробства. У яго гісторыі былі «чорныя плямы», скажам, у гады панавання на гэтых землях Атаманскай імперыі ці ў час «антыталкагольнай» кампаніі ў пачатку «перабудовы». Але справа ніколі не прыходзіла ў заняпад. Калі з'яўляліся забароны «зверху», выраблялі ініцыятыва «знізу». І па сёння кожны малдаўскі селянін робіць віно ў хатніх умовах — у сярэднім па 180-200 літраў штогод. Пры гэтым сам сонечны напой абавязкова павінен быць добрым. Па-іншаму тут нельга. Бо чым лепшая яго якасць — тым лепш думаюць пра чалавека. Ці надварот.

Фактычна мы знаходзімся на пачатку міжы вінаградарства ў Еўропе, і, дзякуючы гэтай асаблівасці, маем неаспрэчоны перавагу, — адзначае кіраўнік сельскагаспадарчага аддзялення Акадэміі навук Малдова Барыс Гаіна. — З-за начной прахалоды і дзённай спекі, даволі рэзкай змены тэмпературы лаза атрымлівае лёгкі стрэс і пачынае актыўна выпрацоўваць рэчывы для супраціўлення. Прычым даследаванні паказалі: у параўнанні з французскімі малдаўскія віны больш багатыя на мікралемэнты і маюць у 2,5 раза больш інтэнсіўны водар.

Мускат з пахам шпільшын, кабернэ з прысмакам пасліну і партвейн з прысмакам сухафруктаў, «сунічная» ізабэла, «вішнёвы» кагор, мяккае і непаўторнае мерло... У арсенале малдаўскіх вытворцаў

— дзясяткі гатункаў. Прычым на самы розны густ, нездарма пры СССР малдаўскія віны карысталіся папулярнасцю пры англійскім карацельскім двары, а сама рэспубліка не без падстаў лічылася лідарам «саюзнага» вінаробства.

Зрэшты, у гэтым выпадку мінулы час — недарэчны. Вінаградарства і вінаробства забяспечвае каля 25 % ўцярэшчых паступленняў у бюджэт суверэнай Малдовы, а сама геаграфія гандлю больш чым шырокая. Увогуле ў спісе 55 краін — СНД, Еўрасаюз, Кітай, ЗША, Канада, дзяржавы Афрыкі і паўднёва-заходняй Азіі. Аднак асаблівае месца належыць Беларусі. Па паказчыку паставак мы ступаем (і да таго ж — вельмі нязначна) толькі нашам большай па памерах Расіі. І ў гэтага лідарства — свае тлумачэнні.

Як імпарта станавіцца экспертам

Віно ў бутэльцы — малюнак тыповы. Разам з тым у беларуска-малдаўскіх стасунках гэты варыянт не галоўны. Амаль 30 % экспарту ў Беларусь сапраўды трапляе «ў шкля». Аднак 70 % — у спецыяльных аўтачынах актыва выпрацоўваць рэчывы для супраціўлення. Прычым даследаванні паказалі: у параўнанні з французскімі малдаўскія віны больш багатыя на мікралемэнты і маюць у 2,5 раза больш інтэнсіўны водар.

Мускат з пахам шпільшын, кабернэ з прысмакам пасліну і партвейн з прысмакам сухафруктаў, «сунічная» ізабэла, «вішнёвы» кагор, мяккае і непаўторнае мерло... У арсенале малдаўскіх вытворцаў

пачатку ў тую ж Расію. І ёсць усё падставы меркаваць, што з цягам часу магчымасці завода па пеністым напоі ў 350 тысяч бутэлек штомесяц будуць загрузжаны цалкам — тым больш, што мы выкарыстоўваем свае і адметныя тэхналогіі.

Калі ў 2001 годзе «Мінскі завод вінаградных він» атрымаў у Малдове 145 тыс. дэкалітраў вінаматэрыялаў, то летас — ужо амаль мільён. У цэлым жа агульны аб'ём паставак за гэты час склаў 5,1 млн. дал. Калі заўгодна, гэта аднаўдвая... 73 мільёна вядомых усім «амбасадарскіх» бутэлек. Словам, колькасць уражвае. Якясць? Гэта тэма асобная. І ў прыватнасці, наколькі віно,

чынам, 60-63 % грошай застаецца ў Беларусі. — Плюс да ўсяго стаўка на ўвоз вінаматэрыялаў дае магчымасць маневраваць за асартыментам, — адзначае дырэктар ЗАТ «Мінскі завод вінаградных він» Андрэй ХІЛЬКЕВІЧ. — Натуральна, пад маркой «Амбасадор» мы разліваем класічныя віны, такія, як кабернэ, слівён або шардан. Але не толькі. Розныя гатункі малдаўскіх вінаматэрыялаў змешваюцца і ў выніку атрымліваюцца запатрабаваныя ў беларускае спажываць асартыменты віны. Тым жа вінаматэрыялаў з дабаўленнем траў — гэта ўжо вермут. А літаральна з мая на нашым прадпрыемстве зноў-такі выкарыстаннем малдаўскіх шампанскіх вінаматэрыялаў асвоена вытворчасць савецкага шампанскага. Рынак гэтага напоя доволі кансерватыўны, але перспектывы — поўп у зрос нават нягледзячы на крызіс. Таму ўжо зараз тут вывучаюцца шляхі экспарту, для

грошы. Праўда, такіх выпадкаў яшчэ не было. Бо плюс да ўсяго, наш стратэгічны партнёр дасканала кантралюе ўвесь працэс вінаробства — ад пасадкі лазы да вытворчасці вінаматэрыялаў.

Ноу-хау з дубовымі бочкамі

Эмбарга, што было ўведзена ў 2006 годзе на малдаўскія віны з боку Расіі, было наколькі нечаканым, настолькі і балючым. У рэшце рэшт прэзэнці ў пацвердзіла ніводная лабараторыя Еўрасаюза, і Рассель-гаснагляд быў вымушаны зняць абмежаванні. Аднак страты для галіны сталіся звышдачывальнымі. У перыяд «вінага супрацьстаяння» аб'ёмы вытворчасці ў рэспубліцы скараціліся на трэць.

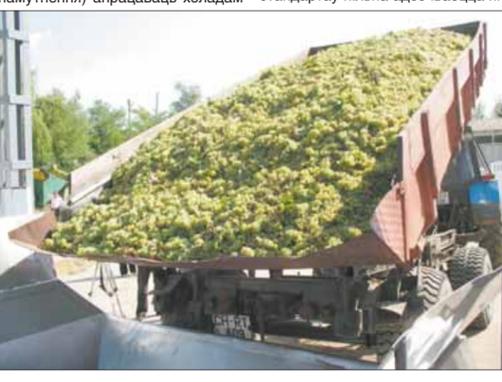
Дзеля справядлівасці, сёння многія ўздаваюць тым падзеі вельмі стрымана — маўляў, гэта не палітыка, а вытворцы. А хтосьці... нават дзякуе Геннадзю Анішчанку. На поўным сур'ёзе. Бо ўзнікненне бар'ераў стала падставай для таго, каб зірнуць на рэчы па-іншаму. І канчаткова пераканацца: немагчыма рабіць добрыя віны па-старому. Так, у часе татальнага дэфіцыту на тэрыторыі элементна не звярталася да ўвагі. Аднак імкненне выключна да аб'ёму сёння ўжо шлях у нікуды. Збрэдзіць, афіцыйна, у выглядку неабходнасці (каб пазбавіцца ад памутнення) апрацаваць холадам

вырабленае ў Беларусі, адрозніваецца ад віна... малдаўскага? — Трэба мець на ўвазе дзве акалічнасці, — заўважае генеральны дырэктар малдаўскага ЗАТ «Vinaria din Vale & Co» Уладзімір ДАВІДЗСКУ. — Дастаўка вінаматэрыялаў здзіўляе ў сучасных вінавах — «трэмасах», якія цалкам аднаўдваяць усім патрабаванням Еўрасаюза, — неж «сапсавацца» ў такіх машынах прадукцыя проста не можа, тым больш, што сам шлях яны пераадоляюць максімум за паўтара сутак. Аднак ці не самы важны нюанс — выкарыстанне амбасадарскіх «халоднай» тэхналогіі разліву. Гэта тэхналогія даражэйшая. Аднак, у адрозненне ад падагравання для прывядзення ў норму мікрафлоры, пры яе выкарыстанні не адбываецца акіслення, захоўваецца ўся араматыка віна. Нездарма Мінскі завод вінаградных він адзіны, каму мы даем сваю гарантыю — гатовыя прыняць няякасны тавар і вярнуць

— справа нібыта ніхтэра. Але і надзвычай складаная. Віно — той жа жывы арганізм. І тое ж капрызнае дзіця, якое ніколі не прызнае «паслабленню».

У Малдове не хаваюць, што апошнім часам давялося адмаўляцца ад «звычайнага» савецкага абсталявання. Яно магло забяспечыць колькасць прадукцыі, аднак не давала гарантыі ад акіслення. Абсталяванне давялося мяняць, як, дарчы, і многае ў тэхналогіі. Але далёка не ўсё. Прышлося пераканацца на свае вочы: перад адпраўкай у Беларусь тым жа марачныя віны, які і стагоддзі таму, вытрымліваюцца ў бочках. Для лёгкасці і водару напоі знаходзіцца ў драўлянай ёмістасці па 3-4 гады. Прычым сама ёмістасць — толькі з французскага дубу. І можа выкарыстоўвацца толькі адзін раз.

— А ведаеце, чаму мы не баімся, што прэзэнці да якасці калінебудзць з'явіцца і з боку нашага стратэгічнага партнёра? — Мінскага завода вінаградных він? — пытаецца галоўны тэхнолаг «Vinaria din Vale & Co» Марыя Руданка. — А ўсё вельмі проста — гэта немагчыма ў прыпынку. Па ўтрыманні кіслот, араматызатараў, кансервантаў, фарбавальнікаў, пестыцыдаў, радыенуклідаў Беларусь мае больш жорсткае стандарты, чым Расія і Еўрасаюз. Прычым выкананне стандартаў пільна адсочваецца як

Антыкрызісная эканоміка

ГРАШОВАЕ ПЫТАННЕ

СТАРАННА ЭКАНОМІЦЬ І ВЫГАДНА ПРАДАВАЦЬ — ТАКАЯ ЗАДАЧА СТАЇЦЬ ПЕРАД УЛАДАМІ

Нямэтавае выкарыстанне сродкаў у суме 4,5 мільярда рублёў выяўлена пры праверцы выканаўчых і распарадчых органаў Магілёўскай вобласці. Камітэт дзяржаўнага кантролю і Міністэрства фінансаў правяраў, як Магілёўскія аб'яўчальнікі і гарвыканкам, а таксама раённыя выканаўчыя камітэты выконваюць бюджэтнае і зямельнае заканадаўства, распараджаюцца камунальнай маёмасцю. Злоўжыванняў і крадзяжоў не выяўлена, а нямэтавае выкарыстанне бюджэтных сродкаў ужо на 75 % кампенсавана.

Фінансісты і чыноўнікі аб'яваюць хібы выправіць, памылкі не паўтараць і да расходвання бюджэтных сродкаў падыходзіць вельмі акуратам. Тым больш, калі грошай не хапае. «Эканоміць кожны рубель у крызіс!» — такую задачу ставіць старшыня Магілёўскага аб'яўчальніка Пётр РУДНІК.

Кіраўніцтва вобласці абмеркавала пытанні, пастаўленыя праверкай, больш шырока: па інфармацыі кантралёраў, не ўсе рэзервы паўнаўня дзяржаўнай казы заздзейнічаны на месцах.

— Трэба не проста размяркоўваць грошы, але і капіціцца пра даходы бюджэту, — нагадаў старшыня КДК Беларусі Зянон ЛОМАЦЬ. Па-першае, размова ідзе пра эфектыўнае выкарыстанне камунальнай маёмасці, продаж аб'ектаў і зямельных участкаў на аукцыёнах. Напрыклад, сёлета ў Магілёве плануецца прадаць 37 будынкаў: год на схіле, але ніводнай здзелкі так і не адбылося. Кантралёры зрабілі выснову: больш за 45 тысяч квадратных метраў не выкарыстоўваюцца альбо выкарыстоўваюцца не па-гаспадарску.

Апошні выкіт продаж адбыўся напрыканцы мінулага года: Дом быту ў цэнтры Магілёва пасля рэканструкцыі пераўтварыўся ў сучасны дзельны цэнтр. У бюджэт ад гэтай здзелкі паступіла 5,7 мільярда рублёў. Цяпер ахвотнікаў набыць будынік (у тым ліку, напрыклад, цэнтральны ўнівермаг і Палац культуры) няма.

— Складаецца такая сітуацыя на рынку нерухомасці, што добрыя будынікі трэба аддаваць ледзь не дарма, — тлумачыць старшыня Магілёўскага гарвыканкама Віктар ШОРОКІ. — Да наступнай вясны, паводле прагнозаў, усё стабілізуецца, і за нашу маёмасць дадуць добрыя грошы. А цяпер навошта прадаваць тана?

Цяпер у Магілёўскай вобласці выстаўлены на продаж сотні аб'ектаў. Прадаюцца яны сапраўды не вельмі актыўна. Больш за тое, на аукцыёнах разлічваюцца на павелічэнне кошту, а тут часта даводзіцца першую цану нават паніжаць, і сідка ў некаторых выпадках дасягае 80 %.

Трэцяя частка прададзеных сёлета аб'ектаў перайшлі да сваіх новых гаспадароў за адну базавую вельнічму. Нягледзячы на заплачаныя за нерухомасць сімвалічныя грошы, такія продажы выгадныя: прыватнікі выдаткоўваюць грошы на рэалізацыю праектаў, рамонтныя будынікі, ствараюць новыя працоўныя месцы. Улады лічыць, што трэба яшчэ больш актыўна прыцягваць у гаспадарчы абарот дзяржаўную маёмасць, якая не выкарыстоўваецца.

Рэалізацыя тавараў, якія вырабляюць мясцовыя прадпрыемствы, — гэта таксама пытанне напавунення бюджэту. Бо стабільная праца гарантуе свечасою і поўную вылату падаткаў. Напрыклад, узнікла пытанне: чаму нашы установы аховы здароўя не набываюць пераважныя матэрыялы, якія вырабляе ААТ «Стужка»? Прамысловцы ўпэўнены: грошы, заплачаныя за аічынную прадукцыю, верніцца заробкам для людзей і падаткамі ў дзяржаўную казну.

Камітэт дзяржкантролю рабіў праверку Бабруйскага завода трактарных дэталаў і аргэратаў. Выявілася, што прадпрыемства вырабляе ў тым ліку і малаткі. І сёння на складзе стоіць, што хоцьці гады на чатыры наперад. Аднак у крамах Бабруйска кантралёры выявілі мноства малаткоў вытворчасці розных краін, але сваіх мясцовых — толькі адзінкі.

Таму кіраўніцтва настойліва раіць чыноўнікам: не сядзець у кабінетах, а актыўна рухаць аічынную прадукцыю!

Ілона ІВАНОВА.

ЗАО «ТК БАНК» СООБЩАЕТ,
что 28.09.2009 г. в 12.00
по адресу: Исламская Республика Иран,
г. Тегеран, ул. Тегелани, на углу ул. Неджаатоллахи
СОСТОИТСЯ ВНЕОЧЕРЕДНОЕ
ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ,
КОТОРОЕ СОБИРАЕТСЯ ПО ИНИЦИАТИВЕ
СОВЕТА ДИРЕКТОРОВ БАНКА.
Повестка дня: об итогах проведения закрытой под-
 писки на акции ЗАО «ТК Банк», о принятии и утвер-
 ждении решения о выпуске акций ЗАО «ТК Банк»,
 о внесении изменений в Устав ЗАО «ТК Банк».

Всю необходимую информацию
по вопросам повестки можно получить
в юридической службе ЗАО «ТК Банк».
Тел. +375 17 294 50 06.

УНП 807000163.

на «уваходзе» вінаматэрыялаў, так іна савала і яшчэ адна пры- на «выхадзе» гатовай прадукцыі. І кожны з нас ведае — з белару- самі жартавачь нельга. Вам трэба даваць толькі лепшае.

Еўратэст на якасць

Мінскі завод вінаградных він з'яўляецца найбуйнейшым у нашай краіне вытворцам «ціхіх» вінаград- ных напояў — чакаецца, што па выніках гэтага года доля прадпры- емства на аічынным рынку скла- дзе прынамсі 32 %. У сваю ж чаргу «Vinaria din Vale & Co» застаецца асноўным вытворцам вінаматэры- ялаў у Малдове. Аднак прычына гэтай «звязкі» — зусім не ў мана- палітэчнасці кампаніі.

Малдова — краіна ў значнай ступені аграрная. Аднак не скартэ: апошнім часам менавіта на долю сельскай гаспадаркі прыпалі ці не самыя цяжкія выпрабаванні. Другая палова 1980-х час ужо згаданай ва- лярнай антыалкагольнай кампаніі, стала перыядам актыўнага знішчэн- ня вінаграднай лазы. Першая ж па- лова 1990-х — перыядам правядзен- ня зямельнай рэформы, падзелу малдаўскіх сельгаспрадпрыемстваў на дробныя надзелы, укладзі сродкі ў развіццё якіх прыватнік быў не ў катастрофе. Перапрацаваныя віна- граду ў краіне зменшылася больш чым утвар. Але ці не самае сумнае — рэз- ка знізілася якасць ягады.

І тады многія прыйшлі да высно- вы: выправіць становішча можна толькі мэтанакіраваным укладаннем грошай. Прычым грошай нямалых — кошт кожнага гектара пасадка скла- дае дзясяткі тысяч долараў. Зольны на такія інвестыцыі знайшоўся няшмат. І перш-наперш у іх ліку былі перапрацоўчыя прадпрыемствы.

Але існавала і яшчэ адна пры- чына укладанняў — неабходнасць замены гатункаў. Стаўка была зроблена на укараненне вынаход- ніцтваў замежных, галоўным чы- нам, французскіх селекцыянераў. Бо служыць «эліта» не стандарт- ныя 20 гадоў, а ўдвай больш. Бо гронка тут можа дасягаць вагі ў 4-5 кілаграмаў. А яшчэ абнаўленне спатрэбілася для паліяшчэння якас- ці віна. Новыя гатункі ўстойлівыя да вірусуў і бактэрыі, ім не патрэбна «лішняя» апрацоўка.

— Дробны прыватнік не меў магчымасці купляць тэхніку, за- мяняць гатункі, забяспечваць се- заваннят, а да таго ж калі-нікілі спрабавалі прадаць недадзелую і некалькідзятку ягады, — заўважае намеснік генеральнага дырэктара дзяржаўнага аграпрамысловага агенцтва «Малдова-Він» Мікалай ТАРАН. — Таму практыка, калі за вырошчванне вінаграду бяруцца яго буніяны перапрацоўшчыкі, мае відачынны плюс. Бо свой ураджай — гэта «роўня» і стабільная якасць сыравіны. А атрымаць без гэтага вартае віно проста нэрэальна.

ДЗЯЦІНСТВА З АЛЕРГІЯЙ

Фота Марыне БЕГУНОВИЧ.

На пытанні чытачоў адказаў доктар медыцынскіх навук, прафесар, загадчык кафедры поліклінічнай педыятры Беларускай медыцынскай акадэміі паслядипломнай адукацыі Уладзімір ЖАРНАСЕК

(Працяг. Пачатак у нумары за 16 верасня.)
— **Лагойск, Пётр Іванавіч. Што такое халадовая алергія і як з ёй замагаць?**

— Халадовая алергія — гэта павышаная адчувальнасць да холаду. Яна, як правіла, праўляецца ў выглядзе крапіўніцы ў халодны час года на адкрытых частках цела. На твары, руках з'яўляюцца пухіры, якія свярабч. Часам такія прыявы могуць быць і летам. Напрыклад, калі чалавек выкупаецца ў халодным вадаме. На жаль, кардынальных сродак для лячэння гэтай паталогіі няма. Таму ў халодны час года рэкамендуецца за паўгадзіны да выходу на вуліцу твар і рукі змазваць спецыяльным засцерагалым тлустым крэмам. Акрамя таго варты выкарыстоўваць прыём супрацэалергічных прэпара-

таў у прафілактычных мэтах. Яны палегчаць ці з'юволе папярэджаць з'яўленне высыпак пры халадовай алергіі. Есць таксама метадыка трэнероўкі да халадовых раздражняльнікаў, калі, дапусцім, па чарзе робяцца цэпільны і халодныя нахмыя ванны. Аднак не ўсе людзі з халадовай алергіяй пераносяць такую трэнероўку. Таму да гэтага трэба падыходзіць асцярожна.
— **Чарыкаў, Аляксандр. Дзіцяці 5 месяцаў. З іх ужо з'явіліся высыпкі на твары, асабліва на вуліцы на халадзе. Зараз высыпкі перайшлі на ўсё цела. Як нам лячыцца?**
— Гэта, хутчэй за ўсё, атыповы дэрматыт. Чым вы корміце дзіця?
— **«Белктам».**
— А чаму не грудзім?
— **Няма малака.**
— Гэта дрэнна. Трэба было ўсё зрабіць, каб малако захаваць, бо

грудное выкармливанне з'яўляецца прафілактычнай алергіяй. А раз дзіця выкармліваецца штучна, то гэта, хутчэй за ўсё, рэакцыя на бялок каровінага малака. У вашым выпадку патрэбны спецыяльныя лячэбныя сумесі. Да 6 месяцаў можна выкарыстоўваць сумесі на аснове гідролізаванага каровінага малака, напрыклад, «Альфарэ». Яны дарагія, але вельмі эфектыўныя. Таксама неабходна і медыкаментознае лячэнне. З 6-месячнага ўзросту рэкамендуюцца прэпараты, якія выкарыстоўваюцца працягла. Гэта прэпараты цыцрызіну. Але першым выбарам медыкаменты, трэба параіцца з доктарам.

— **Гомель, Таццяна. Маё дзіця часта прастуджуецца. Прычыну гэтага ўрачы ўрач высветліць не можа. Дзе можна абследаваць?**

— Есць такое паняцце, як «дзіця, які часта хварэе», ці рэцывідуючыя рэспіраторныя інфекцыі. Такія дзіцяці ў залежнасці ад узросту ад 5 да 50 працэнтаў. Чым меншы дзеці, тым часцей яны хварэюць. Аднак большасць такіх дзяцей не маюць сур'ёзных «паламоў» імунітэту, гэта, хутчэй, узроставая няспеласць, часта канстытуцыянальная. Гэта значыць, у дзіцяці часта хварэюць ад тэракцыі або абодва. Пазней імунітэт «выпявае», становіцца як у дарослых, і дзіця перастае часта хварэць. Аднак, калі вам патрэбна дадатковая інфармацыя ці ёсць паказанні для імуналагічнага абследа-

вання, можна звярнуцца ў Гомельскі дзіцячы навуковы цэнтр, на базе якога выдзелена прым'юмолагія. Акрамя таго, звярну ваў у сув'язі на тое, што для такіх дзяцей вельмі важна загартоўванне, адпаведнае ўзросту рацыянальнае харчаванне, нізкаалергенны быт, іх трэба засцерагаць ад пясюнага курэння, уздзяненні нейкіх хімічных рэчываў. Неабходны прыём вітамінных прэпаратаў і прэпаратаў, якія павышаюць абарончыя сілы арганізма. Падбор медыкаменту робіцца ў залежнасці ад узросту, стану дзіцяці, частаты захворвання. Гэта трэба абмеркаваць з урачом.

— **Клічаў, Мікіта Патровіч. Скажыце, доктар, якая ваша думка наконт спелеалення?**

— Спелеаленне ў рааблітацыі хворых з астмай выкарыстоўваецца ў многіх краінах свету. Пры лёгкім цяжкім астме, у прынцыпе, эфектыўнае, пры сярэднявечным і мэнш эфектыўнае. Дзякуючы спелеаленню можна на нейкі час, але не назаўжды — зменшыць аб'ём лекавай тэрапіі, палепшыць яе кантроль. Прыступы становяцца больш рэдкімі. Але спелеаленне мае ўзроставыя абмежаванні. Яго не могуць прымаць дзеці, якіх менш за 10 гадоў. Яшчэ раз падкрэсліваю, калі дадатковы сродак спелеалення не мае права на жыццё, але яго не замяняе асноўную сучасную медыкаментозную тэрапію.

— **Гродна, Наталія Івануаўна. Дзіцяці — 7 гадоў. З 3 гадоў з'явіліся высыпкі на шчаках, галаве і**

паўторныя курсы з дапамогай супрацэалергічных прэпаратаў. Негарманальны крэм эліздзі прымяняюць двойчы ў суткі па 3-4 тыдні. Калі эліздзі не забяспечвае кантроль скуры, выкарыстоўваюцца гарманальныя сродкі. Яны падбіраюцца з улікам узросту і тых змяненняў, якія ёсць на скуры.

— **Мы карысталіся адвантам.** — Гэта добры прэпарат... Але гэта яшчэ не ўсё. Адначасова прызначаюцца працягла курс супрацэалергічных прэпаратаў, напрыклад, ларатадзіну, цыцрызіну і іншых. Без працяглай медыкаментознай тэрапіі не абойдзецца. І яшчэ раз звяртаю ваў увагу на комплекс мэрарпер'емстваў. Абавязкова трэба пазбягаць скуры ад сухасці. Паколікі ў хворым стане яна чырвоная і свярабч, то становіцца пранікальнай для тых алергенаў, якія могуць выклікаць алергію дзіхальных шляхоў. Можна развіцца алергічны рыніт або бронхіальна астма.

— **Нам прызначалі кроплі вітаміну.**

— Есць і больш моцныя прэпараты. — **А чаму нам ставіць то дэрматыт, то нейрадрэміт? Можа, трэба звярнуцца ў скурна-венэралагічны дыспансэр да дэрматолога?**

— Атапічны дэрматыт — міжнародная назва захворвання. Экзэма, нейрадрэміт — сінонімы, якія паказваюць на адно і тое ж захворванне. Усе ўрачы — тэрапеўты, педыятры, алерголагі, дэрматологі лечыць яго аднолькава, паколькі існуе клінічны

працікол па лячэнні атапічнага дэрматыту. Лекавыя прэпараты таксама могуць па-рознаму называцца, але ўсе яны належыць да адной групы і маюць аднолькавы механізм дзеяння.

— **Салігорск, Надзея. Дачка 3,5 месяца. Двойчы хварэла на абструктыўны бронхіт. Урачы казалі, што гэта захворванне працякае на фоне алергіі.**

— У якіх умовах вы пражываеце? Колькі чалавек пражывае з дзіцём?

— **Аднапакаёвая кватэра... Пражываем я, муж і дзіця.**

— У вас ці мужа ёсць алергічныя захворванні, астма?

— **Астма і хрынічная абструктыўная хвароба лёгкіх — у дзеда.**

— А скурныя прыявы алергіі ў дзіцяці ёсць?

— **Няма.**

— Першае, што я хачу сказаць: бронхіальна астма ва ўзросце да 6 месяцаў не бывае. Яна развіваецца пасля 8-10 месяцаў. Але паўторныя абструктыўныя ў дзіцяці такога ўзросту — гэта група рызыкі на бронхіальна астме. Такім чынам, неабходна наладзіць гіпэалергеннае харчаванне. Забяспечыць нізкаалергенны побыт. Максімум часу праводзіць на дварэ. Не забываюцца на прэпараты, якія папярэджаюць алергічнае запаленне бронхаў. Гэта прэпараты на аснове цыцрызіну. Праўда, прызначаюцца яны з 6 месяцаў. Пакуль рабіце ўсё, акрамя апошняга пункту... Дзіця знаходзіцца на грудным выкармліванні.

— **Не.** — Гэта дрэнна. Грудное выкармліванне папярэджае развіццё алергічных захворванняў. Неабходна было зрабіць усё, каб захаваць малака.

— **Зразумела... Нам параілі набыць небулайзэр...**

— Небулайзэр патрэбны для зняцця прыступаў абструкцыі. Гэта бясшкодны эфектыўны метад у параўнанні з унутрымышцавымі ці ўнутрывеннымі ін'екцыямі. Небулайзэр сапраўды можа дапамагчы ў перыяд развіцця абструктыўнага бронхіту — расшырыць бронхі. А з мэтай прафілактыкі наогул нічога рабіць не трэба. Чым больш вы будзеце рабіць інгаляцыі, тым большай будзе рызыка развіцця астмы.

— **А яшчэ нам рэкамендавалі зрабіць дзіцяці прычыпку ад грыпу, але я чытала, што гэта варты рабіць пад прыкрыццём антыгастамічных прэпаратаў.**

— Прычыпкі ў вашай сітуацыі не супрацьпаказаныя. У перыяд здароўя, па-за віруснай інфекцыяй, яны могуць праводзіцца. Пры адсутнасці скурнай алергіі прыкравяцца супрацэалергічнымі прэпаратамі не абавязкова.

— **Ці параіце вы набыць ачышчальнік, іанізатар паветра?**

— Гэта не панacea, аднак кватэра ў вас невялікая. Можна паспрабаваць. А ці дасць гэта эфект, ніхто вам дакладна не скажа.

Святлана БАРЫСЕНКА і Волга ШАУКО. (Працяг будзе.)

КРЫЖОВЫ ШЛЯК НАЦЫЯНАЛЬНАГА ўз'яднання МАБІЛЬНІК — НЕ ЦАЦКА

Апублікаваны рэйтынг «бяспечных» у плане выпраменьвання тэлефонаў

ПРА 1939 год, пра ўз'яднанне Заходняй і Усходняй Беларусі, пра лёс Беларусі і беларускага народа разважае Аляксандр КАВАЛЕНЯ, дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі.

Перамовы СССР, Англіі і Францыі працягваліся да 21 жніўня, але пазітыўных рашэнняў не знаходзілася. Начальнік штаба Чырвонай Арміі Б.М. Шапашнікаў вымушаны быў 15 жніўня прама заявіць, што СССР гатовы выставіць супраць агрэсара ў Еўропе 136 дывізіяў, 5 тысяч гармат, 9-10 тысяч танкаў і каля 5,5 тысяч самалётаў. Былі прапанаваныя тры варыянты сумесных дзеянняў. Паўстала праблема пропуску праз польскую тэрыторыю саветскіх войскаў у выпадку ваеннай неабходнасці. Польскія ўлады негатыўна паставіліся да такой прапановы. Для саветскага кіраўніцтва стала відавочным нежаданне удзельнічаць перагавораў дасягнуць пазітыўных і хуткіх вынікаў. Перамовы зайшлі ў тупік.

Сутнасць саветска-французска-англійскіх перамоваў была даволі выразна выкладзена міністрам замежных спраў Саветскага Саюза Б.М. Молатавым на сесіі Вярхоўнага Савета СССР 31 жніўня 1939 года: «...З аднаго боку, англійскі і французскі ўрады бяжыцца агрэсіі і таму хацелі б мець пакт узаемадапамогі з Саветскім Саюзам, бо гэта робіць больш моцнымі іх саміх... Але, з іншага боку, англійскі і французскі ўрады асцерагаюцца, што заключэнне сур'ёзнага пакта ўзаемадапамогі з СССР можа ўзмацніць Саветскі Саюз, што, як відаць, не адпавядае іх пазіцыі. Даводзіцца прызнаваць, што гэтыя асцярожны ўзляў верх над іншымі меркаваннямі...».

На жаль, з тупіка перамовы так і не выйшлі, а ваенныя магчымасці адпору агрэсіўным намерам фашысцкага блоку тады ў сувеснай супольнасці былі больш чым значныя, патрабавалася проста палітычная воля і жаданне не дапусціць ваеннага пажару...

— **Напэўна, няўдачы англа-французска-саветскіх перамоў падштурхнулі да перамоў паміж СССР і Германіяй?..**

— У сітуацыі, якая складалася, СССР вымушаны быў шукаць альтэрнатыву, каб не апынуцца ў міжнароднай ізаляцыі. Крыніцы сведчання, што саветска-французска-англійскія перамовы ў Маскве прымусілі германскае палітычнае кіраўніцтва актывізаваць усходнюю палітыку. Гітлер патрабаваў ад Рыббентропа высветліць магчымасць заключэння з СССР дагавора аб ненападзе. Першая спроба была зроблена 3 жніўня, аднак саветскае кіраўніцтва адхіліла германскую прапанову. Нацысцкія лідары актывізаваць дзеянні ў напрамку ўзмацнення германска-саветскай адносін. Праз германскага пасла ў СССР Шулэнбурга паведамляецца, што Англія спрабуе ўцягнуць Саветскі Саюз у ваіну з Германіяй. Ужо 14 жніўня 1939 года міністр замежных спраў Германіі накіроўвае Б.М. Молатаву тэлеграму, у якой паведамляе, што ён мае магчымасць прыбыць у Маскву для сустрэчы з вышэйшым палітычным кіраўніцтвам СССР. У адказ саветскі міністр замежных спраў В.М. Малаватаў 16 жніўня паведаміў пра магчымасць заключэння германска-саветскага дагавора. Настойлівае германскае боку нарастае. 19 жніўня германскі пасол Шулэнбург зноў сустракаецца з В.М. Малаватавым і перадае пажаданне ад Рыббентропа яшчэ да пачатку канфлікту паміж Германіяй і Польшчай высветліць узаемаадносіны паміж СССР і Германіяй.

Саветскае кіраўніцтва пагадзілася прыняць германскага міністра замежных спраў 26—27 жніўня. Аднак у справу падключыўся асабіста германскі фіюрэр. Гітлер накіроўвае 21 жніўня тэлеграму Сталіну, у якой, спасылкаючыся на нецярпімае напружанне паміж Германіяй і Польшчай, просіць прыняць міністра замежных спраў у аўтарск, 22 жніўня, але не гэтай жа сераду, 23 жніўня. І пры гэтым падкрэслівае, што «міністр замежных спраў мае ўсё неабходнае і неабмежаваныя паўнамоцтвы, каб скласці і падпісаць як пакт аб ненападзе, так і пратакол».

Згода была атрыманая і германскі міністр замежных спраў І. Рыббентроп прыбыў 23 жніўня 1939

года ў Маскву. Пасля перамоў вечарам 23 жніўня быў падпісаны германска-саветскі дагавор аб ненападзе тэрмінам на 10 гадоў. Адначасова быў падпісаны «сакарэтны дадатковы пратакол». У ім у «строга канфідэцыйным парадку агаворвалася пытанне аб размежаванні сферы ўзаемных інтарэсаў ва Усходняй Еўропе».

— **І як гэты дагавор можна ацаніць?**

— Як выніцае з тэкста дакументаў, пагадненне давала Саветскаму Саюзу пэўныя гарантыі бяспекі. Важна падкрэсліць, што ні дагавор аб ненападзе, ні прыкладныя да яго сакрэтны дадатковы пратакол не ўтрымлівалі артыкулаў аб ваенным супрацоўніцтве дзвюх краін і не абавязвалі вясці баявыя дзеянні супраць трэціх краін, альбо дапамагчы ў выпадку удзелу адной з іх у ваенным канфлікце. Дасягнутыя дамоўленасці паміж СССР і Германіяй не рабілі іх саюзнікамі ні фармальна, ні фактычна, хоць некаторыя аўтары імкнучыся сёння дазваць адваротна.

Германска-саветскі дагавор з'явіўся вынікам крызісу міждзяржаўных адносін у перадавыя перыяды, які завяршаў яго фазу як дыпламатычны і палітычны акт, прычым ён з'яўляўся плодам крызісу, а не яго прынцыпаль. Не з'яўляўся ён нічым экстраардынарным з пункту гледжання палітычнай практыкі і маралі таго часу, асабліва, калі яго параўнаць з мюнхенскім пактам.

На мой погляд, дастаткова разлістычна ацаніць германска-саветскі дагаворы сучаснік тых няпростых падзей У. Чэрчыл. Пасля заканчэння Другой сувеснай вайны ў мемуарах ён адзначаў: «Немагчыма сказаць, у каго ён выклікаў большую агіду — у Гітлера ці Сталіна. Абодва разумелі, што гэта магло быць часовай мерай, прадкытаванай абставінамі. Антантанізм паміж дзвюма імперыямі і сістэмамі быў смяротны. Сталін, без сумнення, меркаваў, што Гітлер будзе менш небяспечным ворагам для Расіі пасля года ваіны супраць заходніх краін. Гітлер дзейнічаў сваім метадам «па адным». Той факт, што такая дамова была магчымай, сведчыць пра ўсю глыбіню прывалу англійскай і французскай дыпламатыі за некалькі гадоў».

Сёння крытыкі германска-саветскага дагавора спрабуюць сцвярджаць, што менавіта яго заключэнне падштурхнула Германію напасці на Польшчу. Дакументальныя крыніцы, якія адкрыліся, сведчаць, што яшчэ ў пачатку красавіка 1939 года Гітлер аддаў загад распрацоўваць план ваеннага разгрому Польшчы. Ужо 28 красавіка Германія анулявала дагавор з Польшчай і аб ненападзе, а германскі генштаб прыступіў да заключэння такага распрацоўка плана «Вайск». Галоўнакамандуючы германскімі супалітычнымі сіламі генерал Браўнхін 15 чэрвеня падпісаў прыказ да пачатку распрацоўкі фюрэраў дадзенага разгрому Польшчы. У адказ саветскі міністр замежных спраў В.М. Малаватаў 16 жніўня паведаміў пра магчымасць заключэння германска-саветскага дагавора. Лёс польскай дзяржавы быў прадвызначаны незалежна ад таго, быў падпісаны германска-саветскі пакт ці не. Зразумела, у той час ідзі гуманізм і спраўмялісць не авалодалі яшчэ розумам дзяржаўных дзеячаў. Многія міждзяржаўныя праблемы вырашаліся з пазіцыі сілы, вярнулі колам заходніх палітыкаў, якія, з іх амбіцыямі і эгаізмам, дзейнічалі паводле сваёй разумнасці і не лічыліся з інтарэсамі народаў».

Завышаная самаацэнка, празмерная самаўпэўненасць, паталагічны бексампрынсіпнасць і заграмаванасць на барацьбу, на вырашэнне ідзі сувеснага панавання германскай нацыі падштурхнувалі Гітлера да прыняцця крымінальна-бяспечных рашэнняў. 31 жніўня 1939 года ён падпісаў дырэктыўны па нападзе на Польшчу.

Вайна з Польшчай пачалася 1 верасня 1939 года. Нагледзячыся на мнужае супраціўленне польскіх салдатаў і афіцэраў, германская армія, валодаючы вялікай ваеннай

Фота прадстаўлена Беларускай дзяржаўнай архівам кінафотадкументаў.

перавагай, акупавала да 16 верасня большую частку тэрыторыі Польшчы і выйшла на «лінію Керзана» — прыкладную мяжу рассялення палічак, з аднаго боку, і Украіну з другога, а якая была вызначана Пражскай мірнай канферэнцыяй яшчэ ў 1919 г. Польскі ўрад 16 верасня пакінуў краіну, эміграваўшы ў Румынію, а затым у Лондан. Францыя і Англія аб'явілі 3 верасня ваіну Германіі, але бяздзейна. Нямечкі вермахт граміў польскае войска і мірных жыхароў, кінуўшы сваімі саюзнікамі пад гусеніцы нямецкіх танкаў.

— **Ці праўда, што Саветскі Саюз сам працягнуў ініцыятыўу адрабіць войскі наасустрч немцам?**

— Кіраўніцтва Германіі не толькі ўважліва сачыла за развіццём сітуацыі ў СССР, але нават усяля падуштурхоўвала саветскае кіраўніцтва да актывічных дзеянняў супраць Польшчы. Ужо 3 верасня германскі пасол у СССР Ф. Шулэнбург высляў ў В.М. Малатава пазіцыю СССР пра магчымае ўдзельнае войскаў і Чырвонай Арміі ў зону ўплыву, якая была вызначана германска-саветскім пактам аб ненападзе. Дзейнасць палітычнага кіраўніцтва Саветскага Саюза ў гэты перыяд была даволі асцярожнай. Націск германскага кіраўніцтва пастаянна ўзрастаў. Нацысцкія лідары імкнуліся хутчэй уцягнуць СССР у ваенны канфлікт з Польшчай. Кіраўніцтва Германіі пастаянна давала знаць, што чаканне актывічных дзеянняў. У Маскве ўсяля імкнуліся адцягнуць час, каб не быць уплічанай міжнароднай супольнасцю ў прамой падтрымцы германскай агрэсіўнай палітыкі. 5 верасня В.М. Малаатаў вымушаны быў заявіць, што СССР лічыць, што час яшчэ не прыйшоў. Аднак нацысцкія лідары працягвалі падштурхоўваць Саветскі Саюз да актывічных ваенных дзеянняў.

Прыбываючы да дыпламатычнага лаўравання і запэўніваючы пра неабходнасць падтрымоўкі войскаў Чырвонай Арміі, нечаканасць такога імклівага наступлення вермахта, СССР усяля адцягваўся ўвод саветскіх войскаў у заходнія рэгіёны. На чарговай сустрэчы Малаатава і Шулэнбурга 10 верасня саветскі міністр адзначаў, што ў сувязі з расоўваннем нямецкіх войскаў і разваленнем Польшчы Саветскі Саюз павінен прыйсці на дапамогу ўкраінцам і беларусам. Заява прадэманстравала, што для СССР барыя дзеянні супраць польскай арміі не з'яўляюцца галоўнымі, найважнейшай задачай — ахвічываць уз'яднанне этнічных тэрыторый, якія пражывалі ў сваёй большасці беларусы і ўкраінцы.

Сродкі масавай інфармацыі СССР, БССР, УССР разгарнулі шырокую агітацыйна-прапагандысцкую апрацоўку насельніцтва. У цэнтральных газетах «Правда» і «Известия», а таксама ў рэспубліканскіх «Звязда» і «Советская Беларусь» сталі рэгулярна змяшчацца матэрыялы пра цяжкі лёс беларусаў на акупаванай Польшчай тэрыторыі. Рабілася шмат, каб падрыхтаваць жыхароў да ўва-

ля 60 бальніц і каля 70 урачоў, то ў канцы 1940 года тут налічвалася 243 бальніцы і радзільныя дамы. У медыцынскіх установах працавала 1755 урачоў і 5585 сярэдніх медыцынскіх работнікаў.

Значныя перамены адбыліся ў культурным жыцці. Асабліва становіцца выскі назіраліся ў нацыянальнай асветы. Напрыклад, калі ў 1937/1938 навукальным годзе ў рэгіёне дзейнічала 4221 школа, у якіх на польскай мове навучалася 546,6 тысяч дзяцей, то ў 1939/1940 навукальным годзе ўжо працавала 5643 школы, прычым у 4278 навукальна адбывалася на беларускай мове, а ў астатніх 1365 дзеці вучыліся на рускай, польскай, лўрэйскай і літоўскай мовах. У пачатку 1941 года каля 170 тысяч дасрлых наведвалі школы па ліквідацыі непісьменнасці. У заходніх абласцях былі адчынены 4 вышэйшых навукальных ўстановаў і 25 сярэдніх спецыяльных, у тым ліку 8 педучылішчаў, 8 медучылішчаў, 7 тэхнікумаў. На беларускай мове сталі выдавацца газеты, адчыніліся 5 драматыраў і 100 кінатэатраў, 220 бібліятэк з фондам 446 тыс. кніг.

Важна падкрэсліць, што кіраўніцтва СССР і БССР імкнулася ўплываць нацыянальнае асабіласці заходняга рэгіёну. З гэтай мэтай адчыніліся нацыянальна-культурныя установы на польскай і лўрэйскай мовах. У 1940 годзе ў Белаастоку былі адчынены польскі і лўрэйскі драматычныя тэатры. У красавіку 1941 года ў Гродне адчыніўся музей польскай літаратуры імя Элізаветы Ажэшкі. Выходзілі на польскай мове газеты, працавалі рэдакцыі польскага радыёвышчання. Але ж былі і страты, і перабоі, і зланычыннасць — гэтае таксама забываецца не вярта...

— **Аляксандр Аляксандравіч, дык у чым сэнс гістарычнай навуцы? Як бачым, паглыбленне ў мінуплае дзіця можа прынесці не толькі веда і досвед, але і ўзбуджаць новыя палітычныя абвастэрэнні...**

— Гісторыя — не толькі настаўніцкае жыццё, пра што сцвярджалі старажытныя мудрацы. Гісторыя — гэта невычарпальная крыніца народнай мудрасці, духоўнага скарбонка збліжэння і паразумення паміж народамі і пераадолення нацыянальнага і канфесійнага супрацьстаяння. Вядома, што гісторыя толькі тады добра служыць народу, калі мінлае паказваецца аб'ектыўна. Асабліва аб'ектыўнасць важная для найбольш складаных і супярэчлівых старонак у жыцці людзей. Трэба, каб мінлае асялялася не ў чорна-белым колеры, як гэта робіцца іншым часам, а раскрылася ва ўсёй пэўнае развіцця падзей. Прычым навукоўцы абавязаны выкарыстоўваць на магчымасці самы шырокі пласт дакументальных матэрыялаў, абапраца на дакладныя факты, а не абмяжоўвацца агульнымі заключэннямі і пошукам тых, хто інаваў ва ўсіх горах мінуплае годаў.

Рэзагі занатоўваў Павел БЕРАСНЕУ.

Мабільнік стаў настолькі звыклым атрыбутам штодзённасці, што без яго мы кі без рук. Мы абіраем сабе трыбу па густу, звяртаючы ўвагу найперш на знешні выгляд і функцыянальнасць, а ўсё гэтыя чуткі пра шкоднае выпраменьванне пакідаем у аддаленых вулгалх свядомасці. Ану ж і няпраўда ўсё. Аднак нядаўна апублікаваны вынікі даследаванняў дэманструюць, што тэлефоны адрозніваюцца не толькі паводле прыявнасці, але і паводле бяспечнасці. У рэйтынг Environmental Working Group (EWG) — амерыканскай камерцыянальнай арганізацыі, якая бачыць сваю місію ў тым, каб рабіць вынікі даследаванняў агульнадаступнымі — на карысць здароўя людзей і аховы навакольнага асяроддзя. — прэзвалююць розныя мадэлі Samsung. Цікава, што раскошныя VERTU — тэлефонаў класа «люкс» — у спісе EWG няма.

Рызыка для здароўя ад выпраменьвання мабільнага не пацверджана — прызнаюць супрацоўнікі EWG, аднак некаторыя (не ўсе) даследаванні здароўя людзей, якія часта карыстаюцца мабільнымі тэлефонамі, дапускаюць павышаную рызыку магзавых і ротавых пухлін і пэўныя праблемы ў паводзінах дзяцей. «Мы ў EWG усё яшчэ карыстаемся мабільнымі тэлефонамі, аднак мяркую, што пакуль навукоўцы не даведаюцца больш пра выпраменьванне мабільнага тэлефона, разумна будзе набываць апараты з найменшым выпраменьваннем», — апублікавана на сайце арганізацыі. Адзначаецца таксама, што Федэральная камісія па камунікацыйна 3ША патрабуе, каб паказальнікі ўсіх наўвучных мабільных тэлефонаў не перавышалі 1,6 вата на кілаграм (спецыяльны паказальнік паглынання англійскага абрэвіатура SAR — паказальнік таго, яка колькасць энергіі радыёхвалы частка паглынаецца цэлам чалавека, які карыстаецца мабільным).

А вось як выглядае ТОП-10 самых бяспечных мабільнікаў (у плане выпраменьвання), даступных цяпер у продажы:

Мадэль мабільнага тэлефона	Спецы
----------------------------	-------

СКАНВОРД

Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

Любага брата **Уладзіміра Ігнатавіча КУШНЕРА** з г. Гомеля віншую з днём нараджэння (91-годдзе). Жадаю моцнага здароўя і бадзёрага настрою.
Брат Валяцін, г. Орша.

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ Сканворд (16 жывіў). Па гарызанталі: Барбарыс; Лямка; Мара; Індык; «Ві»; Брат; Івар; Куст; Архімед; Агора; Ранг; Дача; Градус; Рабіна; Ода; Іней; Лахтак; Кораб; Каа; Анчар; Кран; Брас; Абух; Грош; Арык; Адана; Антрацыт; Па вертыкалі: Абляпкіца; Парык; Даход; Бірка; Асіна; Макуч; Неба; Абай; Від; Чарада; Язім; Абора; Ром; Айва; Крушына; Кір; Кан; Абрад; Лаз; Ірга; Дагор; Жек; «Турандот»; Сан; Удача; Хіт; Гусак; Накаўт.

Падпіска-2009

«ГРОШАЙ НА «ЗВЯЗДУ» МЫ І РАНЕЙ НЕ ШКАДАВАЛІ, А ЦЯПЕР — ТЫМ БОЛЬШ»

...Біграфіі, якіх шмат: нарадзіліся і ў школу хадзілі ў вёсцы (прычым, у адной), потым прыехалі ў горад, уладкаваліся на працу, папаніліся, выхоўвалі дзюхо прыгожых дачок, будавалі каперы-рагатыную кватэру, жылі, дапамагалі бацькам і дзецям... Напрыкметна для сябе прычкалі ўнукаў, выйшлі на пенсію...

І лічы ўвесь гэты час сужэнцам Калеснікам з Мінска спадарожнічала «Звязда». Не адрозніваў, які прызналіся, «выйшлі на яе», — «выйшаўшы», або не згадваў: пастаянна выпісвалі, чыталі, што карыснае — заўсёды выразалі і прыклеівалі ў спецыяльныя агульныя сшыткі. У выніку цэлы том атрымаўся, сапраўдная энцыклапедыя па агародніцтве, вадзёнай гаспадарцы, па лясной хваробы...
А шчы ініцыятарка падпіскі — Валяціна Іванаўна, не скажаць, каб разлічвала, але ж крыху спадзівалася нешта выйграць — дасыпала свае купоны. Аднак, ні з першай спробы, ні з пятай, ні з дзясятай удача не ўсмыхалася. Значыць, не з нашым шчасцем, рашыла яна: ніхто, маўляў, нічога задарма не даваў, то і кажаць не трэба.
Але фартуна — дама несур'ёзная: сёння аднаму ўсмыхнецца, заўтра — другому... У тым ліку і тама, хто ўжо не чакаў: па выніках мінулага падпісочнага кампаніі Валяціна Іванаўна такі выйграла — «Віцязь».
— Чытала і вачам не верыла! — прызналася жанчына, якая з мужам, дачкой і вельмі пацешнай унучкай Ангелінай прыехала яго забіраць. — Выпадкава ж загопіла той купончык... І на табе... Вельмі задаловалена! Па-першае, свой «Гарызонт» ужо вельмі стары, а па-другое, муж, быўае, хочацца адно глядзець, мне — іншае. Не скажаць, што ваюем, але ж цяпер ужо лепей будзе... Так што дзякуй за тэлевізар. А галоўнае — за газету... Грошай на «Звязду» мы і раней не шкадавалі, а цяпер — тым больш.

ЗДЫМАЮЦА І ПРЫЗНАЧАЮЦА ЦЯГНІКІ

18 верасня цягнік Орша — Магілёў на 8.55 прызначаецца ў рух па маршруце Орша — Копысь. Адраўленне з Копысі ў 10.13.
22 і 24 верасня электрацягнік Мінск-Пасажырскі — Маладзечна на 10.00 прызначаецца ў зносіны Мінск — Аляхновічы, а Маладзечна — Мінск на 12.46 — у рух па маршруце Аляхновічы — Мінск. У гэты ж два дні электрычка Мінск-Пасажырскі — Маладзечна на 12.50 будзе курсіраваць па маршруце Мінск — Аляхновічы, а электрацягнік Маладзечна — Мінск на 14.58 — па маршруце Аляхновічы — Мінск. 22 і 24 верасня электрычка Мінск, Інстытут культуры — Асіповічы на 11.50 прызначаецца ў зносіны Мінск, Інстытут культуры — Пухавічы, а электрацягнік Асіповічы — Мінск на 13.33 — у рух па маршруце Пухавічы — Мінск.
22 верасня цягнік Шклоў — Магілёў на 12.51 здымаецца. А цягнік Магілёў — Орша на 13.17 у гэты ж дзень будзе ісці па маршруце Шклоў — Орша. Адраўленне са Шклова ў 14.14 і далей згодна з раскладам. 22 верасня электрычка Мінск, Інстытут культуры — Орша на 10.42 прызначаецца ў рух па маршруце Мінск, Інстытут культуры — Крупкі, а электрацягнік Орша — Мінск на 11.47 пойдзе па маршруце Крупкі — Мінск-Усходні.
23 верасня электрычка Мінск-Пасажырскі — Асіповічы на 9.21 прызначаецца ў рух па маршруце Мінск-Пасажырскі — Пухавічы, а Асіповічы — Мінск на 12.57 — Пухавічы — Мінск. У гэты ж дзень не будуч курсіраваць электрацягнікі Барысаў — Мінск адраўленне на 10.17 і Мінск, Інстытут культуры — Барысаў адраўленне на 12.09.
Паводле інфармацыі Мінскага аддзялення Беларускай чыгункі, прызначаецца дадатковы цягнік нумар 603 Гомель — Мінск. Адраўленне з Гомеля 27 верасня ў 17.05, прыбыццё ў Мінск 28 верасня ў 22.06.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Крынічка

Рубрыку вядзе Валяціна ШПІЛЕУСКАЯ, тэл. 285 88 81 № 31 (320)

Лекі познай восені

Усе, хто нарыхтоўвае лекавыя расліны, усведамляюць, што восенняя нарыхтоўка не летняя, поле дзейнасці намога меншае, але тым не менш карані і каранішчы, здабытыя пры дапамозе садовых вілаў і рыдлёўкі, прыносяць карысць не меншую, чым летнія зёлкі. А ўвосень нарыхтоўваюць алтэй карысць, аралію, бадан, барбарыс, валерыяну, дзівакі, марэнну, м'ялунік, радыёлу ружовую, трыпутнік, элутэракок.
Выкапаня карані трэба мыць да таго часу пакуль вада не будзе чыстай, даць ёй сцячы, а карані падсушыць і падвяліць. Пасля карані парэзаць на кавалкі вагой 40—100 грамаў. Сушыць на батарэях ці ў духоўцы. Спачатку тэмпература невясокая (40—45 градусаў), яна трымаецца да дзюхо—трох гадзін. Пасля тэмпература павысіць да 50—60 градусаў. Трымаць гадзіны 3—4, перамешваючы карані, якія ляжаць на сталёвых сетках ці паддонах. Пасля 6-гадзіннай апрацоўкі цэплом яны набываюць больш-менш гатовы выгляд. Дасушыць зноў пры тэмпературы ў межах 40 градусаў. Можна карані сушыць так, як грыбы, але за імі часцей назіраць, каб незгарэлі падсмажыць. Гатовая лекавая прадукцыя не ламаецца, але і не згінаецца. Важна, каб яна і не падгарэла. Захоўваецца ў шклянотары з накрывкай. Тэрмін прыдатнасці тры—чатыры гады. Але з часам лекавыя ўласцівасці слабееюць.

Гніюць яблыкі — што рабіць?

Калі на яблыні гніюць буйныя яблыкі, гэта значыць, што дрэва захварэла на маніліз, або на плодую гніль. Гэта распаўсюджанае грыбковае захворванне. Пашкоджваюцца яблыкі, грушы, а таксама плады костачкавых парод. Крыніцай інфекцыі з'яўляюцца муміфікаваныя плады, якія перахварэлі на маніліз у папярэднія гады. Пасля перазімоўкі на такіх пладах утвараюцца споры, зольныя заражаць новыя плады. Масавае захворванне плоду назіраецца ў другой палове лета, асабліва ў мокрае надвор'е і пры павышанай тэмпературы.
Хвароць галоўным чынам плады з механічнымі пашкоджаннямі, ранкамі, трышчынамі. Пасля заражэння на паверхні плода з'яўляецца невялікая буравата пляма, якая паступова павялічваецца і праз 8—9 дзён ахоплівае ўвесь плод альбо большую яго частку. Затым на пладах з'яўляюцца буйныя шаравата-белыя падушчкі, размешчаныя кругамі. На падушчках утвараюцца споры — крыніца наступнага заражэння плоду. Плады, што засталіся на дрэве, цвярдзееюць і робяцца чорна-сінімі. Часам плодовая гніль пашкоджае кветкі і плодую галінкі яблыні.
Як жа меры барацьбы? Як толькі летам заўважылі пашкоджаны плод, старайцеся як мага раней яго зняць. Таксама здымаюць муміфікаваныя плады, што захаваліся на галінках зможа, выдаліцьце загінулыя галінкі. Барацьба са шкоднікамі саду спрыяе ўстойлівасці дрэу да захворвання. Хімічная барацьба з паршой і іншымі грыбковымі захворваннямі стрымлівае развіццё плодую гнілі.

Вінаград — культура паўночная?

Да пэўнага часу некаторыя садаводы лічылі, што вінаград — культура не для Беларусі, што пры тутэйшым клімаце немагчыма атрымаць смачныя, салодкія ягады. І тым не менш, з даўніх часоў хоць кусток-два раслі амаль у кожным садзе. Аб гатунках казалі: сіні і зялёны. Фарміраванне кустоў праводзілася супрацьлегла навуцы. Абразазі ўсе маладыя парасткі, а ў выніку кусты дзічлілі, а ягады рабіліся драбнейшымі. Бывае такое і зараз. Паспяхова працаваць з вінаградом могуць толькі людзі ўмельныя, настольныя, якія па-сапраўднаму палюбілі гэту расліну. Прыблізна так было і ў сям'і Анатоля Валыціна, вінаградара-аматара, намесніка старшыні Рэспубліканскага клуба «Паўночныя вінаград».

— У нас у садзе вінаград расце з 60-х гадоў, — кажа Анатоль Цімафеевіч, — калі бацька прывёз з Сярэдняй Азіі 2 чаранкі, укарнаў іх. Крыху пазней яшчэ прывёз з Наўгародчыны. Усяго было чатыры гатункі, але што гэта былі за гатункі — ніхто не ведаў. Плошчы яны займалі каля 100 кв. м, былі такі влізны шацёр. У 1984 годзе, калі бацька памёр, каб не загніла яго справа, я ўзяў клопаты на сябе. Давялося вучыцца абразцаць, укрываць. У тым гады вінаград рос шмат у каго, але кожны дзейнічаў паасобку. Потым, калі ў Мінску з дапамогай вядомага не толькі ў Беларусі вучонага-вінаградара Рамулава Лойкі арганізавалі клуб вінаградараў, пастаянна хадзіў на пасаджэнні клубу, пазнаёміўся з удзельнікамі, такімі ж самавучкамі, абменьваліся досведам, гатункамі. На гэтых пасаджэннях выступалі, выступаюць і зараз навукоўцы-вінаградары. У 2000 годзе была першая выстава вінаграду, у якой удзельнічалі ў асноўным аматары-вінаградары Беларусі, якія даказалі, што можна і ў нас займацца гэтай, па сутнасці, паўднёвай культурай. Але ў першай выставе ўдзелу не прыняў, кажа Анатоль Цімафеевіч, паліўшы, што мала чаго ёсць для паказу, прыглядаўся, а ўжо з наступнай стаў яе пастаянным удзельнікам. Старыя кусты выкарчаваю,

Як самастойна вырастаць цюльпаны

Калі забяспечыць дастатковы паліў, для пасадкі цюльпанаў падыходзіць амаль усе тыпы глебаў. Аднак можна палепшыць іх склад, змяшчаючы верхні слой глебы з пяском, торфам або кампостам.
Цюльпіны садзяць увосень. Гэта можна зрабіць двума спосабамі: выкапаць ямку для кожнай асобнай цюльпіны або зрабіць градуку і пасадзіць адразу ўсе. Глыбіня пасадкі павінна складаць дзве вышыні цюльпіны. Размясціць іх на адлегласці каля 12 см адна ад адной. Цюльпіны засыпаць зямлёй і адразу ж паліць. У моцныя маразы слой торфу або мульчы з лісьця

засцеража цюльпіны ад холаду, а глебу — ад высыхання. Мульчу прыбіраюць вясной, калі пакажуцца першыя парасткі. Калі пясчавыя пачнуць апускацца, кветкавыя галоўкі зразаюць, інакш расліна пойдзе ў насенне і забярэ ў цюльпіны сілкаванне, неабходнае для росту ў наступным годзе. Пахульчыя лісты абрываюць. Саджайце цюльпіны цюльпанаў аднаго гатунку і колеру групамі. Менавіта так можна стварыць яркія плямы з кветак у сваім садзе і атрымаць асаду ад такіх шэдэўраў.

СЕННЯ

Месяц **Маладзік 18 верасня.**
Месяц у сузор'і **Дзевы.**

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	6.46	19.20	12.34
Віцебск	6.35	19.11	12.36
Магілёў	6.37	19.11	12.34
Гомель	6.34	19.06	12.32
Брэст	7.01	19.35	12.34
Гродна	7.03	19.35	12.32

Імяніны
Пр. Аляксандра, Івана, Мікалая, Міхаіла.
К. Веры, Роберта, Францішка.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

НАДВОР'Е на заўтра

Геамагнітныя узрушэнні

Гора	Тэмпература	Геамагнітны узрушэнні
Віцебск	+7...+8°C	21 гадз. 06 гадз. 03 гадз.
Мінск	+8...+11°C	18 гадз. 06 гадз. 06 гадз.
Магілёў	+8...+10°C	15 гадз. 12 гадз. 06 гадз.
Гродна	+8...+10°C	15 гадз. 12 гадз. 06 гадз.
Брэст	+8...+11°C	15 гадз. 12 гадз. 06 гадз.
Гомель	+11...+13°C	15 гадз. 12 гадз. 06 гадз.

Абавязковы: — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў; — невялікія геамагнітныя узрушэнні; — слабая геамагнітная бура

У Сусветнай

Гора	Тэмпература
Варшава	+15...+17°C
Вільнюс	+11...+13°C
Масква	+17...+18°C
Масква	+8...+11°C
Рыга	+12...+14°C
С.-Пецярбург	+10...+12°C

17 верасня

1912 год — у вёсцы Пількаўшчына на Мядзельшчыне нарадзіўся Максім Танк, вядомы беларускі паэт, грамадскі дзеяч, Герой Сацыялістычнай працы, Народны паэт Беларусі, Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР (1948), Дзяржаўнай прэміі Беларусі Імя Я. Купалы (1966), Ленінскай прэміі (1978). Першы вершы змясціў у 1931 годзе ў рупакічным часопісе «Пралом» пад псеўданімам А. Грант. Псеўданім Максім Танк з'явіўся ў красавіку 1932 года ў льюбоўскай газеце-аднадзёнцы «Беларускае жыццё». Паэзія М. Танка глыбока народная і нацыянальная, многія вершы пакладзены на музыку. Памёр паэт у 1995 годзе.

1922 год — у Берліне адбыўся першы ў свеце публічны паказ гукавога фільма.

«Калі ты двойчы падумаеш, перш чым адзім раз сказаць, ты скажаші тым лепш».
Томас Пейн (1737—1809), удзельнік вайны за незалежнасць у Паўночнай Амерыцы.

МЕЖЫ, або «Чэрнец» — «пераходная» фаза Месяца

«Не ляжы на мяккі, хваробу наклічаш» — безумоўна, у прыказцы ідзе размова пра тую мяжу, якая падзяляла поле, луг, або сваю і чужую гаспадарку. У народнай культуры ўсходніх славян месца разрыву, мяжа заўсёды надзяляліся негатывіўнымі якасцямі, шкоднымі як для людзей, так і яго жывёл. І, можа, зусім невядома тым нябачны воку, а значыцца, неперабрана для чалавека стан Месяца, калі ён «перанадражаецца», каб зноў з'явіцца на небе, у беларускай таксама называецца «межы» і гэты ж самы паміж «маладымі» і «старымі» Месяцам.
● Межы — пераходная фаза Месяца — успрыманні ў народнай свядомасці вельмі адмоўна. Адна з прычын — адсутнасць начога свяціла на небасхіле. Нашы продкі верылі ў тое, што ў гэты час Месяц вяртаецца з таго свету — свету памёрлых. Нездарма Месяц называлі Сонцам «замаягіннага свету», а значыць ён мог прыцягнуць да чалавека адмоўную энергетыку.
● Калі Бог не глядзіць на зямлю ніводным вокам (а мы ўжо казалі, што ў народным асяроддзі Месяц і Сонейка лічылі вачыма Бога), гэта спрыяе нячыйстай сіле — ведзьмакам, чарадзецям, нячысцікам і да т.п. — тварыць свае «цёмныя», а значыць, не асвечаныя ні Сонцам, ні Месяцам справы.
● Калі разглядаць гаспадарчую ці магічна-абрадавую дзейнасць чалавека ў дачыненні да фазы Месяца, то тут дамінаваў фундаментальны прычып народнай культуры «падобнае выклікае падобнае». Адсутнасць свяціла ў начным небе, т.зв. «касмінная пустаці», магла справакаваць «пустату» ў любой сферы дзейнасці чалавека. Адна з назваў гэтай фазы Месяца, якая прыжылася на Палесці, — «пусты дні». Аджоль узнікла нямаля прадказанні і паперажальныя правілы народнай культуры гэтыя нячыйныя нейкай працы або, наадварот, парада перакаць накі прыносяць час.

Усміхнёма!

— Паненка, які ў вас прыгожая, роўная, белыя зубкі!
— Так (засмучана)... Яны дасталіся мне ад бабці.
— Гэта ж трэба, які падышлі — сядзіць, як родныя!
— Калі судзіць па змесціве явочнай каубасы, дык атрымліваецца, што карова не жывёла, а расліна.
— Выдатны ў цябе кот! Чым корміш?
— Усё запарэсць: любіць хурму, дыно, каўны, часам рэдзку, гарбуз... Яшчэ любіць рыбу, але яму не даюць...
— Выпі вады, здзіві печань...
— Мая жонка стала менш яна

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Аджанасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы. Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Вываецтва Беларускай Дом друку», ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 32.345. Індэкс 63850. Зак. № 5090. Нумар падпісны ў 19.30. П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ СА «ЗВЯЗДОЙ»!

ІДЗЕ ПАДПІСКА НА ІV КВАРТАЛ 2009 ГОДА

Падпісныя цэны на газету «Звязда» (у рублях)	на 1 месяц	на 3 месяцы
Індэкс 63850 (індыўдуальны)	10600	31800
63145 (індыўдуальныя льготны для пенсіонераў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны)	9990	29970
63858 (ведмансы)	17050	51150
63239 (ведмансы льготны для ўстаноў міністэрстваў культуры, адукацыі і аховы здароўя)	15550	46650

БЕЛПОШТА ВЫПУСЦІЛА МАСТАЦКІ КАНВЕРТ, ПРЫСВЕЧАНЫ VI НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ВЫСТАВЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ У ЛІТВЕ

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства УА «Белпошта» выпусціла мастацкі канвэрт з арыгінальнай маркай, прысвечаны VI Нацыянальнай выставе Рэспублікі Беларусі ў Літоўскай Рэспубліцы «Беларусь Экспна-2009». Яна пройдзе ў сталіцы суседняй дзяржавы з 16 да 19 верасня. На канвэце сталічныя мастакі Яўген Сіманенка, Іван Лукін адлюстравалі сілуэты старажытных кварталаў Мінска і Вільнюса.
Як наведвалі ў РУП «Белпошта», распрацаваны і памятны спецыяліст, які будз правядзення спецыяльнага гашэння ў дні працы выстава. Намінал маркі «А» на мастацкім канвэце адпавядае тарыфу перасылкі простага ліста ў межах Рэспублікі Беларусь.
Віктар КУШНАРОЎ. «Мінск—Навіны».

ЗВЯЗДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусі

РЕГІСТРАЦЫЯ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ. РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСкі, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), С. РАСОЛЬКА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕЎСкі (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК, І. ШУЧУЧАНКА.

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

Тэлефоны: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 36, 287 18 51, юрыдычнага — 287 18 68, сакратарыята — 292 05 82, аддзелах за выпуск дадаткаў: «Фэўрыяль змена» — 284 44 12; «Мясцовыя самаіраванне» — 292 21 03, уласных карэспандантаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Баранавічах: 74 71 94, Магілёве: 32 74 31; бухгалтэры: 292 22 03; рэдактар рэкламнага аддзела — тэл./факс 292 04 62.

http://www.zviazda.by; e-mail: info@zviazda.minsk.by

ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zviazda.minsk.by